

Biblioteca estense universitaria

Largo S. Agostino 337

I-41121 Modena MO

Tel ++39 + 59 222248

Fax ++39 +59 230195

b-este@beniculturali.it

<http://bibliotecaestense.beniculturali.it>

alfa.&.2.28.3

GUARINO, BATTISTA

Poema divo Herculi Ferrariensium duci dicatum

Roccciola, Modena 1496

BAPTISTAE GVARINI POEMA
DIVO HERCVLI FERRARI
ENSIVM DVCI DICATVM.

Ad Librum exeuntem.

i Mportune nimis properas disce
 dere cella:
 Et procul a nostris clauibus
 ire liber.

Quis te sollicita censebit mente legendum?
Cui studium fuerit: magna ue cura tui?
Id tantum affectas liparæo ut pumice leuis
Margineq; aurata conspiciendus eas:
Fulua sed haud turpes obducet fibula mendas
Nec teget errores regia charta tuos.
Sæpe ego festinum blanda te uoce rogaui
Vt sineres lima te meliore teri:
Vtq; nouem æstates: totidē cōsumere brumas:
Sub laribus uelles care libelle meis:
Sæpe caue dixi: piperi ne tortile fias
Tegmen: neu pereas igne: uel amne nates.
Nil graue: nil solidū quod acutis naribus obster
Insidiatoris Rhinocerotis habes:

Charta te
gia

Carminū
exitia.

a ii

B.E.

2
Nil tibi purgatas Læli quod mulceat aures:
Nil est quod docto Persius ore prober.
Tu tamen acceleras sub aperta luce uagari:
Nec monitus nostri: nec ualuere preces.
Postq̃ te nequeunt domini præcepta morari
Atq; obdurata mente tueris iter:
Dei precor explerint auibus tua uota secundis:
Liqueris & dextro limina nostra pede:
Hoc unum saltem facilis concede petenti
(Vlla mei si te tangere cura potest)
Ut scandas primis sublimem gressibus aulam:
Principis & studeas Herculis ore legi.
Splendor hic accedit latiis & gloria rebus:
Et celebri Estenses nomine tollit auos.
Graia per hunc longe florescit & Itala uirtus:
Deliciæ hic hominū est: magnaq; cura deū:
Tespíadas cernes Alcidae numina prisci
Nostri etiam socias Herculis esse deas.
Quare Cuius ut inuicto tutæ stant robore diuæ
Hercules Harum ope sic uirtus noscitur Herculeæ.
cum mu Forte tuas nugas naso haud contēnet adunco:
sis. Si tempestius supplice uoce roges:
Ne te pacato renuat percurrere uultu
Et placida laudes fronte uidere suas.

Spero graues regni cupiet cum ponere curas
 Te leget: Augusta suscipietq; manu:
 Sic intermissis audax Tritonia bellis
 Pieridum lenta combibit aure sonos:
 Ipse quoq; abiecta defessus casside Mauors
 Fertur apollineis sæpe uacare modis.
 Sed nisi me timidæ fallunt præfagia mentis
 Tempus erit cum sic non properasse uoles.
 Nāq; ubi carpentur nigro tua carmina morsu:
 Dices: sub domino q̄ bene tutus eram.

¶ Cludet Bigū Pictoriū uocari in coenam pro
 dicato opere.
 Si magni mea iussa facis: si teq; tuamq;
 Diligis Arge cutem: curre: uiamq; uora.
 Dic Bigo ad coenam properet: uenisse sodales:
 Non esse in famulis: in dapibus ue moram.
 Causam addes: musis hodie me sacra parare:
 Carminaq; alcide nostra dicasse. uola.

¶ Ad lectorem.

Si qua dabit liber hic uitiorum alimēta tuorū:
 Exemplo ut cupias deteriora sequi.
 Me scripsisse piget: rapias quo fomite flāmas
 Meq; auctore tibi foeda licere putes.

a iii

Quâuis lasciui si quid mea carmina tangunt
Iuro per aonidas omnia ficta meas:
Dum quærunt animum longo renouare labori
Viribus & lassæ reddere mentis opem.
Si forte hinc mores linguam ue ornare ualebis
E spinis lector delige quæso rosas.

¶ Cartusienſe monaſterium Ducis
Borſii.

q Vi duram tetrico deducitis ordine uitã
Sit Borſi ueſtro nomen in ore ducis.
Nam primũ ad lapidẽ:uia quo nos borſia ducit
Cartuſi uobis nobile condit opus:
Hic ubi odorati ſemper ſtat gratia ueris:
Pictaq; perpetuis floribus undat humus:
Pulcher Vnde locum pulchriſſoris dixere priores
flos lo Quo ſoliti curis corda leuare Duces.
cus Hac phrygiũ marmor:parias hac æde colũnas:
Hac fuluo nexas cernimus ære trabes.
Veronẽſe Attulit & uarii lapides Verona coloris.
marmor Nãq; ager his etiam fertilis ille bonis.
Cernimus hic mira poſitas ratione diẽtas:
Et diuiſa ſuis cõmoda quæq; locis.
Altera pars boream:pars altera proſpicit auſtrũ:
Aeſtas nulla nocet:nulla timetur hyems.

Impluuium spatiis laterum distantibus æque:
Inclusum est: oculo uix capiente modum.
Oppida non tanto clauduntur plurima cinctus:
Quod satis ē populis occupat una domus.
Tale decus nunq̃ nec Graia nec itala tellus:
Nec uidit luxu prodiga barbaria.
Nemo tamē largos condemnet crimine sūptus:
Nam decuit magnos sic habitare deos.
Christophoro templū sacrum est: qui dicit̃ altos
Per pelagi fluctus portitor ille pedes.
Et sublatum humeris paruū gestasse tonantem:
Confessus pueri pondere terga premi.
Quippe hominis figulus ceruici insederat illi
Qui mundum æterno temperat arbitrio.
Non satis est urbem muri cinxisse corona:
Cælicolis etiam Borsius ædificat.
Sic petitur cælū: sic in Iouis arce coluntur
Qui bene de nobis & meruere deis.
¶ Exhortatio ad Barth. Cendrātā cognatum
ut uxorem capiat.
q Vāuis distineāt uariæ mea pectora cure:
Vixq; habeant fessa carmina mēte locū:
Non tamen o nostri requies Cendrata laboris
Assidue possum non memor esse tui.

6
Sed dum sollicito rerum iactamur ab æstu
Affixus cordi dulcis oberrat amor.
Atq; ideo precibus quæ nunc tibi paruula mitto
Obtinui a doctis munera uirginibus.
Quippe occurrerent sterilis quæ incōmoda uitæ
Frigidus in lecto cælibe perpeteris.
Nam nisi matures teneram duxisse puellam
Dum nitet in roseis pulchra iuuenta genis:
Nulla tuo cupiet lateri (mihi crede) puella
Iungi: fuscabit cum tibi barba genas.
Nil tibi tunc uersus: nil musæ: aut doctus Apollo:
Viuida nil acies conferet ingenii.
Gratior est siquidē iuuenili in corpore uirtus:
Et quāuis doctum non probat ulla senem.
Doctrinam atq; genus quærit socianda marito:
Sed formam primo flagitat illa loco.
Taliamq; suos credit debere parentes
Reddere seruatae dona pudicitiae.
Dulcia qui lædat pungentibus oscula labris:
Cui sit rugosæ frontis arata cutis:
Hunc fugit: hunc toto deuorat pectore: quāuis
Sit genio Plautus: sit grauitate Cato:
Vergiliū aut numeris æquet: splendore Platonē:
Sitq; Arpinati suauior eloquio:

Nota

7
Siue sagaci animo mirabile mentis acumen

Argumentosi uincat Aristotelis:

Siue Galeneis dubios leuet artibus ægros:

Ciuica seu studeat promere iura reis.

Orphea seu ualeat nervis superare canoris:

Ducentem siluas:flumina:saxa:feras.

Dum potes eia igitur:tranquillâ degere uitam

Institue:& monitus pectore fige meos.

Ecce fugit uiridis fluctu uelocior ætas:

Nota

Et properat tremulo curua senecta gradu:

Pallida mors celerans pleno petit ostia uelo

Dum spes incertas debilis aura uehit.

Adde q̃ & genitrix senio confecta quietem

Expetit:& curas languida ferre nequit.

Illa tamen custos fiet tibi fida puellæ:

Et lateri hærebit non renuenda comes.

Illa bonos mores:& castam casta docebit

Vno te excepto nil opus esse uiris.

Vt tibi morigera affines non oderit:utq̃

Sit diuum metuens:sit pietatis amans:

Nec te sollicitet Satyrus quæ scripsit Aquinas

Iuena
lis

Femineæ taxans crimina nequitie.

Nam de matre sua si tunc forer ille rogatus:

Dixisset:clara est laude pudicitie:

46
Nec de Romanis scribens: damnauit & illas
Quas tibi Veronæ moenia casta dabunt.
Non tibi Iunonis: non Cecropis: aut Hymenæi
Suadeo: non Veneris Scita probanda sequi.
Coniugii Sed pater ille deum: stanti cui uertitur orbis
dignitas Iura maritalis condidit alma tori.
Nāq; ubi prolē hominū cōfinxit origine prima:
Et uir humo: costa est femina facta uiri:
Hanc cape uir sociā thalami tibi dixit amandā:
Tu contra: hunc fido corde puella coles.
Sit uobis animusq; unus: similisq; uoluntas:
Et uigeant una corpora mente duo.
Vtq; ego uos nulla formatos stirpe creauī:
Sic uestra humanū gignite prole genus.
Crescite multiplices igitur: terramq; replete:
Et cingat uestrum densa corona latus.
Sic cum prima nouo data sūt exordia mundo:
Tunc prima est primo femina iuncta uiro.
Scilicet ut populos terris lex ista nouaret
Quos raperet sæua ferrea parca manu.
Dulcior & fieret connexis uita duobus:
Vnā quibus ratio: fors quibus una foret:
Fortuna si quis labor aduersante ueniret
Vt partita foret sarcina utriq; leuis.

9

Sin eadem rebus spiraret dextra secundis
 Vt ueheret socios lenior aura duos.
 O q̄ iucundum est: iunctum tibi pectus habere
 In quo sit uitæ mutua cura tuæ:
 Cui fore cōmunes credas per singula casus:
 Abdita cui mentis cuncta patere uelis:
 Tristia quo speres tibi consolante leuari:
 Quo gaudente: magis prospera læta putes.
 Laudibus accedit legis: q̄ dulcibus orti
 Diuini primū est condita deliciis.
 Cum deus humana peragraret imagine terras
 Tedarum ad festas uenit & ipse dapes:
 Primaq̄ sponsali celebrans miracula coctu
 Euchya mutatis pocula fecit aquis.
 Quin & coniugii firmis ita foedera nodis
 Sanxit: ut hæc nemo dissoluisse queat.
 Nam uis sepe hominū: naturæ abrumperet leges
 Eualuit precibus: cantibus aut magicis:
 Hic iussit rapidos phoebe subsistere currus:
 Hic fluere e sicca pumice fecit aquas:
 Hic potuit manes imis excire sepulcris:
 Hic retro cursum uertere fluminibus.
 Ille rubescentem deduxit ab æthere lunam
 Cūq̄ suis alio transtulit arua satis:

Primū
 Christi
 miracu
 lum
 Stabili
 tas

Sed rerum genitor thalami quos iure ligauit

Sola ualent nigræ soluere fila colus.

Hæc ratio insani stimulos auerit amoris:

**Honestas
coniugii**

Qui leuibus causis tempora longa terit.

Concubitus ueritos connubia sancta repellunt:

Qui sæpe ingentis damna tulere mali.

Coniugio alterius si se abstinuisset adulter:

Non esset Danaum Troia perusta face.

Si non ægisthus thalamos uiolasset Atridæ:

Non fleffet tantas Argolis ora neces.

Si non rapta mala uerginia fraude fuisset:

Essent iura decem continuata uirum.

Cum temerare toros alienos dira libido

Impulit:& rabiem cæcus adegit amor:

**Adultero
rū poenæ**

Perdidit hic ambos oculos:caudā ille salacem:

Hic flagris:lapidum iactibus ille perit.

Desilit hic tecto præceps:altis ue fenestris:

Hic multo uitam liberat ære suam.

At cui sit teda consors deuincta iugali:

Interdicta sacris legibus acta fugit.

Et quia semper adest tuto sumenda uoluptas

Pectore composito sæua pericla cauer.

Hac homines iusta coeundi lege:ferinos

Deuitant ritus & sine honore uias.

Præter coniugium nil fert dea Cypris honesti:

Nil quod sincera mente probare queas.

Sed quæ principio uisa est dare mellia dona

Illita uipereo mox tibi felle nocent.

Sola ē nupta Venus q̄ nec male cōscia mordet

Nec lacerat surdis pectora uerberibus.

Præterea cum sit rebus uir quisq; parandis

Aptior: huic coniunx femina parca datur:

Scilicet hanc tribuit legem natura creatrix

Quærat ut hic iustas: hæc tueatur opes.

Non ne uides q̄ sint steriles sine uitibus ulmi?

Quam bene uicinam uinea quærat opem?

Subsidio alterius uenit altera: prodit utrinq;

Cōmoditas: & cum cōmoditate decor.

Hæc uia sic fidi nexus obstringit amoris:

Sanguinis ut præstent uincula nulla parem.

Nempe uxor subiit morientis fata mariti

Quod gnato abnuerat canus uterq; parens.

Altera moerorem claro testata sepulchro

Post Mausolææ nobile molis opus

Dilutos cineres liquefactaq; sorbuit ossa

Defuncti ut spirans coniugis urna foret.

Est quæ non renuit cultus gestare uiriles

Esset ut exiliis officiosa comes.

Cōmodi
tas

Amor cō
iugalis

Est quæ flāmatas cum deessent tela: fauillas
 Post cari letum coniugis ore bibit.
 Atq; etiam cum fas uni sit nubere multas
Indorum Lux ubi puniceis roscida surgit equis:
uxores Postq̃ illum rapuit lachesis: coit ante tribunal
 Iudicis: effusis coniuga turba comis
 Illic quæq; suas edisserit ordine causas
 Cur reliquis fuerit carior ipsa uiro.
 Quæ uero extiterit pulchro i certamine uictrix
 Vritur in socio protinus illa rogo:
 Non alio uultu conscendens funeris ignes
 Quam placito fuerat sueta cubare toro:
 Cætera digrediens multis lacrymosa querelis
 Inuidet illius uicta caterua neci:
 Nec sola hanc laudē mulier sibi quærit amoris:
 Sed similem affectum sexus & alter habet.
 Threicius rapta desertus coniuge uates
 Sustinuit mortis uiuus adire locos:
 Sub tecto geminos Gracchus depræderat āgues:
 Sed mare confecto maluit ipse mori.
 Efficit im mēsi mirabile robur amoris
 Sit magis alterius q̃ sua cara salus.
Liberorū Hæc inter reliquas habeatur certa uoluptas:
uoluptas Coniuge de iusta si puer ortus erit.

Per quem dulce patris ualeas cognoscere nomē
Et longum speres continuare genus.
Quem fore confidas: cui nec tua longior ætas
Sit grauis: & curet promptus alacq; senem.
Suauia qui balbo reddat tibi uerba palato:
Mulceat & lepidis pectora colloquiis.
Tristitiam præsens soletur: leniat iram:
Depellat curas lusibus atq; iocis.
Curat in amplexus: te paruis alliget ulnis:
Osculaq; apprensis figat utrinq; genis:
Passibus haud æquis & te comitetur euntem
Interdum & grata te uetet ire mora.
Plausibus excipiat letum: & sublime receptus
Gaudeat e collo pendulus esse tuo.
Muneris hoc natura parens mortalibus addit
Ut quiuis sobolem quærat ametq; suam.
Neu desoletur cunctis morientibus orbis
Nascentes gratis obligat officiis.
Quis sine squallebunt uacui cultoribus agri:
Nulla uehet plenas mercibus unda rates.
Sordebuntq; suis uiduatæ ciuib; urbes:
Desertusq; breui maximus orbis erit.
Vna tibi e multis placeat Cendrata puellis
Quæ thalamis compar uisa sit esse tuis.

Coniugii
obligatio

Illā tibi implicite minuet fastidia mentis:
Sollicite curam dirigit illa domus.
Ac si quando labor uexarit membra diurnus:
Nocturno excipiet grata puella sinu.
Quæ tua tam nexis astringet pectora palmis
Quam phagum uirides implicuere edera.
Tunc fera despicias immitis murmura uenti
Sæuaq; secura frigora mente feres.

Cōiugii
approba
tio

Tūc tibi succurrent uatū loca mille priorum
Tunc disces placido blandius ore loqui:
Fixa tibi Ascræi sententia clara poetæ
Atq; cothurnati corde sit euripidis.

Abii

Cui bona iungatur redis felicibus uxor:
Nil foris huic: melius: nil queat esse domi.
Meonides Abios populos hoc more carentes
(Nulla q; illorum est uita putanda) uocat.
Idem imperfectos mancosq; ait esse penates
Quod sine coniuge erant Protefilæ tuos.
Ipse Maro exptem thalami sine crimine uitam

Vita ferē

Non hominis uitam: sed canit esse feræ.
Legimus hanc duro sectam placuisse Catoni:
Cui nupsit tanto Marcia digna uiro.
Is quoq; quem solum sapiētem inuenit Apollo
Quem referūt morū dogmata cuncta ducē.

Qui Sophiae studium caeloque astrisque relictis
Urbanas docuit primus habere domos:
Haud spreuit sacrae genialia foedera tetae:
Et iacuit geminae coniugis in gremio
Denique quisquis amat civilem degere uitam
Se subicit casti legibus ille tori.
Hunc sequitur ritum cui scire agnoscere iuris:
Cui rerum causas noscere cura fuit.
Turbati mulcet populi qui pectora dictis:
Consilioque regit plena theatra suo.
Hunc morem nosti ueteres tenuisse poetas
Quos tu queso uelis hac quoque parte sequi.
Hanc olim uitam tetrici duxere Sabini:
Fortibus haec uisa est optima Romulidis.
Totus in hoc etiam terrarum conuenit orbis
Posse frui ut cupiat compare quisque sua.
Hoc pecudum genus & uolucrum petit: atque natatum:
Hoc leges hominum sanctaque iura uolunt.
Est ubi mos unam patrius concesserit uni:
Est ubi sint aliis quinque: decemque aliis.
Sed nusquam inuenies tedarum ubi sacra uetentur:
Nusquam interdictum est foedere coniugii.
Immo graui ueteres damnabant aere quirites
Caelibe cui fuerat ducta iuuenta toro:

Caeliba
tus dana
batur

Idq; prius leges rigidi sanxere Lycurgi
 Quod casta melior stirpe sit orta manus
 Atq; ideo iuuenis dura Lacedæmone natus
 Qua fuerant culti semper in urbe senes:
 Noluit ad ludos intranti assurgere regi
 Cum populi coetu plena theatra forent:
 Quippe illi non est æquum me cedere dixit
 Qui mihi cessurum spreuit habere genus.
 Magnorum quoq; te moncant exempla deorū
 Quos ueterum coluit credula simplicitas:
 Nāq; licet sūmos omniq; ex parte beatos
 Dixerit & cunctis esse in honore bonis:
 Non tamen hos quisq; socia sine coniuge finxit
 Inter diuinas uiuere delicias.
 Iungitur Oceano Tethys:& Iuno tonanti:
 Vulcanumq; suo detinet igne Venus.
 Neptunum mediis e fluctibus Amphitrite
 Excipit:& riguo collocat in thalamo.
 Amphitryoniadem placatę gnata nouerca:
 Glaucaq; ceruleum Nerea Doris habet:
 Candida pullato rapta est Proserpina Diti
 Floreus e' pratis dum legeretur honos:
 Quicq; prius regni tenebrosa sorte dolebat
 Coniuge iam latus tartara dira tenet.

Sed quid ficta meo complector numina uersu
 Quorum exēpla tibi forte sequēda neges?
 Ille suo totum nutu qui temperat orbem
 Nubilaq; horribili concutit alta sono:
 Humana statuens gnatum uestire figura
 Cunctorū ut lueret crimina foeda hominū
 Passurum testes: alapas: conuicia: sortem:
 Vincula: fel: spinas: uerbera: tela: crucem:
 Quāuis intactæ legisset claustra parentis:
 Non renuit penitus foedera connubii.
 Nam quæ de sancto concepit flamine uerbum
 Sponsa fuit casto uirgo pudica seni.
 Omnibus ecce uides q̄ dulcis & utilis uxor:
 Iam cape legitimi debita iura tori:
 Iam ueniat festas gaudens hymenæus ad ædes:
 Et ferat ante nouæ coniugis ora faces:
 Crebraq; peruigili cōmendet prælia cantu
 Ne domet ingratus languida membra sopor.
 Hæc fraternus amor suasit Cendrata monere.
 Pectore quæ memori sint tibi fixa. uale.
 ¶ Præconium Veneris super fu
 gituo Cupidine. crem:
 p Erdiderat puerū genitrix Cytherea uolu
 Anxia sollicito quē dū p cōpita passu
 b ii

Quærit: ab excelso tales canit aggere uoces.
 Errabunda meus uestigia forte cupido
 Qua tulerit fugiens: si quis monstravit aperto
 Indicio: huic merces Veneris libanda ferentur
 Oscula: captiuum si quisq̃ adduxerit: illi
 Mox aliquid gaudens ultra dabit oscula mater.
 Quo reperire queas puerum: bis dena dabuntur
 Signa tibi: cautus memori quæ mente recôdes.
 Huic nō cādor inest: rubor igneus inficit omne
 Corpus: & ardescunt acri contenta nitore
 Lumina: nec dulces sequit̃ mēs subdola uoces:
 Quippe hyblæa sonus uincit dulcedine mella
 Sed male fallaci respondent pectore sensus.
 Feruidus accensa si quando exæstuat ira
 Indomitos animos gerit: imansuetaq̃ corda
 Seducit uerbis: nec uera fatebitur unq̃.
 Est puer ille quidem: magno sed prouidus astu:
 Ludit & interdum: sed ludens seria tentat.
 Dependent humeris flexi certo ordine crines.
 Nec pudor audaci nec inest reuerentia uultu.
 Sunt illi paruaq̃ manus: paruiq̃ lacerti.
 Sed tamen exiguo longos de corpore iactus
 Dirigit: ima ferum telo sub tartara ditem
 Perculit: & regem manes sensere subactum

19
Candida cum stygio rapta est Proserpina curru:
Aspicias corpus nullo uelamine tectum
Verum animus uario prudens ornat amictu.
Præterea aligero suspendens membra uolatu
Hinc nymphas petit:ide uiros:ultroq; receptus
Visceribus sedem sibi ponit & ossibus imis.
Est breuis huic arcus:neruo breuis hæret arūdo:
Vsq; sub astra suum retinet sed pulsa tenorem.
Auratam cernes humero pendere pharetram
Igniuomolq; intus calamos:qbus impius ille
Ipsi sæpe mihi mordacia uulnera fecit.
Omnia sæua quidem:sed & ipsi sæuius illud
Dextra facē uibrat:miseras quæ iacta medullas
Pascit:hæc ipsum solem succenderet æstu.
Hunc si nexilibus poteris constringere nodis:
Duc arcte uinctum:nec tu miserere precantis:
Quāuis aspicias manantia lumina fletu
Decipiare caue:nec si ridentia spectes
Ora:graui iubeas laxari uincula nexu:
Quod si te blandis inuitet ad oscula uerbis:
Effuge:nam labris certum est habitare uenenu:
Si uero facili promittet munera uultu
Telaq;gnosliacosq; arcus:pictāq; pharetram:
Noxia dona time.quicquid tetigere purunt.

b iii

Ad Petrum Garasdam
Pannonium.

n Escio Lethæi potaris fluminis undas
 An tua cimmerius clausurit ora sopor:
 An tibi somnifera pulsarit tempora uirga:
 Quem peperit sūmo lucida Maia Ioui
 An phariæ leto reginæ cognita serpens
 Intulerit membris uulnera blanda tuis.
 Mandragoræ an biberis succos:apiq; uenenū:
 Pocula uel gelidis mixta papaueribus.
 An lolium & mensis tibi sit lactuca secundis
 Aut quicunq; liquor somnia lenta parit:
 An grauis oppressos teneat Lethargus ocellos:
 An foueant somnos Latmia saxa tuos.
 Nāq; ego sponte tua nunq; cecidisse putabo
 Immemor ut subito coeperis esse mei.
 Cui tua sunt semp tractanda negocia curæ:
 Cui fueris q̄ sis carior ipse tibi.
 Nam mihi tu primis longe dilectus ab annis
 Cum similis studii me tibi iunxit amor:
 Si quid scripsisse:primus mea scripta legebas:
 Et mihi tu primo scripta legenda dabas.
 Primus nosse iocos:& seria nostra solebas:
 Arcanis poteris solus adesse meis:

21
Tu conuictor eras certoq; domesticus usu:
Non sine te noctes: non abiere dies.
Tu foris atq; domi: plena tu gratus in urbe:
Tu uacuo nobis rure sodalis eras.
Siquid iucundum nobis fortuna tulisset
Reddebant hilares prospera fata duos:
Si qua dies aderat nigro signanda lapillo
Lædebant pariter fata sinistra duos.
Non tam pura fides: nec priscis foedus amicis
Quam mea nexa tuis pectora pectoribus.
Aut igitur nobis aliquid rescribe Garasda:
Aut torpore graui te fateare premi.
Aut si forte meo credis te uulnere læsum:
Dic animū quænam uerterit ira tuum.
Nam uel suspectæ purgabo crimina noxæ:
Vel te ipso pendam iudice supplicia.

¶ Chloris Philolao.

n On licet expectes a me Philolæ salutē
Cū dare nemo q̄at quo caret ipse bonū.
Nāq; diu nostra cum sis procul urbe remotus
Nulla potest ægro corde manere salus.
Omnis & a nobis refugit te absente uoluptas:
Quæ uultu pendens itq; reditq; tuo.

b iiii

22
Quāuis turba satis laribus numerosa uagetur
In uacua uideor sola relicta domo.
Si mensam petimus suffigitur esca palato:
Difficilis lento crescit in ore cibus:
Si quando dulces haurit sitis arida potus:
Tristia gustatus pocula Bacchus habet.
Si molli fessos lecto deponimus artus
Luminibus nunq̄ serpit amica quies.
Vt silice in dura uersantur membra cubili:
Nec gratum reperit uiuida cura locum.
Hei mihi pinnatum bene q̄ finxere poetæ
Sollicitat motu qui mea corda deum.
Corpora sint diuisa licet: te nostra secuta est
Inq̄ oculis habitat mens bene fida tuis.
Nanq̄ uigent in me nulli nisi corporis actus:
Perficitur nullo tempore mentis opus.
Pallida iam tristi macies consedit in ore
Et tibi quo placui iam nitor ille fugit.
Nec iuuat incultos auro redimere capillos:
Aut speculi uultus cernere luce meos.
Iam mihi displiceo: iam sum me iudice turpis:
Atq̄ abitu uideor consenuisse tuo.
Nec longinqua meæ uideo fore tempora uitæ
Tardior ista tibi si mora forte placet.

Dicebas memini lucem tibi felle madere
 Qua non luminibus perfruerere meis:
 Dicebas sine me quā longas Cynthia noctes:
 Quam tibi sol lento duceret axe dies.
 Nunc uereor nostrū alterius ne extinxerit ardor
 Pulchrior aut oculis uisa sit ulla tuis.
 Non frustra cecinit stygius de culmine bubo:
 Sæpeq; nocturnæ triste queruntur aues.
 Et mihi nescio quæ tenui modo uerba susurro
 Carminis Attracii conscia dixit anus.
 Cui mea credulitas non est quæ præbeat aurem
 Verum illi certam tu facis esse fidem.
 Nam cur limosos bruma iuuat ire per agros?
 Cur patriæ sordent moenia pulchra tibi?
 Quid nisi uel latebras uel tēpora queris amor?
 Iam solitæ agnosco criminia nequitiae:
 Si narrare queant: o quot puto conscia culpæ
 Et nemora: & segetes: & caua saxa tuæ.
 Scilicet aucupii longe te grata uoluptas
 Detinet: aut agili præda petita cane.
 Non ne ex urbe potes digressus figere ceruos?
 Iunctaq; quas præbēt moenibus arua feras?
 Accipitre hinc uolucres cælo turbabis aperto
 Dum terris phoebus lumina clara dabit.

Ast ubi ceruleas funder nox cæca tenebras
 Ad socii poteris iura redire tori:
 Tunc mihi narrabis quo sit fera capta molosso:
 Quo celeris gyro luserit ora canis.
 Gurgite quo uolucrê delapsus ab æthere sūmo
 Fregerit hamatis unguibus accipiter.
 Addes præterea q̄ uasto pectore fortes
 Luctando sternas fortior ipse uiros.
 Vt uelocis equi fumantia colla recurues
 Vt sedeas tergo conspiciendus eques.
 Vt ualidum iactes duris hostile lacertis:
 Vtq̄ tua in cursu sit fuga prima pedum.
 Interdum longis miscebimus oscula uerbis:
 Oscula quæ memini grata fuisse tibi.
 Nunc infide fugis uultus tabentis ocellos
 Contractamq̄ cutem: pallidulasq̄ genas.
 Nec uenit in mentem: q̄ sis mihi causa doloris:
 Pectore q̄ molli spicula dura geram.
 Nam si optata tui detur præsentia uultus:
 Pristinus in faciem sponte redibit honos:
 Et mihi natiuus ueniet color: & bona forma:
 Lætâq̄ iucundis gratia luminibus.
 Ah miseræ q̄ sæpe malas deprendimus artes:
 Sed nisi post factum credimus esse dolos.

25
Vos cælum & diuos nobis iurare soletis
Dum ueniat captus sub iuga uestra pudor:
Mox alios sempq; alios captatis amores:
Tanq̃ sit multas fallere clarus honor.
Deceptas quicumq; potest iactare puellas
Sapius: ut niueis ille triumphat equis:
Scilicet egregium decus est: generosaq; palma:
Si cui cessit amans: femina: uicta dolis.
Nec tu pfidiæ quæ prompta exempla tenetis
Theſea & ingratum Demophoonta canas.
Nam bene iudicium ueteris si attenderis æui:
Est crimen solis creſſa relictæ locis.
Laudaturq; magis: q̃ sit miſeratus amantem:
Et tulerit moeſto tempore Bacchus opem.
Nec magnum tanti ſcleris tulit alter honorem:
Quod cõpulſa manu eſt Phyllis obire ſua.
Quare age ad urbanos p̃pera remeare penates
Verba nec ore ſinas falſa fuiſſe tuo.
Nam bene ſi recolo: quæ nobis pacta fuere
Tempora iam reditus præteriere tui.
Et quem nobilium nomen decorarit auorum
Conuenit huic ſtabili nil prius eſſe fide.
Non quæro ut pro te mittatur epiſtola nobis
Nec digitis ueniat charta notata tuis:

Iple sed insano præsens medeare dolori:
 Et morbum uideor quo peritura leues.
 Neue hoc in coetu dici patiaris amantum
 Perdidit ingratus Chlorida Philoleos.
 Facturæ fuerant lachrymæ per scripta lituras:
 Humor at in toto corpore nullus adest.

¶ A Titum Strozam

Poetam.

d Vm te rura tenet Stroze Tite gloria gētis
 Scribis inæquali carmina terſa pede.
 Scilicet aonidum ſiluis chorus errat opacis
 Et fugit arguti murmura rauca fori.
 Mollia ſecuri peragentes ocia uates
 Tranquillæ uitam ſortis habere uolunt:
 Sic quartelanæ te dulcis uilla moratur
 Quæq; tegit ripas populus alta Padi.
 Hic tibi laſciui dominæ cantantur amores
 Ingenii uires excitat illa tui.
 Iam formoſa Titi cognoscitur Anthia uerſu:
 Qua tellus magno cingitur oceano:
 Nec minus illa ſui uiuet per carmina uatis
 Delia q̄ numeris culte Tibulle tuis.
 Nec ueronæo magis eſt celebrata poetæ:
 Quæ tumido extinctâ lumine fleuit auē.

27
Nunc ducis aggressum Borsi te nuntia fama
Attulit heroo scribere gesta pede.
Ordinis magno Borseas carmine laudes
Materia vires amplificante tuas.
Felicem sane clarumq; in sæcula uatem
Cui datur eximii facta referre ducis
Non minus auspiciis genitus cælestibus ille
Quem Titus altisona tollit in astra chely.
Magnus Alexander tumulū cū uidit Achillis:
Non exclamauit fortia gesta uiri:
Sed fortunatum dixit præconia cuius
Inclyta Meonius concelebrasset holor.
Borsius æquauit clementia Cæsaris acta:
Iustitia toto notior orbe Numa.
Non impar sancto mira grauitate Catoni:
Nestoreus manat cuius ab ore lepos.
Cuius ope ingenuos sustentant præmia mores:
Artibus & priscis dignus habetur honos.
Quæ qui sūma negat: se se nescire fatetur
Mirandum populis quem putet esse ducē.
At nisi diuino uates cantauerit ore
Vna ætas tenebris borsia facta dabit.
Effigies fateor multos extabit in annos
Quæ surgit medio conspicienda foro:

26
Sed cuius fuerit ueniens dubitauerit æuū
Ni Titus æterna laude dicarit opus.
Effigies terræ motum trepidabit & imbres:
Vel cum fortuiti fulminis ira cader.
Nec nisi qui nostræ muros intrauerit urbis
Egregii cuiq̃ fulget imago ducis.
Carmina terrarum totum spargent in orbem
Et qui non uidit maxima gesta leget.
Carmina non turbo: nec edax abolere uetustas:
Nec poterunt magni lædere tela Iouis.
Hæc mores dicent iusta & moderamina Borſi:
Vt patriæ fuerit cura saluſq; ſuæ.
Vt dignam imperio ſpeciem oſtentauerit ore
Ingenii ut dederit maxima ſigna ſui.
At ſolum aurata noſcetur imagine corpus:
Membrorum ſolas exprimet illa notas.
Dum cantas igitur dilectæ carmen amicæ
Et memoras dulci principis acta lyra.
Nos tam multa premunt urbanæ tedia uitæ
Vt detur nullo tempore grata quies.
Ardua dictamus ciuilis carmina belli:
Quo trepida ſocerum fugit ab urbe gener.
Quoſq; tulit monitus facundo Tullius ore
Vt doceat uiles mortis habere minas.

29

Hoc tamen oppressæ lenit fastidia mentis
Proficit officio q̃ bona turba meo.
Per me pierias multi nouere sorores
Castaliiq; uias perdidicere lacus.
Nec tamen ulla subit nostrum iactantia pectus:
Quæ docti uires arroget ingenii:
Nam duræ cotis uice fungimur: ipsa secandi
Exors tela tamen reddere acuta ualet.
Diuidit aspectus quod longa absentia nostros
Iam queritur ueteris foedus amicitia.
Quare uel muris propera succedere: uel me
Pronus holorifono deuehet amne Padus.
Quos amor & studii morūq; simillima iunxit
Cura: simul iungent splendida tecta duos:
Dum fieri hoc prohibent inuisa negotia: quæso
Suppleat una tuas littera missa uices:
Littera: quæ absentem præsens solet amorē
Ut mihi te coram reddere uerba putem.
¶ Ad Platinū militem & poetam de morte
uxoris consolantem.
c Vm premeret n̄os fortuna miserrima sē
Accepi uersus docte Platine tuos. sus:
Sed neq; carminibus ualuit mens ægra uacare:
Nec ratio numeris affuit ulla meis:

Nunc ut resc ribam uis mutua cogit amoris
 Gratiæq; accepti postulat officii.
 Clarorum exemplis didici monitūq; uirorum
 Fortiter in casu fata ferenda meo:
 Nam quia parcarum nequeo superare dolendo
 Stamina: nec pretio: flebilibus ue sonis:
 Sentio iam uanas stultum est nutrire querelas
 Et dare lugubri tempora moestitiæ.
 Quid ratio dicter: rebusq; quid utile nostris
 Audio: sed cogor deteriora sequi.
 Ignosces uerum mihi dulcis amice fatenti
 Cōiugis haud possum nō memor esse meæ.
 Hanc: oculos flexi partem in quācunq; requiro:
 Hanc animus totos cogitat usq; dies:
 Hanc ubi nocturnus uictos sopor alligat artus
 Restituunt falsis somnia luminibus.
 Immemor o quotiens illam non uiuere: frustra
 Non responsuræ nomina grata uoco.
 Tanq̃ aliud plorem iubeo per læpe uenire
 Leniat ut planctus cara Bithyna meos:
 Me miserum nostro non subuenit illa dolori
 Sed facit incassum tempus ut omne fleam:
 Nam tristi saltem grates nisi corde rependam
 Ingrati uidear nominis esse reus.

Coniuge me falsa est placita sic degere sorte
 Ut nollet magno nupta fuisse duci:
 Nec magis Euadne dilexit casta maritum:
 Dilexitq; minus Laodamia suum.
 Hæc licet amplexu uisæ decesserit umbræ
 Sponte licet flâmis arserit illa uiri.
 Res hilari nostras augebat fronte secundas:
 Gaudia si quando fata benigna darent.
 Mitius hac uarios casus solante ferebam
 Tristis & alloquio sors mihi uisa minus.
 Hæc nobis erat apta diu bene parata tueri:
 Hæc iustas nobis accumulabat opes.
 Huic pudor & grauitas uni & deuota marito
 Iunctaq; erat casta cum pietate fides.
 Non probitas deerat: generis non ampla uetusti
 Nobilitas: magni non uigor ingenii:
 Non digiti artifices: non oris forma uenusti:
 Non ratio: pectus quam muliebri capit.
 Illa bis octonos mecum traduxerat annos:
 Iurgia cum tota nulla fuere domo:
 Sed pax & læto residens concordia uultu
 Continuusq; piæ religionis amor.
 Vita fuit cuius nunq̃ meminisse pigebit
 Et mihi (uera loquor) sola ea uita fuit:

Tantūdem reddant niueo si stamine parcae
 Contemnam pylī sacula trina senis.
 Soluerat undenos facilis Lucina labores.
 Pars quota de tanto restat amice grege.
 Quod si nascendi leges mors sœua teneret
 Viuere post cineres debuit illa meos.
 Nunc postq̃ curis me fors inopina reliquit
 Immemor eximiæ non pietatis ero.
 Quicquid agā semp nostro sub pectore uiuet:
 Officiūq; animi sentiet illa mei.
 Pro qua nil dubitem stygias tranare paludes
 Si liceat nigræ fila iterare colus.
 Si duros precibus non possem flectere manes:
 Mollirem certe fletibus & lacrymis.
 Innatum est aliis aliud: me parca benigno
 Inq; meos leni protulit ingenio.
 ¶ Ad Petrum Sacratum
 Luscinia munus. ris
 m Vnera pua qdē: magni sed pignus amo
 Accipe castalidū Petre sacrate decus
 Sæpe sub herculea cui me noua porticus ūbra:
 Sæpe uia comitem: sæpe dedere fora:
 Qui cum partiri curas & cōmoda uitæ
 Et studii soleo tempora multa mei:

Sed cur sit uolucris quæ quondam regia proles
 Spes fuit Actæis inuidiosa procis:
 Si uacat & per me quæris cognoscere causam:
 Mentem adhibe: paucis uersibus expediam:
 Daulis Apollineis urbs quodā p̄xima Delphis
 Multiplici uatum carmine nota fuit.
 Thracius huc Prognem Tereus Pádione natam
 Duxerat ad socii uincula sacra tori:
 Quæ postq̄ multos patria procul egerat annos
 Præsentī dixit uelle sorore frui.
 Hanc petit a socero Tereus: recipitq̄ petitam:
 Velaq̄ surgenti dat referenda noto
 Dum redit Odrysiæ gentis de more: suoq̄
 Barbarus: insano raptus amore furit.
 Nec promissa fides socero: nec foedera lecti:
 Nec lacrymans uirgo ponere frena ualent:
 Vim tulit: & facta est pellex Philomela sororis
 Dum patrem: & Prognē: dū uocat ore deos.
 Ac ne rapta queat facinus sermone fateri
 Huic rigido linguam perfidus ense metit.
 Quā simulac stabulo clausam celauit agresti:
 Ante suæ uersat coniugis ora dolos.
 Et tristis gemitu ficto lacrymisq̄ coactis
 Vix ait: erepta est funere cara soror:

c ii

3
Credit & apta malo sumit uelamina Progne
Et teneras duro sauciat ungue genas.
At scelus inscriptum filis germana recludit
Nec quod lingua silet mens reticere potest.
Moenibus egredit Progne stabuloq; reuulsam
Bacchantis specie sub sua tecta rapit.
Post hæc immanis Tereo uindicta paratur
Heu heu materno filius ense cadit.
Ponuntur misero partim feruentibus undis:
In ueribus partim uiscera cocta patri
Ast ubi sæuus Ityr genitor clamore reposcens
Se nati bustum repperit esse sui:
Insequitur stricto geminas mucrone sorores:
Quas leto celeres surripuere pedes:
Sed uidet in cursu sensim decrescere membra:
Et toram plumis se Philomela tegi.
Paruula fit uolucris quæ nunc philomela uocat:
De ueteri forma nil nisi nomen habet.
Ecce uides quare mutata sit Alite uirgo
Quæ fuerat clari filia pulchra ducis.
Quæ quoniã dulces uario modulamine cãtus
Et querulos iterat nocte dieq; sonos:
Apta mihi interpres recolendo fiet amori
Et desiderii fida ministra mei.

Nāq; opto quotiens demulserit aera uoce
Vt moneat totiens te meminisse mei.

¶ Ad Ioannem Compagnum
pro lepore.

a D nos auritū leporem Cōpagne dedisti
Præferat ut cordis mutua signa tui.

Q uāuis notus amor:quāuis tua nota uolūtas:
Nil potuit nobis gratius esse tamen.

Munere iucundi quid enim contingat amici

Lætius?excellens unde redibit honor?

Adde quod hic morsu fertur cecidisse Laconis

Est cui borsea copula dempta manu.

Nec tamen hunc turpi credā formidine captū:

Dum leuis urgeret lara per arua canis.

Sed ducis effigiem dum fixo lumine spectat

Oblitum celeris obstupuisse fugæ:

Vel cum iustitia toto sit clarus in orbe

Borsius:& patriæ cura paterq; suæ.

Tranquillam & foueat pacē:quo sceptrā tenēte

Furtiuas nemo pertulit insidias:

Haud uetitū herbosos lepus hic excurrere cāpos

Atq; metus expers esse putauit iter.

Nec tergo quis instantem cerneret hostem

Ante pii timuit principis ora necem.

c' iii

Nee se adeo fatis g^onitum ratus esse sinistris:
 Vt Borsi in regno fraudibus occideret.
 Vel forte is uoluit uitam contemnere: ut esset
 Inter diuini munera magna ducis.
 Veloci q^o sit Borsi fera capta lacone
 Hoc reor eximia^e laudis habere satis:
 Esse tamen maius q^o munera grata dedisti
 Intima qui tanti principis acta tenes.
 Sint Compagne igitur tibi tot carissime grates
 Quot pelagus pisces: sidera mundus habet.
 Quot uarii flores effundunt prata coloris
 Roscida cum uerno sole tepescit humus.
 Nō tñ hoc credas (nā nec mare flumine crescit)
 Auxisse integram munus amicitiam.
 Non fuit argiuo iuuenis phocæus orestis
 Patroclus ue suo iunctior æacidæ.
 Nec tam Perithoo dilectum Thesea credam
 Quam nostri clarum foedus amoris erit.
 ¶ Ad Leuciam uxorem de uolupta
 tibus rusticis.
 n On est iure q^ori qd de me Leucia possis
 Dicere promissam uel cecidisse fidem.
 Nam bene si memini nostra pcul urbe dedisti:
 Tu mihi ter denos uiuere luciferos.

Hac sub lege tibi raperet ne me altera: ne ue
 Redderet immemorem me noua cura tui.
 Non te cara magis mihi q̄ mea uita: fefelli
 Nec poena quicq̄ dignius esse reor:
 Quam si te fallā: per quā mihi sæpe retenta est
 In uariis nimium uita grauata malis.
 Nam si triste mihi uulnus fortuna tulisset
 Confugium nostri foedus amoris erat.
 A te pendeat gratæ spes una salutis:
 Solaq; eras uitæ cardo necisq; meæ.
 Quod si forte mei reditus tibi longa uidentur
 Tempora: concessos ante redibo dies.
 Interea nullos in me causeris amores
 Et penitus falsa suspitione uaces.
 Nam tibi quæ tedis præsumt per numina iuro:
 Te præter sensus non tenet ulla meos.
 Nec possum alterius faciem laudare: q̄ hæret
 In te una nostri pectoris arbitrium.
 Deleuit cunctas animo tua forma figuras:
 Nulla mihi non est nigrior Andromeda.
 Tu supas Helenā Troiæ quæ immisit achiuos:
 Digna iterum pro qua Troia periret eras.
 Largior haud scythicis niuib; cygnis ue cay
 Aut tiburtino candor inest ebori. stri.

c iiii

Cederet illa tibi quam Tauro elusit adulter:
 Quam niueus querula uoce fefellit holor.
 Quam pluuius falso decepit Iupiter auro:
 Quam petiit factus pastor Apollo gregis:
 Et quæcūq; deos sūmo deduxit olympo:
 Nataq; formosis nomina temporibus.
 Quin si pace deæ liceat mihi uera referre:
 Ipsa mihi nequeat pulchrior esse Venus:
 Nec minor est in te sanctæ reuerentia famæ:
 Et cedit sūmæ forma pudicitia.
 Ingenioq; uales: nec te superarit Arachne:
 Penelope haud gnaros uicerit articulos.
 Ac te delectant permessi fluminis undæ
 Atq; aganippeæ dulcia fila lyra.
 Et quod formosis rarum solet esse puellis
 Tu mihi femineæ nil leuitatis habes:
 Hoc mihi te pridem stabili deuinxit amore:
 Hinc mihi perpetuus solus & ardor eris.
 Ac ne cara tibi mentitum Leutia credas:
 Nulla mihi auersis sint rata uota deis:
 Si mea mens aliter q̄ sentiat: hæc sibi finxit
 Vlla ue si nobis fallere cura fuit.
 Atq; ego per nares fontes emungar ocellos:
 Et mihi tu fias sænior æquoribus.

Post ubi flāma meos funesta resolverit artus
 Et phlegethontea nauerit umbra rate:
 Tunc rota me cruciet: uel rostro uultur obunco:
 Eludantq; meam pendula poma famem.
 Tunc mihi Tisiphone diros intorqueat ignes
 Alectoq; meum uerberet angue caput.
 At si forte roges quid agam semorus ab urbe:
 Quod sine te studium sit mihi dulce sequi:
 Ut primum coepit stellas aurora fugare:
 Metaq; nocturnos ultima soluit equos:
 Egressi laribus cliuoso tramite collem
 Scandimus: & turdis ponimus insidias. Turdorū
aucupiū.
 Pertica suspendēs simulata cacumina quercus
 Ramosa superat brachia cuncta manu.
 Densaq; per ramos infigitur illita uisco
 Virgula: quæ pinnis tacta repente cadat:
 Inclusi caueis pendent ex arbore turdi
 Qui prodant comites uoce ciente suos.
 Plaudentes alii ludant strepitantq; sub umbra
 Appositam spectant cum sibi noctis auem.
 Nos uero intexta dumorum fronde latemus
 Aereq; conuexo sibila ficta damus.
 Quo sonitu allectæ uolucres: uocemq; secutæ
 Aethereis certant præcipitare plagis.

Non aliter q̄ si de cæli turbine grando
 Crebraq; de fundæ uerbere saxa cadant.
 Sed prius implicitas uisco q̄ sidere possint
 Aspicimus nostros decidere ante pedes
 Irruimus latebris & circūfundimur hosti
 Quærentes omni claudere parte fugam.
 Atq; supinatos immotis sumimus alis:
 Currentes ue manu sistimus aut baculis.
 Inde domum pingui præda remeamus onusti
 Quæsitæq; noua coena dat arte dapes.
 Sæpe etiam lepores campis agitamus apertis
 Dum manus asseruat desidiosa plagas.
 Aut nemora: aut ripas æthesis lustramus amoeni
 Septa uel arboribus consita pomiferis.
 Post medios iuuat ire dies: ubi lucida saxo
 Exoriens tenui murmurat unda sono.

Fons mā
 marum.

Fons mirandus adest māmarū nomine dictus:
 Q̄ d fluit hinc gelidæ lacteus humor aquæ.
 Si forte aruerint infantibus ubera matris
 Lactis ab epoto copia fonte redit.
 Marmorea hoc signat expressæ in fronte papillæ
 Ut quæ sicca uenit lac sciat inde dari.
 Et quoniam nobis nunc ocia longa supersunt
 De re non celebri multa referre libet.

71

Sæpe ego quæsiui cur sit uis lactea lymphæ
 Cur sint præcipue munera tanta loco
 An fragilem uitæ superis miserantibus usum
 Succurrat sterili uena benigna malo:
 Ceu manant uariis medicæ langoribus undæ
 Poconilq; iuuant balnea multa uadis:
 Scilicet ille opifex magnum qui condidit orbē:
 Hoc uoluit morbis ut sit inempta salus.
 Gramina ne semper succi potemus amari:
 Cæsa uel emisso sanguine uena fluat.
 An se contineat riguo sub uertice nymphea:
 Quæ nihil infanti ferre moretur opem.
 An sit causa latens cur hoc de culmine montis
 Tam bene nutriti congrua manet aqua.
 Talia dum tacitus mecum sub corde uoluto:
 Indigenasq; rogo promptus ubiq; senes.
 Hæc mihi de stiuâ curuus narrauit arator
 Quæ noua plus centū musta bibisse ferūt.
 Tempore quo stabāt castella his collibus alta:
 A quibus euerlis nomina uicus habet.
 Sæpe agitare feras uisa est Dictyna sagittis
 Et requiem nostris carpere fessa iugis.
 Ast inter comites flauis Galatea capillis
 Et forma fuerat conspicienda bona.

Castellū
 ruptum
 agri uero
 nensis.
 Fabella
 iocosa.

92
Quæ satyris Faunoq; fuit non infima cura
Sed Fauni ante omnes acrior ignis erat.
Saxa per & siluas & ualles cautus opacas
Seruabat nymphae nocte dieq; uias.
Insidiis aptum quatens tempusq; locumq;
Prouida ne posset Cynthia scire dolos.
Ac tandem obscura nactus sub rupe cubantem
Aequus ut a meta stabat utraq; dies:
Suspendit digitis primis animaq; retenta
Festinat celeri sedulus ire gradu.
Optatoq; sinu pariter uotoq; potitus
Inuitam (ut perhibet credula turba) premit
Nam si me rogites: illam simulasse soporem
Menteq; non tristi furta tulisse puto.
Faunus ait: tacitum hoc tibi sit Galatea mihiq;
Tempore (ne plora stulta) feremus opem.
Contegit ast uterū moerens Galatea: nec ultra
Ut prius assuerat iuncta erat ipsa deæ.
Et modo ueloces sequitur postrema sorores:
Nunc lepores alia fingit abire uia.
Sed postq; decimū iam luna receperat orbem
Edidit in lucem qui bene tectus erat.
Caprarum non ille pedes: nec cornua fronte:
Membra sed exhibuit candidiora niue.

Conscia dehinc partus non audet adire Dianā
 Atq; seuera fugit uirginis ora deæ.
 Nāq; ferunt solitam casto depellere coetu
 Quæcunq; ex turba sit temerata sua.
 Tunc uultum duplicesq; manus ad sidera tollēs
 Talia cum multis uerba dedit lacrymis.
 Si non est dicenda nocens quæ mente pudica **Nota**
 Passa dolum solo est corpore uimq; dei:
 Este precor superi faciles in uota precesq;
 Ne rapiant uolucres irrita uerba noti.
 Non ego siderea posco super arce locari:
 Quæ dare cælicolæ præmia sæpe solent.
 Sed statui corpus nigris celare cauernis
 Ne turpis cogat prodere signa notæ.
 At puer hic nullo meritis pro crimine mortem.
 Post mea per montes fata superstes eat.
 Si nulla officium uelit huic præstare parentis:
 Et desit nutrix cuius alatur ope.
 Vberibus nostris desudet lacteus humor
 Arida qui currens membra fouere queat.
 Post ubi contigerit robustos firmior annos
 Sæpe colat memori nomina nostra loco.
 Dixerat: inq; cauas præceps demissa latebras
 Candida detracta corpora texit humo.

Immemor at faunus (nā mens improuida fau
 Auxiliū sero ferre parat dominæ. nis)
 Sed frustra longis quærentem erroribus illum
 Vagitu tremulo duxit ad antra puer.
 Quem simul aspexit longe lateq; uagatur
 Et lustrat tacitis omnia luminibus.
 Nūc redit ad puerū: & geminato nomine matrē
 Inuocat ut prolem nutriet ipsa suam.
 Ecce autem fundo tumuli uox redditur imo
 (Vox quæ non parui plena doloris erat)
 Quid me ingrate uocas? qd nūc mea noia cla
 En pmissa fides: en rata dicta dei. mas?
 Si galatea tuo penitus de pectore cessit.
 At nati curam Faune bicornis habe.
 Vix bene finierat: tenui cum glarea riuo
 Pulsa ciet scatebras: & leue murmur aquæ.
 Nā quod decedēs precibus pia nympa rogarat
 Id miserans facili Iupiter aure dedit.
 Posset ut arentis pueri succurrere labris
 Iussit lactifici gurgitis esse deam.
 Faunus ut agnouit merisam tellure grauari
 Incusat culpæ noxia fata suæ
 Admouet hinc nati rictus labentibus undis
 Et sentit uires lactis habere uadum

Proximus ad celeris conuersus tecta Dianæ
 Edocet euentus insidiasq; suas.
 Et iaculatricis placato numine diuæ
 Dat satyris puerum naiadumq; choro.
 Ac mandat quotiens rumpat uagitibus auras
 Materno ut curent fonte leuare famem.
 Ille inter nymphas satyrosq; adoleuit agrestes:
 Et nostri (ut fama est) ruris amauit opes.
 Tempore iam ex illo (sic narrauerunt parentes)
 Garrulus infantes nunc quoq; riuus alit.
 Siue memor nati pueris Galatea ministrat:
 Siue etiam nato lac putat illa dari.
 Hæc ubi longæuus placido memorauerat ore
 Conuertit tardos uoce iubente boues.
 Nos uero egregii tenet admiratio fontis
 Siue hæc: siue alia est causa probanda rei:
 Qua polycellanos tangit Germania fines
 Omnibus est huius cognita fama loci.
 Verū ut coepta sequar nostræ oblectamina uitæ
 Et redeant illuc unde abiire pedes:
 Nunc hoc palladias spectamus uertice siluas:
 Nunc quæ thyrsigero sunt iuga plena deo.
 In primis animos reficit uindemia nostros
 Dum mites uuas rustica turba legit:

Vinde
 mia

Benaci la
cus oppi
dula

76
Dum puer aggestos pperans calcare racemos
Exprimit alterno pinguis musta pede.
Dum feriunt iuvenes acinis dictisq; puellas:
Reddit & ambiguos callida uirgo sales.
At senior lentos uerbis castigat amaris
Et quęq; impellit munus obire suum.
Atq; alium raptis alio iubet ire canistris:
Scaligerum ast cellis demere ab arboribus.
Tunc uideas omnes studiū simulare: nec ullus
Est qui non ficta sedulitate uolet.
Mox tamen incipiunt morso laniare senectā:
Atq; suos repetit turba pterua iocos.
Interdum cana cinctus Benacus oliua
Nos uidet in liquido pandere uela lacu
Tranquillumq; piis præstat uectoribus æquor
Lætior ut placidis fluctibus alnus eat.
Hic nos accipiunt piscosæ moenia Gardæ:
Curuaq; cecropiæ Turros amata deæ.
Quæ capit immenso pretiosos gurgite pisces.
Roma tuæ notos ambitiosa gulæ.
Hic inter uastas recipit nos insula cautes
Nobilis Assisii religionē uiri.
Classibus & bello quondā celebrata Madernos
Conditaq; in refugio longa Salona sinu.

Et procul in medios prumpēs Sirmio fluctus.
 Sirmio deliciae docte Carulle tuæ.
 Limpidus & uitreo qua stagno Mintius exit
 Ardua troctiferae moenia pisceriae.
 Hæc ego dum colerent cælestia numina terras:
 Crediderim certi regna fuisse dei:
 Seu fuit arcitenens Cyrræ dominator Apollo:
 Vindicat his illum laurea silua locis:
 Seu fuit inuentrix oleæ: nam frondet in omni
 Sponte sua ueniens pinguis oliua iugo.
 Seu regina paphi luco quæ semper amoeno,
 Gaudet: odoratis sedit in arboribus.
 Seu simul hæc (ueluti passim uestigia mōstrāt)
 Terra fuit multis hospita numinibus.
 His igitur ludis animum instaurare solemus:
 Hac interposita fit leuis arte labor.
 Sed tamen hoc unū querit sibi deesse uoluptas
 Quod lateri nunq̃ iungeris ipsa meo.
 De te uel meditor uigilans: uel nocte sub atra
 Te gremio reddunt somnia eburna meo
 Vnde mihi reges uideor superare potentes
 Altaq; felici tendere in astra pede.
 Nam quid ego cupiā quas miserit India merces:
 Quas ue beata rubro legerit ora mari?

Sat mihi si detur tecum traducere uitam:
 Atq; diu tecum paupere sorte frui.
 Quid mihi dalmaticū iucundius afferat aurū?
 Aut hermi: aut flauī diues arena Tagi?
 Ergo age funde preces Iouis ante altaria castas
 Vt tibi continuo saluus adesse queam.
 Cōmoda cum primū tulerit se occasio nobis
 Ferrata uolucer calce premetur equus.
 Me quoq; tam multas sine te consumere luces
 Iam piget: & tantas ducere uita moras.
 ¶ Ad reuerendū Ianū Pánoniū episcopū
 Quinquecclesiensē & poetā egregiū.
 n On ita muneribus præsul doctissime læ
 Iudicio ut clarū me iuuat esse tuo. tor
 Iane pater: cuius meritas percurrere laudes
 Non ualet ingenii uena pusilla mei:
 Tu latiae graiæq; simul pars optima linguae:
 Te cuncti priscis dicimus esse parem.
 Pallada crediderim: phoebūq; nouēq; sorores
 Thraciaq; armifero qui terit arua pede:
 Ante Iouem tales quondam fuisse precatus
 Dum caneret uates bella futura Themis:
 Contra turcorum populos regemq; superbum
 Vt te pontificem sæcula nostra darent:

Qui saevo regeres hosti contermina regna :
 Et forti premeres arma inimica manu.
 Facundus latias posses legatus ad urbes:
 Dicere pro Christi uerba diserta grege:
 Credibile est igitur patrem mandasse supremū
 Ortus gradiuo mercurioq; tuos.
 Nectare te paruum dulces aluere camenæ:
 Nutricesq; tulit docta Minerua manus.
 Firmior hinc ætas magno est cōmissa Guarino
 Ornandumq; bonis moribus ingenium.
 Quippe ubi terra ferax docto cultore mouetur
 Exoritur cumulo fertilior seges.
 Nec te pulchra minus Ferraria gaudet alumno:
 Quam læta est ortu Pannonis ora tuo.
 Sic te nostra bonum uiderunt tempora uatem
 Quales in cælum sæcla priora ferunt:
 Nam seu clarorum scribis connubia regum:
 Funera seu ploras: seu fera bella canis:
 Seu præceptorem laudat tua musa Guarinum:
 Seu de maternis increpat astra rogis:
 Seu querit morbos: celebra seu numina fontis:
 Seu canit in medio sidera uisa die:
 Altisono quicq; memorandū carmine sumis:
 Noscimus eloquii flumina larga tui.

Nota

Iani ma
teria

d ii

Hinc rex Matthias turcorum maximus horror
 Pannoniæ clarum Marte rogaq; decus.
 Præsides te regni non parua negotia tractat
 Siue domi fuerint siue gerenda foris.
 Hinc te Pannoniæ plebes miratur:amatq;
 Nobilium hinc procerū turba uerenda colit.
 Hinc urbs pontificē te Q uinque ecclesia coepit:
 Hinc gaudet rebus sacra cetera suis.
 Cum te consilio magnis ductoribus æques:
 Et lingua promptus bella manuq; iuues.
 Tales sancta duces uotis ecclesia poscit
 Protegat ut miseros debita cura greges:
 Is mihi bellorum damno fuit usus in isto:
 Quod uultus nostra conspicio urbe tuos.
 Namq; ita gaudentes hilari te uidimus ore
 Ut solet æthereo plaudere Creta Ioui.
 Ergo minus dono q̄ doni auctore mouemur:
 Dantis honos pretium munere maius habet.
 Cornipede in niueo cū me obuia turba uidebit
 Dicer delicias pectoris esse tui.
 Verè opis haud nŕę ē dignas pater optie grates
 Soluere: nec meritis præmia iusta tuis:
 Mens tibi mercedem uirtutis conscia reddat:
 Et quæ respiciūt numina sancta pios:

51

Illā tibi ad patrios saluum remeare penates:
Hosteq; de tumido gaudia longa ferant.
¶ Hendecasyllabi ad Leonellū fratrem in
Polycellano ueronēsis agri morā faciētē.

o Dilecte magis meis ocellis
Et uita mihi carior beata

Frater quid Leonelle mirer: agri
Si te detinet ac iuuat paterni
Pactō tempore longior uoluptas?
Illic aut Athesis secans amoenos
Campos flumine puriore gēmis
Electroq; quod arbores sororum
Desudant phaethontis: aut amati
Fontes a placidis moram napæis
Vt credo tibi reddidere longam:
Dum uel cespite quæritas soporem:
Vel solis nimios leuas sub alta
Querceti radios remotus umbra:
Vel pisces calamo trahis doloso:
Vel cancrum in tenui capis cauerna:
Vel turba lepores canum fugaces
Conualle insequeris uagus sonora
Dum secreta fugæ obsident latentis
Custodes positæ plagæ uiarum

d iiii

Canis reti
arius.

Perdicem aut cane decipis sagaci
Qui cum signa dedit iacere in aruo
Immotam uolucrem: manet leuata
Cauda firmior æreis columnis:
Donec retibus ales obtegatur.
Aut nunc te iuuat infitas uidere
Pomos alterius tenere matris
Foetum: ac molliter amputare falce
Lasciua nimium coma fluentes:
Aut nunc uisere consitos oliua
Colles: ordinibusq; separatis
Vlmorum digitis uelut coronam
Doctos fundere palmites racemos:
Nunc altas segetis uides aristas
Moras flamine fluctuare campis:
Nunc agro domito redire pondus
Verso uomere lentius trahentes
Tauros: aut pecudes domum referre
Tardas ubera pleniora spectas:
Hædos ludere cornibus petulcos
Dum simæ salices edunt capellæ:
Mugituq; boues uenire longo
E pastu saturas cadente sole
Et paruos stabulis ciere natos.

In primis retinet beata uilla
 Quæ colle haud posita est inauspicato
 Quem te scandere nescias: priusq̃
 In sūmo steteris: gradu supremo
 Sic e fertilibus tumescit agris
 Sensim uertice non laborioso
 Veronam unde queas uidere matrem
 Subiectosq; oculis adire campos
 Et circumpositas procul tueri
 De sublimibus ædium fenestris
 Sparsas collibus aut iugis minantes
 Septas floribus & fluente lympa
 Villas ceu totidem nitere gēmas.
 Aspectu quoq; laxiore cæli
 Montis cernere frigidas pruinās
 Pastelli hinc ualeas: & inde Baldi
 Aestiuā niue candidum cacumen
 Quod cancri tibi temperet furores
 Demittens gelidos ab axe flatus.
 Nolim te immemorem tamen reuerti
 Hæc faxit tua dulcior uoluptas
 Sed cum sis animo diu obsecutus
 Sis quæso reditus memor uicissim.

¶ Ad Ioannē Nicolā iuriconsultū Ve

d iiii

Villa in
 polycella
 no.

Pastellus
 & Baldus
 montes.

ronensem Asclepiadeū carmen.

i Nfestis iuuenes currere lanceis
 Accingunt in equis ære nitentibus;
 Thorace ac tunicis pectora squām eis
 Protecti: & galea pinnigera caput.
 Iam passim celebrat gaudia ciuitas
 Nicola o patriæ conspicuum decus
 Pollens legibus ac iustitia magis
 Et uitæ pariter maxima pars meæ.
 Nos uero hoc dabimus uersibus otium?
 Ducemusq; diem pectore tetrico?
 Ah quisquis rigidam uult sapientiam
 Ostentare: uomat sanguinē & halitum.
 Stultus qui fugiat cuncta ruentia
 Et mundo cupiat uiuere perditio.
 Nobis dum licitum est lætitia frui
 Et lusus placeant & lepidi ioci
 Nunc phoebus ualeat calliopeaq;
 Cunctorum uenias gaudia uisere:
 Spectemus pariter tela ruentium
 Curfusq; & iuuenum uulnera fortium:
 Comptarum pariter corpora uirginum
 Quæ plantas moueat saltibus aptius:
 Festiuo libeat tempore ludere

Interdūq; animis ocia tradere.
Arcus mollis erit tendere si studes:
Si non assidue flectere desinis.
Virtutis tetigit culmina Socrates:
Cum gnatis tamen is ludit arundine:
Lusitq; ostrifero littore Lælius
Et terror tyriis Scipio martius:
Iuuit pontificem ludere Sæuolam
Post curas varias numinis & fori.
Dum scribo grauius bucina perstrepat:
Complent iā pueri plausibus æthera
Et latis feriunt sidera uocibus:
Non ultra ualeo nunc retinerier.
Quare iam propera pectore libero
Et cōmune bonis consilium cape.

¶ Liber Secundus.

Andite pierides zephyris da
p ta uela secundis
Nunc cita surgenti flami
ne puppis eat.
Garrula iā doctos spargit me fama p omnes:
Iam legit̃ tota noster in urbe liber.

Iā digito mōstror: magnoq; sub Hercule felix
 A populo uates prætereunte uocor:
 Ipse etiā augustas princeps mihi cōmodat aures
 Iucundoq; meam prouocat ore chelym.
 Me quoq; sacrorum iuuat inter nomina uatū
 Præcinctas ederis exeruisse comas:
 Nec me battiades uetuit cous ue philetas
 Sūma medusæis tingere labra uadis.
 Me Verona Macro iūgit: teneroq; Catullo:
 Proq; suo gens me prædicat herculea.
 Sic ego non omnis supremis ignibus urar:
 Sed mea post cineres fama superstes erit.
 ¶ Ad inclytum ducem
 Herculē.

i Nūdeo nris princeps generose tabellis
 Quas ualet exigua ferre uiator ope:
 Me quoq; si possent gremio gestare coloni
 Aut rapido uehiť quisquis onustus equo:
 Vel si phasiacos possem frenare dracones
 Siue uagi currus scandere Triptolemi
 Sæpe tibi coram loquerer: te sæpe parentem
 Teq; salutarem uoce genuq; ducem:
 Spes nostras in te positas tibi sæpe faterer:
 Pendere ex nutu meq; domūq; tuo.

Nunc quia nulla mihi ueniēdi est apta facultas
 Pro domino referent carmina missa preces.
 Atq; ut digneris nostri memor esse rogabunt
 Serpat ut in curas hæc quoq; parua tuas.
 Felices uersus & dextro sidere natos
 Quos hodie dabitur principis ore legi:
 Felices iterum quos regia dextera tanget:
 Forsitan & cella condet in aonidum.
 Inuideo uestre fateor mea carmina sorti:
 His sine non opto uos tamen esse bonis.
 ¶ Conciliū Mantuanū Aeneæ Pii
 Pontificis Maximi.
 a Rgolicis postq̃ deleta est ignibus alta
 Illos:& poenas praua rapina dedit:
 Aeneas humeris per flāmam & tela penates
 Extulit atq; senem sacra secunda patrem.
 Hinc pius est dictus:mersum quē fonte numici
 Indigetem coluit terra latina Iouem.
 At postq̃ cessit turcis Byzantion armis
 Et iacuit uersa Græcia tota uice.
 Aeneas alter sacris pro ciuibus obstat
 Bellaq; pro Christi religione parat.
 Nimirum hoc poscit fidi pastoris ouile:
 Ne dentur uilis teruita terga lupis.

Nota

Mantua Conuocat extemplo cælestia signa sequentes
 Deligiturq; pio Mantua concilio.
 Mantua cadmeæ non infima gloria gentis:
 Pallados armisonæ: castalidūq; domus:
 Gōzaga Mantua Gonzagæ sobolis decorata triumphis:
 domus Et caput imperii Thuscia prisca tui:
 Sit licet & morbo grauius confectus & æuo:
 Ipse tamen longum sedulus urget iter:
 Quanta sit & docti facundia sensimus oris
 Cum maometheas perdere suasit opes:
 Duo Ae Abstulit euerfa bis uictos urbe penates
 neæ Pii. Aeneas fictis additus ille deis:
 Hic quæ non possunt cælestia numina uinci
 Ut non credantur uicta fuisse cauet.
 Inde pii nomen raræ pietatis alumnus
 Et merito solium pontificale tenet.
 Sūme pater rerum cæli qui sidera torques
 Te precor Aeneæ sint rata uota Pii.
 Tuq; simul foecunda parens intactaq; uirgo
 Et cui de cælo gratia plena data est.
 Quæq; uirū ignorans mirandi es cōscia partus:
 Cui nullus torsit uiscera foeta dolor.
 Cui præter morem naturæ casta tulerunt
 Ut fieres nutrix ubera lactis opem.

19

Seu tu concepta es primi sine labe parentis
Siue utero sanctam iusserat esse deus:
Funde preces blandas genitrix purissima nato:
Pectoris & supplex ubera tende tui
Ne pia subuertant immanes oppida turci:
Ne prædam rabidis nos sinat esse feris:
Quæ nos diuino seruauit sparsa cruore:
Hanc nobis saluam fac uelit esse crucem.
Troius Aeneas patriam ut defenderet armis
Et Veneri & Marti uulnera fixa ferunt.
At pius ut magni tueatur iura tonantis
Sospes Chalcidicæ tempora uatis agat.
Vnanimes coeant seruanda in foedera gentes
Firmior ut toto nulla sit orbe fides:
Nunc pugnaturi ueniant ad classica uenti:
Nunc mare: nunc cælum: terraq; præstet opẽ.
Effera caucaseis sub rupibus orta propago
Naturæ iratum sentiat esse patrem.
Foedauit cuius faciem (miserabile dictu)
Calcauitq; sacras impia reliquias.
Terrigenæ quondam (si uera est fama) gigantes
Exstructis ausi scandere in astra iugis.
Credidit at uano delusa errore uetustas
Fulmine prostratos occubuisse Iouis

Cur tua nunc cessant in uulgus tela cruentum
 Qui solus uere crederis esse deus?
 Millia multa peci mittat tuus angelus ense:
 Aut tumido merfos obruat unda salo.
 Templorū hæc pereat subductis turba colūnis:
 Hæc eat in cineres ignibus ora tuis
 Hos horrenda fames populātibus arua locustis
 Deleat: aut scabies foeda: uel atra lues.
 Si quicq̃ nostri meruerunt pendere mores
 Pro cultu redimant aspera bella tuo.
 Dum reuehat lætos pius hic ex hoste triūphos
 Captiuūq; trahat sub pia signa crucis
 Pompaq; laurigeros comitetur maxima curus
 Et christum uictor uictaq; turba canat.
 Hoc tibi qui parent linguis & corde precantur
 Hoc uno iuuenes ore senesq; rogant.
 Tunc omni a populo gratus cantabit hymnus:
 Fumabuntq; tuis plurima thura focis.
 ¶ Cōsolatio exilii ad Frāciscū patriciū
 Senensem Veronā relegatū.
 Irabar qd tam subito splēdesceret aer:
 Lucidior fieret q̃ fuit ante polus.
 Riderent colles & aperti gramina campi:
 Cur Athesis celeri garrulus itet aqua:

61.
Cur mea gauderent motus ignara latentis:
Et placidos cuperent corda ciere iocos:
Multa putans uoluebā animo: causasq; petebā
E cælo dubiæ sideribusq; rei:
Cum pia Terpsichore uatis miserata laborem
Auribus infudit talia uerba meis:
Patricius uestram tendit Franciscus ad urbem
Cui comes est uirgo de capite orta Iouis:
Calliope hunc docuit nostrarū prima sororū
Tangere uocalis dulcia fila lyrae.
At pius undiuagi flectit qui linthea petri
Cælestisq; tenet iura uerenda seræ.
Addidit & titulos & magnæ præmia laudis:
Miratus mores ingeniumq; uiri:
Is tamen(o rebus fortuna infesta secundis)
Huc a senensi mittitur exul humo.
Orta inter miseros amens discordia ciues
Et procul insontem cogit abire furor:
Sed gaudens ueluti nato Verona recepto
Lætitiæ mittit præuia signa suæ:
Hinc hilaris campi facies:& collis aprici:
Hinc plaga lucentis ridet amoena poli.
Obuius hinc Athesis pperat crepitâibus undis
Quaq; potest gratum uoce salutat iter:

Hinc tua subsiliunt festiuo pectora motu
 Et mens uenturae plaudit amicitiae.
 Sic ait: & niueo percurrens pollice chordas
 Castaliis coepit me stimulare modis:
 Promptius ut canerem moesti solatia casus
 Et ferrem aduersis carmine rebus opem.
 Salue igitur: ueniasque hilaris Fracisce rogamus:
 Quem curae magnis noscimus esse deis.
 Nam tali exilio grauius non esse dolendum
 Exempla & ratio uera docere potest:
 Quae si forte minus confuso pectore cernis
 Experiar paucis dicere carminibus.
 Principio id tecum tacita sub mente reuolues
 Nulla quae exilii est causa pudenda tui.
 Namque infesta minus praebet fortuna doloris
 Si non praecessit conscia culpa mali:
 Sic uisum est superis: sic uersant flamina parcae
 Haereat ut liuor laudibus usque comes.

Inuidia Inuidiam flammæ similem uir docte memento
 Quae semper nigris dentibus alta petit.
 Clarior hæc uirtus agitat quam liuor habetur:
 Et minor: inuidia quae caret: esse solet.
 Nec tamen ista pati moeres incōmoda primus:
 Perculit hæc magnos ante procella uiros:

63

Iustus Aristides ideo fuit exul Athenis
Quod non grata boni nomina ciuis erant
Cecropides alius nimio est splendore fugatus
Cui salaminia est gloria parva mari
Perdomuit uentos clarus uirtute Camillus
Post longa fessos obsidione duces
Ipse tamen patriis iussus decedere muris
Vipereæ morsus pertulit inuidiæ.
Passus idem nulli quoniam probitate secundus
Tullius Ausonii palma suprema fori.
Pantheris etiam lapidosi notus Amani
Quem dixit primum libera Roma patrem.
Enobis extet nemo præstantior unus:
Hoc ephesos quondam: nunc fora cuncta canunt.
Si plus te uatum moueant exempla tuorum
In Scythica iacuit Naso sepultus humo.
Quin etiam satyris irati doctus Aquinas
Ad pharios mimi (pro pudor) exul abit.
Non est præterea magni tibi causa doloris
Quod nequeas urbis uisere tecta tuæ:
Si miserum patria procul esset uiuere terra
Perpetua quisnam uellet abesse mora?
Pythagoras postquam uarias peragrauerat oras
In populis obiit Græcia magna tuis.

e

Quid memorem Arcesilā: Zenonāq: Clitoma
 Antipatrū: Lacidē: Crātorā: Xenocratē. chūq;
 Atq; alios: quorum propria semel urbe pfectus
 Ad caros uoluit nemo redire lares.

Socrates. Atticus ille senex nullo reticebitur æuo

Qui patriam mundum censuit esse suam.
 Scipio succurrat geminæ Carthaginis horror
 Quem cecinit gnatum fama fuisse Iouis
 Qui postq; ingratae fugit fastidia plebis
 Reddere natali noluit ossa solo.

Magnanimi ante oculos uirtus sit celsa Rutili

Qui reditu oblato maluit exilium.
 Sed quid nūc ueteres antiqua ue sæcla reuoluo?
 Mille exempla tibi tempora nostra ferunt.

Nauigat externas quotiens mercator ad urbes.

A patriis totiens finibus exul abit.

Terra homini domus est: uolucris æther: piscibus

Et generi sedes cōmoda cuiq; dat. unda:

Cum tibi rerum opifex totum concesserit orbē

Te ciuem dices unius esse loci?

Cūq; tibi liceat tam lato uiuere mundo

Auferet has omnes angulus unus opes?

Parra tibi est contra uarios prudentia casus:

Ne uis te brutæ deprimat ulla deæ:

65
Omnia sed credas uirtuti humana subesse:
Tristia sint animo sic meditata tuo:
Ut tibi nulla mali facies inopina uideri:
Nil improuisum: nil queat esse nouum.
Ut semper de te tantum pendere labores:
Fortuitumq; putes nil homini esse bonum:
Quisquis & euentus fuerit: quocūq; recedas:
Quæ tua sunt speres omnia adesse tibi.
Atq; idem semper: uultu sis semper eodem:
Seu fors dextra fluat: siue sinistra cadat.
Scilicet an minor est homini solertia uitæ
Quam data sit Progne Strymonie ue grui?
Quas ubi Threicia frigus regione fugauit
In ripis norunt degere Niliacis.
Tu longe id melius facies ratione magistra
Qua patriam discas omnibus esse locis.
Quæ uirtus igitur rebus fuit æqua secundis:
Hæc & in aduersis sit tibi firma comes
Tristibus illa suas gaudet lucescere uires?
Et magis explorant aspera facta uiros.
Nec minus exilio fidæ libethrides adsunt
Quam solitæ in latibus tecū habitare tuis.
Per mare per siluas per saxa & tela sequuntur:
Constantiq; ferunt mente patrocinium.

Nota.

Vbi bo
num ibi
patria.

Cōmendant: adeunt pro te: curantq: rogantq:
Et te cunctorum cordibus insinuant.
Ad meliora bonā reuocantes oia mentem
Immemorem facient uulneris esse tui.
Postremo hæc maneat sententia comica tecum
Vsus qua Teucer dicitur esse prius.
Quisq; sibi patriam secura mente putabit
Hic ubi se in multis sentiet esse bonis
Spondeo nāq; tibi non longe tempus abesse
Quo te felicem iure uocare uelis
Quod gremio te blanda suo Verona recepit:
Quod locus exilii tam bonus iste fuit
Quam multi patria sponte incoluere relicta
Exilii sedes hæc metuenda tibi est?
Non hic te Gyaro parua ue querere Seripho
Aut scythici clausum fluctibus esse maris.
Non hic natalis coget te optare penates
Obuia luminibus barbara turba tuis.
Hermoleos aderit sacri spes optima coetus
Præsides quo populus numina rite colit.
Ille Heliconiadum non ultima cura sororum
Se facilem doctis exhibet ingeniis.
Quam sit largus opum satis instaurata fatentē
Templa: sibi æternos obligat ille deos.

67

Talem censebis quales romana creauit
 Magnorum ue parens Attica terra ducum.
 Nec minus urbs Venetū tanto se iactat alūno:
 Barbara q̄ soboles tollit ad astra caput.
 Cōtrahat haud moestā ples tibi barbara frontē:
 Nam fuit hęc doctis nobilitata uiris
 Sed cum Barbariam doctrinæ laude fugarit
 Hoc decus a uictis hostibus illa tenet.
 Sic ducibus clarum latiis dedit Africa nomen:
 Sic domitor Cretæ creticus inde fuit.
 Hic aderunt ciues sūma uirtute decori
 Qui uitæ faciles cōmoda multa ferent.
 Quoq; minus doleas uariis conatibus omnes
 Et qua quisq; potest experientur opem.
 Externos animis quippe amplectunt̄ amicis Hospita
 Et datur hac illis primus in arte locus. litas.
 Hic leges & iura ualent: pietasq; fidelq;
 Viuitur hic iusti moribus imperii.
 Hic amor Aonidū est: Phoebiq; & Palladis ar
 Hic gręca & pariter musa latina uiget. dor:
 Testis erit nostra prognatus ab urbe Catullus Viri ex
 Quem merito doctū scripta uetusta uocāt. cellentes.
 Argutoq; Macer modulās qui carmina plectro
 Herbarum medicas uiribus auxit opes.

e iii

- Nec patrem uerear post hos numerare Guarinū
 Quo rediit nobis utraq; lingua duce.
 Ut uarii taceam studii ueteresq; novosq;
 Quos tibi si referam longa futura mora est.
 Quicquid habent sūmis ornatae dotibus urbes
 Ciuibus hoc praestat patria nostra suis.
- Venatio**
nes. Nāq; hic si studeas lepores agitare fugaces
 Curfibus effusis æquora longa patent:
 Totq; aderunt pedibus celeres & nare sagaces
 Quot uix Sparta tulit Cressa ue terra canes.
 Atq; urgere diu poteris discrimine nullo
 Cum loca sint prædæ noxia: non equiti.
 Si spectare iuuat cursus tellure sedentem:
 Terminat assurgens molliter arua tumor.
 Vnde leues dabitur succendere uoce laconas:
 Et uisu nusq; destituente sequi.
- Ambula**
cra & se
cessus. At si errare uago cupies per deuia passu
 Iucundis aderunt culta uireta iugis.
 Quis neq; Parnassi colles: neq; Thessala tēpe:
 Aonas aut montes præposuisse uelis.
 His poteris lætæ d carmina flectere sensus
 Laurigerasq; tibi conciliare deas.
- Aucupia.** Insidiis auium dabitur locus aptus uterq;
 Siue placet uisco fallere: siue plagis.

Seu iuuat accipitrum de nubibus ungue petita
 Retibus aut uafri præda adoperta canis.
 Nam tibi perdices: uolucresq; a phaside dictas:
 Atq; cothurnices pingua rura dabunt.
 Scyllasq; icteridasq; & obeso corpore turdos:
 Cūq; saginando turture ficedulas.
 Vicinæ ionicā uolucrem atq; lagopodas alpes
 Et gratos epulis pyrocoracas alunt.
 Alcinoi pendent grauib; pomaria ramis:
 Germina quæ herculeo digna labore ferunt.
 Quorū ad uertentē bona copia sufficit annū:
 Instruit & uernas pensilis uua dapes.
 Nec desunt mensis lautorum optata secundis
 Tuberā: quæ libycis ante ferenda putes.
 Hic æstiuā uirent montani pascua tractus
 Quo mittunt foetas oppida multa boues.
 Nam quicquid longis tondent armenta diebus
 Fertilis exigua nocte reponit humus.
 Largior unde uenit generosi copia lactis:
 Et pressus lato caseus orbe redit.
 Cui neq; lunenses præponat Hetruria mulctras:
 De grege nec massas Parma beata suo.
 Non hic seditio: non est discordia tristis:
 Sed pax & nostris semper amata quies.

Aues uaria.

Poma.

Vua.

Tuberā.

Pascua.

Caseus.

Tranquillū
ocium.

c iiii

- Non uia famosis infesta latronibus ulla:
 Non sunt pieriis arma odiosa uiris.
 Non hic ingentes sinuosis orbibus hydri:
 Non draco: non catulis uipera tarda suis.
 Non rabidæ tigres: non fictæ uocis Hyæna.
 Non leo: non pardi: non calydonis aper.
Pecus Verū adfūt pingues herbis bene olētibus hēdi:
 Et uituli molles: lanigerumq; pecus:
 Pascua nec uincunt canusina: nec ora Galeſi:
 Non altinates uellera noſtra greges.
Lanitiū Nec nos lanitii ſuperauerit arte britannus:
 Ipſaq; uix maius Gallia nomen habet.
Ferrum. Illyrium æquamus ferro: Bætiq; trapetis:
Oleum. Frugibus ennaeos: gnoſſia rura mero.
Cereris Vtq; aiunt Cereri & Baccho certamen habetur:
& Bacchi Poſſit uter pinguis iura tenere ſoli.
certamē. Spumat odorato uindemia multa lyæo:
 Foenore non paruo ſemina reddit ager.
Marmo Hic phrygius: pariuſq; lapis: nomadūq; metalla:
ra. Hic luculleæ marmora lautitiæ:
Charta. Ingenteſq; trabes uarios cæduntur in uſus:
 Multaq; fit docto charta magiſterio.
Fons. Suppeditat lymphas ortus fons diuite uena:
 Cui cum uirginea marcia cedat aqua.

Qui postq̃ inclusus transmisit flumina plūbo:

Gaudet priuatas hospes inire domos.

Sed tamen ut cunctis gratum det ciuibus usum

Exerit in medio cōmodus ora foro.

Illic māmatis conflurgens aurea cuppis

Multifidas populo fistula reddit aquas.

Præterea est Athesis celeri spectabilis unda:

Alueus a sūmo cuius ad ima patet.

Athesis.

Is rapiens largos germano a uertice fluctus

Separat urbano moenia plana iugo.

Ac tā pulchra dolens spectacula linquere: cursū

Flectit: & optata quærit in urbe moras.

Fluminis at ripas pontes iunxere quaterni:

Pontes la
pidei.

Quos curuat mira pendulus arte lapis.

Quāq̃ indignatus uastis ferit ictibus amnis:

Stat tamen immoto saxea pila gradu.

Aestibus hinc mediis nitidissima pocula fumes: **Utilitas**

Et uitreo poteris membra fouere uado.

ex flumi

Nauigiis eadem est ac mercibus apta uehendis: **ne.**

Vtilis & uariis unda ministeriis.

Hic subigit ferrum: tabulas secat ille trabesq̃:

Hinc frangit siculæ munera grata deæ:

Inficiunt alii uestes: aut uellera purgant:

Hi glomerant leuibus serica fila rotis.

Balnea
calderia
na.

Ille rigat tenues longis ambagibus ortos.
 Hic calamo pisces: retibus ille trahit:
 Ille uehit, cæsas altis de montibus ornos:
 Remigio hic prono rura remota petit.
 Proxima Calderii celebrantur balnea fontis:
 Qui mala sulphureis fata repellit aquis.
 Aspera quem mordet scabies: aut ulcera rodunt:
 Cui strumosa putri guttura tabe fluunt:
 Quisquis perpetitur lenti uestigia morbi:
 Longinqua ue gerit languida membra lue:
 Postq̃ natio fumantibus igne lacunis
 Inualidum mersit terq̃ quaterq̃ latus:
 Protinus amissum reparat sine labe uigorem:
 Poeoniamq̃ agili corpore sentit opem.
 Calderiaq̃ canit præsentia numina lymphæ
 Et putat his superos consuluisse locis:
 Fas quibus est ægro facilem sperare salutem
 Corpore sub tepidis luxuriante uadis.
 Benacus lacus. Nec procul hinc surgit ripis Benacus amoenis
 Perspicuo radens oppida multa lacu:
 Qui tegit eximios alto sub gurgite pisces:
 Cuius par uasti fluctibus unda sali.
 Quippe ita se tollit zephyris spirantibus equor
 Aegeum ut credas ionium ue fretum.

Cum uenti posuere tamen mitissimus idem est:	
Et sternit uariis stagna fruenda modis.	
Cedrus & actææ ripis nascuntur oliuæ:	
Et manibus carpes medica poma tuis.	Medica
Cernis præterea nobis q̄ lucidus aer	poma.
Zonaq̄ fulgentis q̄ sit amoena poli?	Cæli tem
Hic rapido nunq̄ torrentur membra leone	peries.
Cum placida æstium temperet aura diem.	
Et boreas alto descendens uertice Baldi	
Pestiferos cogat uertere terga notos.	
Naturæ gaudentis opus Franciscæ uidebis:	
Lenæos colles:uberis æquor agri:	Plurimæ
Perpicuos amnes:nemorosa cacumina:fontes:	dotes.
Balnea:conualles:prata:metalla:lacus.	
Quod pecus & uolucres:hominū qđ postulat	
Hoc uno dices omnia nata loco.	usus
Has legit sedes galli sapientia Brenni	Verona
A quo deductum patria nomen habet.	ex Brēno
Qui face romuleos domuit ferroq̄ nepotes:	
Atq̄ ipsum euersa terruit urbe Iouem.	
Collibus & plano sua moenia condidit idem	
Cōmoda quæ bello censuit atq̄ togæ:	
Arx sublime sedens medio uelut orbe theatri	Arx in
Prospectu circum liberiore patet.	colle.

Virbs ipsa & muris redimita & turribus altis
 Ostentat latis tecta superba uijs.
 Adde domos cinctas longe uiridantibus ortis
 Qui spatia atq; omnes rursus habet ueneres.
 Populo Egregii artifices: & plebs numerosa plateas
 sa ciuitas Densaq; primæuo flore cæterua replet.
 Cogit honoratos insignis curia patres:
 Duo fora Errat & in gemino splendida turba foro:
 Si te delectat rerum admiranda uetustas:
 Quæ stupeas ueteris plurima moris erunt.
 Amphitheatrū Marmorei occurret mirus labor amphitheatrū:
 Quale nec ipsa tibi maxima Roma dabit:
 Et saxis cernes incisa epigrammata priscis
 Stantiaq; antiquo multa sepulchra modo:
 Lapidēs Quin etiam fixos lapides spectabis in aruis
 itinerū. Qui loca quot distent millibus urbe notat.
 Et quem læta solet ludis celebrare iuuentus
 Campus Martius ad patriæ moenia campus adest:
 martius. Quæppe decurēs athletæ pulcherrimus amnis
 Dat faciem campi romula terra tui.
 Templorum aspicias æquata cacumina cælo:
 Oratoriū Multaq; sub solida structa uidebis humo.
 sancti Ze Et ueneranda manent augusti tecta Sacelli
 nonis. Quo pater assuerat fundere Zeno preces.

Mira canam: sed quæ testata est longior ætas:
 Et memorat celebri pagina sacra fide.
 Nāq; ferunt Athesim tumido stagnasse p agros
 Gurgite: perq; deum limina: perq; domos:
 Sed uelut oppositis sibi molibus unda reclusas
 Aediculæ subito restitit ante fores:
 Scilicet aspecta diuini antistitis ara
 Rettulit auersas territus amnis aquas.
 Parte alia surgunt ærato limine fana
 Cælatis longa postibus historia.
 Culmina sustentant claro e phengite colūnæ
 Qui rerum formas luce nitente refert
 Ossa ubi lymphatas sanāt zenonia mētes:
 Tantum uita ualet sancta precesq; uiri.
 Cuius tutelæ se se urbs agrosq; dicauit
 Iam pridem tanto salua patrocínio.
 Hæc Franciscæ noui tibi sint solatia casus:
 Porrige laxata fronte supercilium
 Iam dolor & tristes abeant de pectore questus:
 Desine & ingratos iam meminisse tuos.
 Ex hoc noster eris: melioraq; moenia nosces:
 Et fiet patria dulcius exilium.
 Hic tibi iam uiues: & seditione remota
 Dulcia cum multis ocia tutus ages.

Templū
 sancti Ze
 nonis.
 Phēgites
 lapis.

Zeno po
 liuchos.

Fac modo in obtutu ne sit mens fixa malorū:

Quod facere ut possis urbs dabit ista uiā.

Si quid opis nostræ uires afferre ualebunt

Semper erit nobis sedula cura tui.

¶ Ad Lucam Ripam

Sponsum.

r Ipa meos inter Luca numerāde sodales:

Aspirat læta cui dea Cypris aui:

Cara tuo quāuis lateri iungatur amica:

Ne facito nomen deleat illa meum.

Haud doleo fertur tibi q̄ fauisse Cupido:

Lumina nec uotis cæca habuisse tuis.

Sed si sponsa tuum penitus possedit amorem

Et pulsus ueteri limine amicus abit:

Dura tibi immites renouet Cytherea labores:

Nec tibi se facilem præbeat ullus amor:

Plumbea sub dominæ figantur pectore tela:

Aurea cum steterit corde sagitta tuo.

Vt te clamantem tota uideamus in urbe:

Mutatum aduersis flatibus esse deum.

Et risus pueris & declamatio fias:

Cum sæpe angusto calle tenebis iter.

Ignis ut aspersa magis inflāmatur ab unda

Sic te gustato uexet amore Venus.

At si seruetur quæ me tibi iunxerat olim
 Inq; dies creuit non labefacta fides:
 Sint tibi iucundæ longissima tempora uitæ:
 Annuat ad natus blanda puella tuos:
 Sit tibi connubium tenera cum coniuge felix
 Te dulce ut faciat nomen habere patris.
 Leniat illa tuas studiorum sedula curas
 Nec rogam tristi fronte habitare sinat.
 Nec te respiciat toruo Rhamnusia uultu:
 Sed bonus alterna uos face tangat hymen.

¶ Villa Salectana Prisciani

Equitis. ctæ.

q Vā mihi culta placēt genialis rura Sale
 Et quæ de tumulo crescit i alta domus.
 Hinc procul Euganei cernuntur surgere mōtes:
 Frugibus & pecori cernitur aptus ager.
 Porticus erigitur celsis suffulta columnis:
 Lenis ab Arctoïs qua uenit aura plagis.
 Temperiem ut possim mediis sentire diebus
 Arida cum findit letifer arua canis.
 At domus ad Libyen altis educta fenestris
 Frigida Parrasiæ uirginis astra fugit.
 Auratis fulgent sūmæ laquearibus ædes:
 Parsq; omnis uario picta colore niter.

Pomiferis circum septa & redolentibus ortis
 Purpurat idaliis area lata rosis.
 Hanc cingit paries: de quo se attollit in auras
 Alitibus paphiæ turris amica deæ.
 Labitur ante fores tenui cum murmure riuus
 Cuius utrūq; tegit plurima silua latus.
 Hic solet agricolas festis lassare choreis
 Extollens phrygios tibia rauca modos.
 Quo properant agiles uetula comitæte puellæ
 Innexæ crines floribus: atq; sinus.
 Priscianus multo prætoria condidit auro
 Quæ monumēta cupit pectoris esse sui
 Nam uelut is nulli præstat se laude secundum
 Seruat & inuictam cum gravitate fidem:
 Sic & diuitias fortunæ & munera temnit
 Et famam tantum posteritatis amat.
 Borsius atq; ideo latix lux maxima gentis
 Hunc fisci curam iussit habere sui
 Quem tãto ingenio: tãq; æqua lance gubernat:
 Grata sit ut plebi principis utilitas.
 Nil delatores uasri: nil crimina possunt:
 Nil inimiciæ: nil uetus ira nocet.
 Non licitatorum fraudes adhibentur auaræ.
 Non fiunt opibus mancipis insidiæ.

Scripta nec emergunt nigris rediuiua latebris:
 Vt proauita luat crimina posteritas.
 Non ui: non strepitu populi soluere tributum:
 Et dilata sibi tempora gaudet inops.
 Non pretium augeri quisq̃: non iura nouari:
 Non rasa aut tabulis addita uerba dolet.
 Non decumæ astuta non crescunt arte salinæ:
 Non scriptura malo uertitur ulla dolo.
 Fraudatur nemo celeri mercede laborum:
 Atq; habet officii præmia quisq; sui.
 Si cuiq̃ statuit largus dare munera princeps:
 Continuo is nulla parte resecta capit.
 Aurea nunc uere redierunt secla per ipsum
 Aurea cum studiis sint alimenta bonis.
 Nominis antiquo quantum censura Catoni:
 Huic tantum fisci conciliauit honor.
 Gratus at hūc princeps auro decorauit equestri:
 Et dedit arcanis consulere imperii
 Ac ne lex equitem uani aspernetur Othonis
 Addidit haud parca munera larga manu:
 Cūq; opibus tantis meritos cumularet honores
 Accipe parua tui dona laboris ait.
 Quis neget hoc multū præclarę laudis habere:
 Iudicium tanti promeruisse ducis?

f

Cui prior haud uidit: nec postera proferet ætas
 Muneribus dandis iustitia ue parem.
 Quin etiam has ædes sūmū testatus amorem
 Ipse suo claras reddidit hospitio.
 Prisciano unde uenit tam insignis gloria: q̄ si
 Alcidem excipiat: dardanum ue ducem.

¶ Ad Lauidium.

1 Audiui celebres inter numerande pœtas
 Quos sacra cirrei nutriit unda lacus.
 Docta per oppositos tua uenit epistola fluctus
 Obruta piscosus qua premit arua Padus.
 Limosæq; uiæ longo defessa labore
 Hospitio nostræ substitit usa domus.
 Ac primum nobis placido tulit ore salutem:
 Rebus & optauit prospera cuncta meis.
 Dehinc ueniēs quantū frigus tolerarit & imbres
 Instituit paucis uersibus illa loqui.
 Postremo causam nostrā cur cesseris urbe?
 Pauperiem breuiter subdidit esse tuam.
 Quam iucūda mihi fuerint tua carmina uates
 Nulla ualent linguæ uerba referre meæ.
 Sola ea perstrinxit nostrā sententia mentem:
 Quod fers non æquo pectore pauperiem.

41

Nam fuit hæc olim mater foecunda uirorum
 Argenti crimen cum leue pondus erat.
 Cū casa magnanimos capiebat parua quirites:
 Iugera cum miles bina putabat opes.
 Arua triumphalis cum proscindebat arator:
 Patriciusq; suas pastor agebat oues.
 Tu quoq; constanti fortunam uince labore:
 Et uires contra flamina tende tuas.
 Nāq; ubi continuos diffudit Iupiter imbres:
 Post nimbos sequitur clarior una dies.
 Te ditem facient paruo post tempore uatem:
 Et carum magnis carmina principibus.
 Hoc unum patiare mea te uoce moneri:
 Si tibi me iungi quæris amore pari:
 Barbata quem longe ueneratur & Itala tellus
 Guarini musas tu quoq; patris ama.
 Hoc auctore uiget graiæ facundia gentis:
 Hoc extincta redit lingua latina duce.
 ¶ Ad Vergilium Zauarisiū Veroneñ.
 de cæsura uersus Elegi. Iasgis
 n Vnc tua ceu pridē fidibus modulata pe
 Accepi latiis carmina scripta modis.
 In quibus antiqui numeros & sensa Maronis
 Non secus ac nomen culte poeta refers.

f ii

Me patriæ tibi iunxit amor:qua dulcius esse
 Nil Ithaci monstrant aurea uerba ducis.
 Sed tamen ingenii uires & carmina possunt
 Plus tibi me citharæ conciliare tuæ.
 Quod petis a nobis:melius mihi crede petisses
 A ueterum facili quos legis aure libris.
 Nam cum priscorū dubitas quid postulet usus
 A prisco tibi sunt iura petenda foro.
 Illic stat certus cunctis in litibus auctor
 Iudicii librans dicta notanda sui.
 Illinc doctiloquo sententia redditur ore
 Cui non immerito cedat uterq; cliens.
 Ne tamen esse putes non respondere superbi:
 Accipe in hac causa quod satis esse reor.
 Te quia si studeam uestras componere lites
 Contentum arbitrio dicis abire meo.
 Quæris an in claudio possit sine crimine uersu
 Post geminos poni syllaba curta pedes:
 Hoc equidem raro fieri debere fatemur:
 Posse tamen fieri carmina prisca docent:
 En tibi Nasonis decerpsi exempla libellis:
 Deq; Tibulleis plurima codicibus.
 Quos ambos Elegi tanq̃ sua numina norunt:
 A quibus imparibus lex capienda modis.

Venit & auxilio blandi mihi musa Properti:
 Et qui lagæa ducit ab urbe genus.
 Nec sunt bilbilei spernenda epigrammata Marci:
 Quo mea teste suam pagina firmat opem.
 Exemplo ut ueterum concessa licentia uatum
 A te credatur uatibus esse nouis.
 Nec duras adeo statuunt hæc tempora leges
 Ut donent priscis quæ tibi danda negent.
 Hi quoq; (si uerum trutina pensabit æqua)
 Cum primum edebant scripta: fuere noui.
 Nemo illac dubitet currus agitare: priorum
 Qua detrita rotis orbita monstrat iter.
 Id modo seruandum est ne crimine peccet eodē
 Qui tenerū in paruo gramine uersat equū.
 Nāq; opere in longo uideas si obrepe somnū
 Hunc uenia dignum credere iure potes.
 At si quis uelit in breuibus dormire licenter
 Lethargo oppressus dic eat anticiram.
 ¶ Ad Hermolaum Barbarum
 Iunio rem.

d Octrina uates nomen qui Barbare fallis
 Virtutumq; colis nobilitate genus.
 Qui laude ingenii Venetæ decus ad iicis urbi
 Dignus phoebea cingere fronde comas.

f iii

Per quem iam ueteris miracula credimus æui
 Cum miranda canas carmina pene puer.
 Ad me limosa ueniens tua missa Rauenna
 Littera: non æquis tarda fuit pedibus.
 Sed tamen illa mihi flauo pretiosior auro
 Atq; corinthiaco gratior ære fuit.
 Quæ maiora mihi contingere munera possunt
 Quã celebres nomen carmine ut ipse meū?
 Quam me mireris populo mirabilis omni:
 Funereosq; mihi fama sit ante rogos?
 Sunt fateor studii cōmunia sacra poetis
 (Si modo sum tanto nomine dignus ego)
 Est & non paruum foedus quod me tibi nostris
 A patribus coeptæ iunxit amicitia.
 Sed mea q; priscis æquanda poemata censes
 Illud me sūmo ponere crede loco:
 Nam quicūq; sapit claros sibi poscit honores:
 Causa ea magnanimos cogit ad arma uiros.
 ¶ De ortu amicitia inter se &
 Titum Strozam.
 c St qui me Strozæ carū neget esse poetæ
 Ille q; a nobis munera parua capit.
 O demens iungi donis qui credit amicos
 Et sola stabiles utilitate putat.

Non amat hic pauper diti qui munera mittit
 Sed cauti foenus quæritat officii.
 Sic auidis offert piscator piscibus æscam
 Dum parat occulta callidus arte dolos.
 Sic ubi detinuit uolucrem sub retibus auceps
 Exigit a capta quos dedit ante cibos.
 Muneribus Pylades non est dilectus Orestis:
 Nec coluit donis Thesea Perithous.
 At cum uirtutis ratio cōmendat amantes
 Quos reddit morum cura laborq; pares.
 Tunc bene composita mentes nectunt: & inde
 Exoritur fidæ nodus amicitia.
 Hæc igitur uati me gratia fecit amicum:
 Quod mens a musis non aliena mihi est:
 Quorum gorgoneo bibit ipse a fonte liquores
 Et didicit cultos fundere ab ore modos
 Si quid ab ingenii manauit paupere uena
 Tunc hilari a nobis carmina fronte capit.
 Nec pretiosa rubri cupidus conchylia ponti
 Expetit: aut gēmas quas niger indus habet.
 Nam licet innumeris sua prædia findat aratris:
 Quāuis immensas arca recondat opes.
 Gratia quas partim ueterum cumulauit auerū
 Partim auxit Borsi splendida cura ducis:

Rura placent fateor: canibus seu cingere saltus:
 Seu cupias laqueis impediisse feras.
 Seu te qui uolucrē labēs pede uulneret unco
 Delectet celsis nubibus accipiter.
 Seu germen studeas alieno immittere trunco:
 Seu iuuet aspectu liberiore frui.
 Sed tua non istis urgeri pectora causis
 Crediderim: ut semper rustica tecta colas.
 Est aliud quod te uates celeberrime: & istis
 Diuersum curis mente agitare putem.
 Nam tibi uel cordi pulchras reor esse puellas
 Quis quartefanae latus abundat ager.
 Vel te lasciui celebrare cupidinis arma:
 Vel Borsi grauibz gesta referre modis.
 Quem deus e sūmo nobis dimisit olympos:
 Ut fidei specimen iustitiæq; foret.
 Cui uirtute parem nec nostra nec ulla tulerunt
 Sæcula: nec similem posteriora ferent.
 Illic desertis errare licentius agris
 Secretisq; potest ire puella locis:
 Qualia narrantur gradiui furta Iouisq;
 Admissa in uacuis multa fuisse iugis.
 Illic dulciloquis responderet uocibus echo:
 Et nemus argutæ consonat omne lyrae.

Illic populeæ mirantur carmina ripæ
 Assurgitq; senex uersibus eridanus.
 Sic & Bistonis cantabat rupibus Orpheus:
 Blandus flebilibus saxa mouere sonis.
 Nescio quid maius solis meditamur in agris
 Plenior & largo spiritus ore fluit
 Non ibi securas turbat spes credula mentes:
 Sollicitus ue quatit pendula corda timor.
 Non ibi liuor edax: non est discordia tristis:
 Non sunt clamosi iurgia sæua fori.
 Illic succurrunt præsentia numina uati:
 Cælestiq; mouent fila canora manu.
 Illic pierides cerni potuere sorores:
 Illic ascræo sarta dedere seni.
 Dic igitur Strozæ germen Tite nobile gentis:
 Quæ tibi tam longæ causa sit ista moræ?
 An te detineat pharetratus terga Cupido:
 An reuocent magno carmina coepta duci:
 An quæ me fugiunt diuersa negotia tractes
 Digna tamen sera posteritate frui:
 Quicqd id est adeo quod te pcul urbe morat
 Me scito haud paruæ credere mentis opus.

¶ Ad Nardum Siculum.

59

Ic me narde iuuet liber: sic altus Apollo:
Sic habeam faciles in mea uota deos.
Vt te præcipuum laudo: amplectorq; coloq;
Conor & assidue rebus adesse tuis:
Nāq; ego caucaseis credam sub rupibus ortum
Qui non sponte tuo fauerit ingenio.
Tu si quid sermone uelis dictare soluto:
Arpini uires exprimis eloquii.
Aoniis cupias numeris si claudere sensum:
Scribis arionia carmina digna lyra.
Nec tibi dexteritas morum: non ignea uirtus:
Non grauitas primos defuit ante pilos.
Vnū hoc Narde tuo falsum deprendimus ore
Quod nimia laudes concinis arte meas:
Scilicet offudit densas amor ipse tenebras
Esse mihi ut credas: quæ mihi inesse cupis.
Hunc ideo cæcum ueteres finxere poetæ
Quod uerum prohibet reddere iudicium.
Non tamen ipse minus blando te lætor amico:
Hac mercede libens spernere uera queo.
Perge modo pronam musis intendere mentem
Optimus & promptum se tibi quisq; dabit.
¶ Pestilentia urbis Ferrariæ
Anno. M. cccc. lxxiii.

i Am satis i nris bacchata es moenibus atra
 Tisiphone: & nimum stygia de sede furore
 Vexisti: torto compellens angue sorores.
 Iam pudeat quantos mouisti dira tumultus:
 Quam crebris miseram replesti mortibus urbem
 Dum pergis ciues infando absumere morbo:
 Ecce iacet claris penitus uiduata colonis
 Quam quondam Italiae populis (nec nuntia falsi)
 Esse decus totum uulgarat fama per orbem:
 Artibus ingenuis Ferraria culta uirisq.
 Hanc olim uel equo gentes uel classe petebant
 Innumera: tanquam muti ad uiuaria pisces
 Huc de diuersis properabant urbibus omnes.
 Nam bona pax proprios hac in tellure penates
 Fundarat: mitique sedens concordia uultu:
 Nec belli horrifonos referabat bucina postes.
 Nunquam ciuiles quatiebant arma furores:
 Contra hilaris populi facies: ac omnia plena
 Lætitiæ: plausu atque iocis cantuque sonabant.
 Non erat hic spretor diuum: periuria nusquam:
 Nusquam uana fides: abiurator ue rapinæ:
 Aequa hic libertas: semper respectus honesti:
 Et pia sanctarum stabat reuerentia legum:
 Musarumque sacri coetus & cantor Apollo

91
Antiquas nobis studiis referebat Athenas.
Borlius hinc heros ueluti responsa sacerdos
Reddebat populis: sæpe intra hæc moenia reges
Discordes iunxit lectus de pace sequester.
Quippe hūc cælesti demissum credimus arce
Exemplo ut magis emendet q̄ legibus urbem.
Nam quis mortali putet hunc de semine natū
In quo nil hostis: nil possit carpere liuor?
Quem faciē ueluti quādā spectemus honesti?
Mira adeo sedit uirtus in pectore: tanta
Illius roseo facundia manat ab ore.
Omnia nunc contra: fugiunt hæc moenia cūcti
Fulminis: aut funda contortæ turbine glandis
Ocios: afflatusq; timent contagia nostri.
Nam nos dira lues: cæli & miseranda repente
Tempestas aggressa rapit: sitis ignea uenis
Regnat & auctūni feruoribus incita corpus
Ipsaq; cum miseris depascitur artubus ossa.
Membra liquor fluuidus late populat: & ardēs
Occupat ora rubor: mananti pallida tabo
Contrahitur macies: ceruix iam ferre recusat
Pondere lassa caput: iam faucibus hæret obesis
Aspera lingua: pedes corpus uectare laborant.
Luminaq; igne micant nimio suffusa rubore.

Mens ipsa infano rapitur conterrita motu:
 Iam nec opes quenq̃: nec honor sexus ue tuetur
 Aut ætas: obeunt pariter iuuenesq; senesq;
 Mixtaq; plebeis lugentur funera patrum.
 Hic matres: primo hic extincti in limine uitæ:
 Non ullæ profunt artes: ipsosq; medentes
 Attactu lædunt papulæ: crescenq; uenenum:
 Nil prodest simplex uictus: somni ue salubres:
 Lusibus aut uariis animo quæsitæ uoluptas:
 Nil iucundus odor: nil tristia pharmaca myrræ:
 Nil uerbena ualet ieiuno absumpta palato:
 Nil gleba armenia tenui diluta falerno:
 Nil aperire iuuat salientes sanguine uenas.
 Quin & relligio cessit pietasq; deorum:
 Sæpeq; dum uellet diuos placare sacerdos
 Inter opus medium morbo correptus ad aras
 Corruit: ingratosq; deos & sidera dixit.
 Corpora natorum miseri fugere parentes:
 Coniugis haud animā reddit cōplexibus uxor:
 Nec uacat exequias lugubri ducere pompa.
 Sed coaceruatim mandare cadauera terræ
 Accelerant: multiq; aliis quas forte parabant
 Conduntur foueis: & qua tumulare uolebant
 Hac tumulant humo: selesq; in morte p̃pinqua

93
Iniiciunt terræ: tanq̃ sit quærere uanum:
Quis fodiat: q̃s mēbra ferat claudēda sepulcro.
Hinc desolatas passim iam cernimus ædes:
Tristeq; iusticiū: & clausas tota urbe tabernas.
Hoc uiret herba foro: solita ē quo clara iuuetus
Errare atq; gradum tardo suspendere motu.
Moeror ubiq; grauis gemitus: suspiria: luctus.
Clamor abest: nisi quem cladis fecere dolores:
Iā locus in tumulos lacrymēq; in funera desūt.
Tu sœuire tamen non desinis impia pestis
Inq; dies magis atq; magis caput improba tollis:
Quare age tartareas præceps delabere ad ūbras
Tisiphone: abducens tecū agmina dira sororū:
Et comites abeant sacer ignis: & arida febris:
Vlcera cum papulis: tabes: pallorq; metusq;
Iam nebulas auerte tuas: nobisq; serenum
Redde diem: redeant purgato sidera cælo.
Nam pater omnipotens fieri nunc talia mādāt
Borsion orantem cælo miseratus ab alto.
Audiri cuius superis pia uota merentur.
Vt cum læta dies purusq; effulserit aer
Pacifera clemens populos ditione gubernet.

¶ Lætitia ex pestilentia sedata.

I Vx hęc albēti signetur festa lapillo:
 Lætāq; sit fastis inde notata dies.
 Qua nos dira lues:& mors miserāda reliquit:
 Pustulaq; & febres:& sacer ignis abit.
 Vndecimus februas qui præterit ante kalendas
 Hanc uexit roseo lucifer almus equo.
 Ite simul pueri:matres:iuuenesq;:senesq;
 Et bona cælesti dicite uerba deo.
 Promissis meritas uotis persoluite grates:
 Inq; sacros dentur mascula thura focos.
 Securos licet ecce gradus iam ferre per urbem:
 Nec retrahunt uestros funera uisa pedes.
 Astra serenato redierunt lucida cælo:
 Venit & a gelido purior aura polo.
 Nauibus & plaustis repetūt sua moenia ciues:
 Desertosq; colit pristina turba lares.
 Quod si cernuntur magnæ uestigia cladis
 Nec penitus tota cessit ab urbe dolor:
 Cum tamen intrarit iucūdo Borsius ore
 Assumet faciem principis ipsa sui
 Extulit hunc rebus nunq̃ fortuna secundis
 Nec rebus potuit frangere sollicitis.

¶Ad Ducem Borsium.

m Os fuit in latro querna redimere corona
 Per quem seruatus ciuis ab hoste foret.
 Vt testarentur defensæ gaudia uitæ
 Debita uitali præmia fronde dabant.
 Nam fuit hæc annis aliquando prioribus ætas
 Qua glandes hominū perdomuere famē.
 Sed quæ digna tibi dabimus pie munera Borsi
 Quod merito uiuit maxima turba tuo?
 Nāq; lues urbem toto uexauerat anno
 Non nisi iam tardo uisa abitura pede.
 Hanc tu diuina superatā mente fugasti:
 Cunctaq; borsea patria uiuit ope.
 Vix dodona tibi meritas dux magne coronas
 Vix nemus omne Iouis præmia digna feret.
 Sæpe suum dixit te patria læta parentem:
 Nunc quoq; diuinū te uocat illa patrem.
 Hæc laudem: hos titulos pauci meruere priorū:
 Nil tibi quod referat gens tua maius habet.
 Nam sacras ædes: sacrum aspernaris honorem:
 Et pateris soli templa uacare deo.

¶ Ad ducem Borsium de

coenæ apparatu.

rus

q Vid tibi sim coenæ borsi dux clare datu
 Si quæris: tacita percipe mente cibos:

g

Non lactuca tibi uentrem matura feretur:
 Aspera nam getico frigore sæuit hyems:
 Nec tu Pythagoras nobis conuiua futurus
 Cui credam lautas caulibus esse dapes.
 Principio eunuchos apponet coenula capos.
 Purior Eridani quos tibi coxit aqua:
 Solliciti ueniet iecur anseris: altiliumq;
 Et uersata leui molliter oua foco:

Serrata
 Bononia

Adiiciet pingues serrata Bononia turdos:
 Quaiq; tulit pietas impia colchis aues.
 Cecropiæ dabitur perdix nō immemor artis:
 Et comes idaliæ grata columba deæ.
 Sidereus ueniet querula cum turture pauo
 Nec de matre aberit uulua resecta sue:
 Hæc in fictilibus princeps genere se ferentur.
 Nempe q; argenti est uncia nulla mihi:
 Fictilibus quondam soliti coenare quirites:
 Fictilis antiqui stabat imago Iouis:
 Non tamen hæc minuent epularū uasa sapore:
 Corumpit nullas ficta patella dapes.
 Mala dehinc pateris picena ferentur eisdem
 Et spoliata sua tubera magna cute.

Apiana
 musta

Accedent mensis bellaria mille secundis:
 Coenæ finis erunt musta apiana tuæ.

Quæ ueroneo nobis redduntur agello:
 Aut hæc si malis rhetica uina bibes. Rhetica
 Addentur bona uerba: boni sup omnia uultus: uina.
 Lætæq; erit domino te ueniente domus.
 Non sunt propositi larga hæc conuiuia nostri:
 Nec ratio uitæ luxuriosa meæ.
 Sed tua non patitur maiestas: partior ut sit
 Et solito ueniat sobria coena modo.
 Si quid erit tenuem superet quod pauperis usū
 Tota sit illa tuis gratia muneribus.
 Non tamē apponā rhombos: mulos ue trilibres:
 Pasta ue baianis ostrea littoribus.
 Nec mea troianum norunt conuiuia porcum:
 Aut qui portantes pondere curuet aprum.
 Tu modo fac tennes non dedignere penates
 Poscet ubi accensas hora secunda faces.
 Intranti subeat mentem casa parua Molochi
 Qua sedit toto uictor in orbe deus.
 Et quibus affectos frugum dea subdidit artus
 Occurrant celei rustica tecta senis:
 Nimborum reputetur inops pater Orionis
 Cuius in hospitium tres subiere dei.
 Non minus e Borisi fulgebit nostra nitore
 Quam si descendat Iupiter ipse: domus.

¶ Ad Theophilum Calcagninum
ducis Borlii delicias.

c Alcagnine ducis nō pua Theophile cura:
Pectora cui Borli nocte dieq̃ patent
Cui fortuna comes ductu uirtutis adhæret.
Confugium doctis: præsidiumq̃ bonis.
Quāuis sponte sua me Borlius ore sereno
Spe: nutu: uerbis: muneribusq̃ iuuet:
Et putet ingenti nil principe dignius esse:
Quam meritis omni prosit ut arte uiris:
Te tamen ut pergas nostris succurrere uotis
Deprecor: & tessis addere rebus opem.
Vtile cornipedi est admissio subdere calcar:
Nec tardatur heri gnoscere uoce canis.
Deniq̃ tu quantum ualeas prodesse rogando
Iam mihi q̃ reliquis notius esse potest.
Nam mea sæpe fuit uictrix te interprete causa:
Sæpe beata tuis musa patrociniis.

¶ Proseuche ad Phoebum p̃ Ioanne
Nicola iuriconsulto ægrotante.

p Hoebe salutiferas p̃ quē iā contigit orbi
Nosse potestates herbarū. & sidere claro
Deucalionæ purgare animalia pestis;
Ecce tibi iura & leges defendere luctus

49
Nicolas miles quondam tuus arma reliquit
Ciuitica: dum tenues febris depascitur artus.
Interea uiduæ: pupilli: & plurimus instat
Consultor: causasq; petit defendier æquas.
Ille nequit pressus morbo sua reddere iura.
Sic & tu quondam turbæ responsa negabas
Fatidici clauso delphorum limine templi:
Hic nullo meruit tam sæuam crimine poenam:
Cum uitæ fuerit numero perfectus in omni:
Quo iuris nemo sensit sub iudice fraudem.
His igitur rabidam depelle in tartara febrem
Strauisti quibus & tumidum pythona sagittis
Nosti quippe duos anima seruaueris una
Cum mihi nemo magis fidū se præstet amicū.
Ipse tuo haud uereor taurum promittere templo
Dum mea non rapiant uentolæ uota procellæ.

¶ Vasa ex Murrano ad Hieronymū Castellū
lū medicū ducū Borſii & Herculis.

u Aſa Murrani tibi dum referrem

Vitreæ gēmas superantis arte

Qui locus claret Venetum beatæ

Proximus urbi:

Te meis uidi satis obſtupentem

Vocibus palmas duplices in altum

g iii

Tollere: & planta gemina uicissim

Tundere terram.

Pulchrius cunctis tibi dum metallis

Dicerem uitrum: modo malleorum

Ferret aut duri grauius cadendo

Marmoris ictum.

Tiberii
lex de
uitro.

Nec mihi uanam Tiberi uideri

Cæsaris legem: prohibentis artem

Auri & argenti pretium caminis

Diminuentem.

Vt scias ergo rata me locutum

Ne ue me Castelle putes carere

Fronte: sed cernens oculis relata

Credere possis:

Nunc scyphos illinc paterasq; mitto

Vasa quæ mira faber ille in arte

Nobilis finxit manibus rotatis:

Ore tumentis:

Cernis ut uitro niteat decorus

Splendor: & cedat glacies niualis

Quæq; decurrit liquidi per amnis

Vnda lapillos?

Aequoris partum reuchens triumphū

Magnus ad clium latii tonantis

101
Vix dedit sacris pretiosiora
Murrina templis.
Murra gēmarum est genus indicarū:
Humor in terra glaciatur illa
Candidum rubro uarians nitorem
Solis ab aestu.
Hinc puto nomen locus iste traxit
Arte q̄ fingens similes colores
Condit:& totum populis per orbem
Pocula mittit.
Quædamus grati monumēta cordis
Sunt tuis q̄q̄ meritis minora
O decus magnum celebrisq̄ nostri
Gloria sæcli:
Tu tamen constans animo leuato
Rebus haud asper uenias egenis:
Quo soles uti capias benigno
Munera uultu.
Nam mihi sūmo tribuent honori
Spero præsentes simul & futuri:
Quod mihi uinclo fueris paterni
Nexus amoris.
Lingua quem grauium decorat latinæ
Iuncta: seu quæram numeros sonantis

Pompeii
Murrina.
Murra.

Murrinū

g iiii

Siue sermonem rogitem diserto
Ore solutum.

Quicquid terras quatit iacentes
Noscis: & cæli uarios meatus:
Fulminis causas: pluviæque: & alti
Aequoris æstus.

Qui fugas nigri genus omne morbi:
Artibus polleas medicis: & ægros
Ducis ad uitam mediis retractos
Faucibus orci.

Vasa nunc ergo capias amici
Et tibi mentem uideas dicatam
Munere in paruo: tibi magna ferrem
Si modo possem.

¶ Liber Tertius.

Ad ducē Herculē.

N tibi munificæ Iani re
dicere kalendæ

Ausonidum princeps glo
ria prima ducum:

Hic tibi pauones: hic damas: ille iuuenkos:
Accipitres alter: deuehit: alter equos:
Benaci raros alius de gurgite pisces:
Nata uel adriacis ostrea littoribus.

Hic fert attalicas uestes: hic æra Myronis
 Hic cælata manu pocula Mentorea.
 Ille pelethronio rutilantia frena metallo:
 Hic acres ne mori dona timenda canes:
 Hic tibi reddentes humanæ murmura linguæ
 Torquato uiridis gutture mittit aues:
 Hyrcanas alius tigres: libycosq; elephantos: **Tigris &**
 Admiranda tuis munera temporibus. **Elephas**
 Quo te quisq; potest regem ueneratur honore **Herculis.**
 Et donat fidei pignora certa suæ.
 Scilicet auguriis felix ut prodeat annus
 Et tibi læta nouus tempora ianus agar.
 Ast ego pro meritis ualeam quæ munera ferre
 Vt possis gratæ mentis habere notas?
 Non ebur: aut tripodas graios: non gnossia tela:
 Non ueterum tabulas uis dare nostra ualet.
 Nec tu arabum gēmas: nec hiberū cōcupis aurū:
 Talia cum soleas spargere dona tuis.
 Carminibus gaudes: ego tradere carmina possū:
 Et decet hæc uatem mittere principibus.
 Conueniunt titulis magnorum carmina regū: **Carmina**
 Nam uetat illustres musa perire uiros.
 Nec tantum eripiunt pallentis faucibus orci
 Marmora: spectatos sculpa uel æra duces

Quātū quæ tulerint doctæ monumēta sorores
 Cantantes lyricis inclyta gesta modis.
 Sedibus iliadem stygiis rapuere camenæ:
 Et priscum alciden inseruere deis.
 Harum ope ledæi cæca inter nubila fratres
 Seruant turbato naufraga uela mari.
 Carmina si taceant: non postera sæcla ualebunt
 Corporis aut animi robora nosse tui.
 Hæc fora narrabunt multo exornata decore:
 Structaq; regali tecta supercilio.
 Herculei non solum animi testantia sumptus
 Verum etiam ingenii maxima signa tui.
 In quibus occurrunt parvis succincta columnis
 Amplaq; diuersis atria porticibus.
 Parte uident alia ramis felicibus orti
 Fistula ubi iuges plurima fundit aquas.
 Hinc spatiosa rapit tepidos coenatio soles
 Quæ lassat iuuenum tibia longa choros.
 Inde Neroneas quæ uincant balnea thermas
 Auro atq; argento luxuriante calent.
 Marmoreis tabulata nitent crustata figuris:
 Auratæq; ferunt splendida tecta trabes:
 Quæ data ps thalamis argentē hinc tēperat ar
 Hinc tibi latrantē mitigat illa canē. cton:

His tribuere locis dulcem Venus alma nitore:
 Tergemina lucem gratia læta manu.
 Carmina te referent Alphonso obiisse magistro
 Militiæ mores & graue Martis opus.
 Quo sub rege tuum uario in certamine robur
 Oppositum ualidis hostibus enituit.
 Carmina te referent uenetam rem pectore forti
 Anguigeros contra sustinuisse duces:
 Cum stetit illa tibi magno pulcherrima uirtus
 Cuius per cunctos admoneare gradus.
 Cantabunt eadem duce te dum bella geruntur
 Defensa hetrusci iura fuisse soli.
 Nec te pace minus clarum q̃ fortibus armis
 Aurea per terras sæcla nouasse tuas.
 Et prolata cauis amplexum moenia fossis
 Struxisse eductas sidera ad alta domos: Pomeriū
prolatum
 Iustitia atq; fide nulli celsisse priorum
 Infensumq; malis: munificumq; piis.
 Carmina te dicent scenam instaurasse poetis Scena:
 Cornipedumq; citis cursibus hippodromū. Hippo
dromus.
 Per te ponticulæ qua stagna fuere paludis Pōticulæ
 Pinguia nunc tardos uertere culta boues. paludes
 Te donasse reis uitam: famulantibus agros:
 Septa feris: populo moenia: templa deis.

Epulum Paupibusq; epulū & uestes tribuisse quot ānis
 pauperū. Osculaq; in lotos prona tulisse pedes.

Quæ mansura suis q̄q; radicibus hærent
 His tamen ætatis plus dare musa potest.

¶ Epithalamiū ducis Herculis &
 Elleanoræ Aragoniæ.

a Dsis puniceo furas euincte cothurno:
 Et tecum rutilæ sint hymenæe faces.

Flāmea uirgineum sint defensura pudorem
 Formosumq; tegant florea sarta caput.

Ingrediens hilarēq; ferens circum omnia uultū
 Dic tetigi fausto regia tecta pede.

Phoebe ueni intonsos lauro redimite capillos:
 Et sacros edant tinnula plectra sonos

Impia uictori quales post prælia phlegræ
 Te memorant sūmo concinuisse Ioui.

Adsis perpetua liber formose iuuenta:
 Et capiti mitis pendeat uua tuo.

Auspiciis celera liquidis romane talassi
 Et torto cecrops angue reuincte pedes.

Iuno tuæ propera si uincla iugalia curæ

Ceres in Porrectoq; ceres flaua supercilio.

nuptiis. Cumq; Ioue & casta dulcis suadela Diana

Nuces. Ferte huc spargendas dona pudica nuces.

Ad tua festa ueni Cypro Venus alma relicta
 Sed prius effusis cinnama necte comis.
 Teq; ab acidalio comitetur gratia fonte:
 Et iocus: & blandus se tibi iungat amor.
 Huc properasse uoles: nam cui cōubia fiunt
 Ille tui quondam Martis alumnus erat.
 Classica nunc uero teneri sectatus amoris
 Laudat militiae dulcia castra tuæ.
 Immo adsis pater omnipotēs: & foedera firma:
 Quæ iussu primum sancta fuere tuo.
 Ecce diu optatam uotis iuuenumq; senumq;
 Lucifer eoo duxit ab orbe diem:
 Qua regum soboles nodo Elleanora iugali
 Nectitur Estensi parthenopea duci.
 Nobilis auctores dedit huic Hispania gentis
 Phoebus anhelantes hic ubi soluit equos:
 Hic ubi nocturnas dimittit Cynthia bigas:
 Astraq; in occiduis fessa lauantur aquis.
 Terra antiqua: ferox armis: tibi sueta potentes
 Mittere ad imperium Roma superba duces.
 Hinc rex Alphonsus laudum succensus amore Alphōsus
 Horrida sicaniis intulit arma uiris.
 Nec tantum bello quantum clementibus actis
 Accepit siculi frena tenenda maris.

Mox & campanas uictoria transit ad urbes:

Et reparat forti regna uetusta manu:

Appula lætatur ceu numine terra reuerso:

Quod post Saturni sæcula liquit humum.

Implacata timet nautas uexare charybdis

Nec quatit ausonium scylla proterua latus.

Thyle Nomen aragonium iam nouit & ultima thyle

Taproba Et posita antipodum gurgite taprobane.

ne Et gens si qua polo boreali subdita mundi:

Et si qua est capiti conscia Nile tuo.

Ferdinan Hac ferdinandus iactat quem sponsa parentē

dus Stirpe satus magno nomine uincit auos.

Et clypeo bonus: infesta metuendus & hasta:

Et certa doctus figere tela manu.

Seu pedes armato se se fert obuius hosti:

Agmina seu celeri territa fundit equo.

Ast ubi terribiles posuit de uertice cristas:

Nec bellatrices postulat ira manus:

Nemo consiliis: nemo præstantior æquo:

Nemo est iucundo mitior alloquio.

Nemo uirtuti doctrinaq; addere honorem

Promptior: & larga præmia ferre manu:

Corpore maiestas: hilari stat gratia uultu:

Fronsq; palatino digna supercilio.

Insignis tanto uenit Elleanor parente
 Et grauis: & magno nobilis ingenio.
 Cuius femineum uincit prudentia pectus:
 Et qui dulciloquo manat ab ore lepos.
 Hæc potuit uirtus culmen regale mereri
 Vel si priuatis nata foret laribus.
 Quæ sceptris facies? celsa quis dignior aula
 Vultus? quæ species aptior imperio?
 Auroræ digitos: innuptæ colla Mineræ:
 Atq; humeros uincit casta Diana tuos.
 Lumina sideribus præstant collata: pruinis
 Pectora: præstanis mollia labra rosis.
 Munere naturæ tibi plus regina decoris
 Quam reliquis uaria sedulitate datur.
 Hæc igitur longo ueniat cum stēmate regum
 Illustres nobis hic paritura duces:
 Et plebs & procures diuorum templa saluent:
 Macteturq; sacris uictima multa focis.
 Spirent cuncta rosas: uiolas: colocasia: nardum:
 Lilia: narcissum: balsama: thura: crocum:
 Regia cingantur florentibus atria sertis:
 Atq; omnes uiridi limina fronde tegant.
 Accensus passim largis sonet ignibus æther:
 Aeraq; festiuis ære repulsa modis.

Ardua rumpantur læto castella tumultu:
 Totaq; sulphureis glandibus aula tonet.
 Hic buxo: ille tuba: fidibus strepat ille canoris:
 Concinat urbanæ rustica auena lyrae.
 Mixtaq; lasciuo fundat conuicia ludo
 Et fesceninos turba iocosa sales.
 Vos quoq; castrorū comites (sic tēpora poscūt)
 Martia purpureis nectite signa rosis.
 Et tempestiuīs terram pulsate choreis
 Liberaq; in uestrum dicite uerba ducem.
 Non nunc Sithonius miscebit praelia Mauors:
 Sed fient alio tela cruenta modo.
 Tu quoq; populea lætus paulum exere ripa
 Ora coronatis cornibus Eridane.
 Et cū fluminibus sponsam ceu numen adorēt
 Florea portantes munera naiades.
 Q uantus honos & quāta tibi præconia laudū
 Q uantus erit nitidis ille triumphus aquis
 Cum tua cāpanæ lustrabunt flumina nymphæ:
 Et ludet placidis hospita turba uadis.
 Tu modo tunc tacitis memor esto currere ripis:
 Foedera nec sacri ruperis hospitii.
 Sed phaethontæ stillant quæ electra sorores.
 Porrigito dryadum munera grata choro.

Tunc celebrent fluctus facundo gutture cygni
Dulcius & fato q̄ ueniente sonent.

Cygni E
ridani.

Tunc facito ex imis responset uallibus echo
Ingeminetq; tuis murmura gurgitibus.

Parthenopœa caue repetent ubi nomina turres
Herculeumq; alta uoce adamanta canent.

Adamas
herculeus

At tu quem populus patremq; ducemq; salutat
Estensis columen: portus: & aura domus:

Quem prius in magnis iactatū saepe periclis
Tandem post crudæ tempora militiæ:

Accepit solio Ferraria læta paterno:

Ne sponsæ cesses obuius ire tuæ.

Quāuis saepe tibi ludus fuit alta natate

Flumina: & obiectas exuperare niues:

Et modo sub diuo frigentes carpere somnos:

Aestiuoq; famem ferre sitimq; die.

Et modo cōgresso te opponere cōminus hosti:

Et rigido clausas ense aperite uias:

O quotiens dices maior tua uirgo uoluptas

Quam sub campestri ponere castra loco.

Paruulus e tantis generetur stirpibus infans

Qui balbo nomen garriat ore tuum.

Qui teneris auia conatus ad oscula palmis

Se noto altricis surripiat gremio.

h

In cuius facie maternum nosse pudorem

Alcidemq; patrem nescia turba queat.

¶ Cōgratulatio Nati ill. Aphōsi Esteñ. primoge-
niti: Natus ē. x. kal. Aug. leone solē gestāte.

¶ Vpremus tandē iustas populiq; patrūq;

Admisit facili Iupiter aure preces.

Isabella

uxor Mā

tuāi prin.

Beatrix

Mediola

nenfis du

cis.

Post deci

mū mēse

natus.

Quāq; grata fuit cunctis Isabella modesta

Indole: & igniculis nobilis ingenii:

Grata licet celeri partu generata Beatrix

Perpetui felix omen adepta boni:

Gratior ista tamen successit mascula proles.

Nam sexu optabant iam meliore frui:

Nec miror decimo solis iam mense peracto

Si puer aerias contigit iste plagas.

Nam si tergemnam duxerunt sidera noctem

Et ter nigranti lucifer ortus equo:

Possit ut Alcides cælesti semine cretus

Monstrorum toto uincere in orbe genus.

Non decuit solito reliquis in tempore nasci

Qui dux herculeæ stirpe futurus erat.

Cācer her

culi inui

sus ob fa

bulam.

Quin & vitales si se exclusisset in auras:

Complerat cursus cum uaga luna nouem.

Sensisset nitidum phoebea lampade cancrum

Inuisum magno lumen habere patri.

Nunc propria solem neme ei in sede leonis
 Signaq; Casareo mense paterna uidet
 Omina uenturi sunt hæc certissima regni
 Quæ rata siderea mittit ab arce polus:
 Quid q; tam grandes proceri corporis artus
 Materno secum protulit ex utero?
 Elleanora tui regalia pignora foetus?
 An sunt uera fides roboris Herculei?
 Ut si squāmosus cunas inuaserit anguis
 Elidat tenera fortior ipse manu.
 Gratulor ergo tibi patriæ spes fida paterq;
 Alcide coetu non renuende deum.
 Quod datus in lucem signis felicibus infans
 Natales magno præferat ore suos:
 Subdita nec minimū tibi gens debere fateſ
 Quod decus hoc æuo uiderit ipsa suo.
 Ut qui dux olim populis est iura daturus
 Augeat Estensem nobilitate domum:
 Primus ut hinc reges maternæ insignia stirpis
 Ac Ferdinandi nomina iactet aui:
 Hinc uero claris maiorum laudibus addat
 Quod duce se primum prædicet esse patre.
 Is precor aut æquet uiuacis sæcula cerui
 Tiresiam aut uincat: Nestora uel Senio.

In Leone
 Sol mēse
 Iulio: quē
 Hercules
 uicit.

Alphōsus
 primus
 ducis fili
 us: q; pri
 us nō erāt
 duces āte
 Borſium.

h ii

Si qua superfuerint priscae uestigia fraudis:
 Si qua uel herculea monstra domanda manus:
 Hic crudo mactet caestu: liquida ue palestra:
 Aut claua aut merita numina caede litet.
 Pacatoq; fouens laetas moderamine terras
 Saecula nouet festis aurea temporibus.
 Interea matris tollat Lucina dolores
 Sentiat ut partus omnia prima sui.
 Ante omnes utero debentur praemia nati
 Qui potuit tanti pondera ferre ducis.

¶ Ad Petrum Cardinalem
 sancti Xysti.

¶ Edis apostolicae columen: tutela: decusq;
 Et spes aonii praesidiumq; chori.
 Tempora qui roseo praefers umbrata galero.
 Cui meritos fidei cardo dedit titulos:
 Petre pater sancti celebrari nomine Xysti
 Quem uoluit Xysti mens pia pontificis:
 Ut cui perpetuo fueras deuinctus amore
 Huic etiam uocis iunctus honore fores.
 Cum te tam laeto uidit Ferraria coetu:
 Maxima ut obsessum turba teneret iter:
 Et sibi quisq; dari felicia dona putaret
 Si posset lateri proximus ire tuo.

473
Me graui ter dolui nostra procul urbe remotum
Oscula non dextræ prona dedisse tuæ.
Nam me tunc habuit magnarum nescia rerum
In polycellanis uilla paterna iugis: Polycel
Ad quam mollis ubi cōsurgit cliuus ad arcton lana uilla
Verona ducit quintus ab urbe lapis:
Præsulis at tanti mihi si uia nota fuisset
Venissem officii tum memor ipse mei:
Te ueluti missum coluissem numen ab astris
Teq; salutassem uoce manuq; patrem.
Scilicet an totus cui se se addixerit orbis
Huic ego me solum non placuisse uelim?
Non ita Cimmeriis urgentur corda tenebris:
Non ita sunt animi lumina cæca mei:
Nos quoq; quanta tibi sublimis gratia mentis
Et quantæ uires nouimus eloquii.
Quanta sit in dubiis rerum prudentia: quanta
Sit dictis grauitas: pollicitisq; fides.
Quam sis & clemens lapsis: & largus egenis:
Iusta q; soleas præmia ferre bonis.
Quæ ratio imposuit sanctæ tibi pondera sedis
Diuinæq; pium religionis honus.
Et te pontificis rebus præfecit agendis:
Omnia iudicio supposuitq; tuo.

h iii

Vt te non lateat toto quid agatur in orbe:
 Cunctorum ut cures quid uelit utilitas.
 Hinc te purpurei patres uenerantur amantq;
 Omnibus hinc populis carus es ac ducibus.
 Hinc tua castalii decantant nomina cygni:
 Hinc honor Oceanū tangit & astra tuus.
 Sed quia non potui fatis tunc ire sinistris.
 Supplebit uiuos littera missa sonos.
 Hæc uolo me fratresq; meos totosq; penates
 Cunctaq; nostra tuis subiiciant pedibus.
 Vnum oro: tulit hæc noster qui carmina frater
 Se gratum cordi sentiat esse tuo.
 Si doctrina nihil probitasq; huic ferre ualebunt:
 Si doctrina nihil probitasq; huic ferre ualebunt:
 Guatinus Guarino pro sit q; genitore latus.
 Guarino multum debent hæc sæcula: cuius
 Extulit auspiciis utraq; lingua caput.
 Qui reliquis dantur fratri quoq; dent honores:
 Hoc credam magni muneris esse loco.
 Tum Guarina domus tanto se auctore leuabit
 Cui tua maiestas numinis instar erit.
 Ad illustrissimū ducem Virbinatū
 Guidonem.
 q Vi regis insignē poenorū clade Metaurū
 Flaminiaq; tenes oppida iuncta uia.

113

Cuius & imperio se nobilis umbria iactat
 Tam duce q̄ propriis inuidiosa bonis.
 Hæc baptista tibi Guido dux inclyte mittit
 Quæ uelut adictæ foedera mentis erunt.
 Me licet hospitio deuinxeris ante Caleno
 Hoc tamen astrinxit pectora nostra magis.
 Q̄d seu Martis opus seu regni munia tractes.
 Pegasidum sūmus non tibi cessat amor.
 Magnus Alexander studio inflāmatuſ Homeri Homerus
 Iliados capiti subiiciebat opus. Alexātri
 Atq; inter gladios peteret cum feruidus hostem magni.
 Proxima diuini carmina uatis erant.
 Quin gēmata forent cum scrinia capta Darei Scrinia
 Quæ uariis poterant usibus esse duci Darei re
 Donentur potius seruando dixit Homero: gis.
 Scilicet his opibus dignior ille frui:
 Maluit ingenio q̄ regno excellere princeps
 A longa meritis posteritate coli.
 Ille etiam cursu atq; hasta metuendus Achilles
 Tractauit resonæ plectra canora fidis.
 Nec spreuit cantu laudes celebrare priorum
 Dum sua uenturis gesta canenda daret.
 Musarum latiis inerat ductoribus ardor:
 Hæc fuit inuictis gloria Cæsaribus.

h iiii

Te quoq; de sacris famam sperare libellis
 Ne pigeat doctis dux memorande uiris.
 Est in te fateor maiestas principe digna:
 Et species magnis æmula numinibus.
 Est in te grauitas salibus condita modestis
 Et iunctum lepidis moribus eloquium.
 Nec te bella fugit qua sint ratione gerenda:
 Seu plano: seu sint castra locanda iugis.
 Qua prior arte queas hosti subducere fontes:
 Aut tibi præclusas ferro aperire uias.
 Nemo impune tuis ausit se opponere telis
 Curris ubi armato conspiciendus equo.
 Seu libeat celeres in rectum ducere cursus:
 Prælia seu gyro conseruisse iuuat.
 Nosti qua Lycius:refugi qua uulnera Parthi:
 Spicula qua cæcus dirigat arte Cydon.
 Quo solitus Macedo ritu uibrare sarissas:
 Gæsaq; quo Gallus:quo sua pila Quiris.
 Hinc te bella gerit Venetus doctore senatus:
 Ante fuit ductu Thulcia salua tuo.
 Omnis te uitæ species decet:omnibus aptum
 Moribus:& rebus te facis atq; locis.
 Tu procerum rector:tu solus amicus amico:
 Tu cunctis mira dexteritate places.

Tela ua
 ria.

Sed cum multiplici doctrina sit addita laudi
 Te poterit cultu musa beare deum.
 Rhetoras & uates sub lingua edoctus utraq;
 Iudicio expendis plurima scripta tuo:
 Nemo te mediis natum inficietur Athenis
 Cum loqueris celeri dorica uerba sono.
 Hoc te principibus nostri bene prætulit æui:
 Et tibi perpaucos æquat honore duces.
 In regno totiam tibi se fortuna locauit.
 Ast hæc doctrinæ gloria tota tua est:
 Quod facis eia igitur doctos cōplectere uates.
 Meq; tuæ fida parte cohortis habe.
 Ante lupis hædi iungentur: cerua leoni:
 Armento tigris calpia: grypes equis.
 Ante maris fluctus: Libyæ numerabis arenas
 Quam Baptista cliens desinat esse tuus.
 ¶ Ad illust. Octavianū Vbaldinum.
 Mercatelli Comitem.
 Cce tibi Iani reddunt carmina uatis
 Docta: uetustatē quæ redolere putes.
 A quo præcipua celebratur laude Guarinus.
 Quē ueluti quoddā tu quoq; numen habes:
 Octauī capies hilari mea mūnera uultu
 Parua quidem: sed quæ mens tibi læta dedit.

Biblio
theca Vr
binatum
ducum.

Ac si quid nostræ possunt promittere vires
Liberto princeps utere clare tuo.
Nil humile indignor: nil altum ferre recuso:
Dum tua uel paulum uota iuuare queam.
Si tibi uel fratris nato mea cura probetur:
Nascetur rebus gloria certa meis.
Cum sit fortunæ uestræ dux præuia uirtus:
Laus mihi erit tantis sūma placere uiris.
Hoc opus adiicies scriptis: quæ uestra recondit
Cella: palatino non reuenda deo:
Cui iā nulla potest numero uel honore librorū
Præferri ueterum bibliotheca ducum.
Hæc doctrina fuit uatis: nostriq; parentis:
Indigna ut tali non sit habenda loco.
¶ Ad Ianum Pannoniū Episcopū
Quinquecclesiensem.
Non minus atiq; præsul uenerāde poetis
Iane decus uitæ præsidiumq; meæ.
Qui patrium clavis ornas uirtutibus Istrum
Doctrina: ingenio: uiribus: eloquio.
Quando erit illa dies qua tecum uisere possim
Littora saxosæ proxima Dalmatiæ?
Illyricumq; latus Drauus quas irrigat oras:
Et glaciem gelidi cernere Danubii?

Et castella iugis alte constructa niuosis
 Martiaq; argentis moenia Pannoniæ?
 Durum iter est fateor longos perferre labores
 Per pelagus: siluas: flumina: saxa: feras.
 Qua fera lætosis incultisq; horrida barbis
 Vocibus occurrat dissona turba meis.
 Omnia sed tecum uiuendi optata uoluptas
 Atq; incredibilis lenia reddet amor.
 Tecum ego nō dubitem Syrtes intrare uadosas:
 Et loca quæ nimius torret adusta uapor:
 Tecū ausim pedibus mediā penetrā charybdim
 Cyaneasq; uagas: nauifragosq; canes.
 O ego ter felix: si te monstrante uidebo
 Qua patet astrictis orbita fluminibus.
 Qua coniuratus deduxerit agmina Dacus
 Quæ Scythia nō stabilis q̄ colit arua Getes:
 Per quos intonsus discurret Sarmata campos
 Et quibus angusti sunt sua plaustra lares.
 Quæ uia Ripheos alto sub uertice montes
 Aspicit: Euxini qua fluit unda maris.
 Atq; tomitanæ qua sint confinia gentis.
 Nasonis nostri cognita terra malis.
 Discā etiā Augustus quæ uicerit oppida Cæsar:
 Quæ fuerint latiis sanguinolenta uiris.

Feruida turcorum rabies quas uicerit urbes:
 Quos dederit populos gens truculenta neci:
 Qui desolati sæuis popularibus agri:
 Atq; unde ingenti præda sit acta manu.
 Si te forte pudor tua dicere gesta uetabit:
 Non erit hic magnus noscere cuncta labor.
 Cum ualeant clavis dudum uulgata triumphis
 Illa uel ignaui facta referre senes.
 Quã longas hyemes:& quantos sæpe calores
 Pertuleris duræ tempore militiæ:
 Quæ uallata tuo fuerint quæ diruta ductu
 Quæ defensa tuis oppida consiliis.
 Quam rapido cautum cursu præueneris hoste:
 Difficilesq; noua feceris arte uias.
 Vt Maometheæ dederint tibi terga cohortes
 Non ausæ populi tela uidere tui.
 Agmina quæ stygio fugientia miseris orco
 Aut ferro aut altis obruta gurgitibus.
 Hæc pro uirgineo gessisti prælia Christo:
 Hæc habuit sanctæ religionis amor.
 Nec minus aspiciam quas præstant ocia sedes:
 Hic ubi stat docti sacra caterva chori:
 Hic ubi uel legitas prisorum carmina uatum
 Vel noua uenturis scripta legenda canis.

Tristia Meonio celebrans nunc praelia uersu:
 Nunc referens claudo mitia facta pede.
 Hic ubi Smyrneas solitus percurrere chartas:
 Et gelidis quicquid uallibus Ascra canit:
 Lucida sidereo quæ sint animalia cælo
 Quæ uentū aut pluuias præuia signa ferāt.
 Quicquid Sicania pastor modulatur auena:
 Quicquid Aristophanes scribit & Euripides.
 Quid tumido fingit stultæ reus ore senectæ:
 Et quis olympiacis scandit in astra rotis.
 Et quos errores: acies quas Mantua narret
 Et siluis pariter cognita & agricolis.
 In noua quæ fuerint mutata corpora formæ:
 Quos notet in fastis Martia Roma dies.
 Postquæ legisti quæ dat præcepta Cupido:
 Discis quæ tanti sit medicina mali.
 Gramina quæ pādat Macer: & quid musa Catulli:
 Quid genio Plautus nobilis & salibus.
 Qua poenus soccos expresserit arte Menandri
 Quid ludant Elegi turba faceta chori.
 Carmina quos celebrent fidibus uenusina cano
 Qui prima rapiāt uellera fulua rate. ris
 Quo sonitu iuuenis ciuilia bella tonaret
 Laudanda iussus seditione mori.

Corduba qd memoret graios imitata cothurnos.
 Qua fera Papinius concinat arma tuba.
 Mordacisq; iocos & salsa epigrammata Marci:
 Quæ cantet latius punica bella senex.
 Quicquid pierides mollis sonuere canopi:
 Quos laniet satyris musa latina suis.
 Perspicis illustres uitas regumq; ducumq;
 Quas & Plutarchus tradit & Aemilius.
 Nunc arguta grauis Tranquilli scripta reuoluis
 Nunc auide primi Cæsaris acta uides
 Lactea q̄ currant patauinis flumina chartis:
 Miranda Crispus q̄ breuitate iuuet.
 Iustinus quanta dulcedine permeat orbem
 Librorum numero par Troge magne tuo.
 Et quâcunq; dedit linguis latialibus artem.
 Arpinas cunctis altior ingeniis.
 Nec documēta latēt quæ rhetor Cātaber: aut q̄s
 Dant Senecæ morum scripta diserta uias.
 Non te diuini fugiunt monumēta Platonis:
 Aut docti largum flumen Aristotelis.
 Non quicquid dictat perplexa Academia ueri
 Porticus aut rigidū Stoica quicquid habet.
 Non quisquis radio terras metitur & astra
 Aut rerū causas quærit & ingenia.

Non te pontificum: non te ciuilia iura
 Scitaq; diuini non latuere fori.
 Noscis & antiqui numerosa uolumina Mosi:
 Qui primi terras incoluere uiri.
 Qui sacri uates mundo cecinere futura
 Quiq; palestinis regna habuere locis.
 Terrea quæ suetæ uenerari numina gentes
 Quos deus imperiis egit in arma suis.
 Perfida q̄ sæuos passa est Iudea tyrānos
 Quā sæpe est meritis obruta suppliciis.
 Nec tantū hæc legitas uerū hinc præcepta regis
 Ut uitæ constet formula certa tuæ.
 Fortunatus ero si quando ea uenerit hora:
 Qua fruatur hospitiiis optime Iane tuis.
 Et tecum insomnes ualeam perducere noctes:
 Et tecum longos continuare dies.
 Interea memori si te non pectore seruem
 Idem etiam possim non memor esse mei.
 ¶ Ad uirū rarissimū Ioannē Picum
 principē Mirandulensem.
 n On me doctē fugit princeps Mirādula
 Et q̄ mirādis sit decorata bonis: q̄tis
 Esse istic lepores noui: capreasq; fugaces
 Quas celeri possis exagitare cane.

Et stipulis uolucres: liquidis & uiuere stagnis
 Accipitrum uaria quas datur arte capi.
 Et nitidos pisces uitreis habitare sub undis
 Retia quos fallant tecta uel æra cibis
 Audio q̄ pateant uiridantes gramine campi:
 Quam uestros foueant astra benigna lares.
 Quam tibi præstetur spatianti lata facultas
 Seu sublimis equo: seu pedes ire uelis.
 Culta sit ut uobis generosi uinea Bacchi:
 Ut sit frugiferæ copia larga deæ.
 Eximiæq; boues: qbus haud Tirynthius heros
 Pulchrius hesperio duxit ab orbe pecus.
 Vobis conspicuas ædes & splendida tecta
 Esse scio uariis cōmoda temporibus:
 Consita quæ cingunt latis pomaria siluis
 Alcinoi ramis æmula & hesperidum.
 In quibus immensos ualeas contemnere soles
 Siccus ubi arentes Sirius urit agros.
 Mille uoluptatum species: lususq; iocosq;
 In uestra fane suspicor esse domo.
 Sed magis illa meam cōmouit gratia mentem
 (Ingenuæ si me uera referre decet)
 Ut cupiam ad uestros cursim celerare penates:
 Et tecum noctes & simul esse dies.

Quid te Bacchus amat: Phoebusque nouēque soror
 Pectore quod uiuit docta Minerva tuo. res:
 Nam mihi ludus erit uates euoluere tecum
 Aut uter e nobis carmina plura ferat.
 Blādior hac mihi nulla pot maior ue uoluptas
 Nec fessæ menti gratior esse quies:
 Sic me in deliciis tibi quod non spreueris esse
 Hoc laudi uertet candida fama mihi.
 Et tua qui fugiat cōmercia: sunt reor illi
 Robora sub mediis saxaque uisceribus:
 Illi inter fluctus duris ue ex cautibus orto
 Vbera uel tigris uel lea torua dedit:
 Ergo ubi se tulerint uoris accōmoda nostris
 Tempora: ferrata calce premetur equus.
 Cui prius haud requies stabulis prestabit ullis
 Quam lætus uestras hinniat ante fores.
 Ardeat ipse licet sūmis feruoribus aer
 Et phaethonteo sæuiat igne polus.
 Non iter aut æstus: nō me sitis ire uetabunt:
 In te cuncta meus tristitia uincet amor.
 Te precor interea ne animus meus esse recuses
 Quando ego sū princeps optime Pice tuus.
 ¶ Ad Iacobum Trotum Equitem &
 ducis Herculis consiliarium.

m Irari ut soleo quorundā pectora cæca
 Consilio Herculei digne uir imperii:
 Qui leuiter nemiū rebus tumuere secundis
 Noscere fortunæ nec potuere uices:
 Sic laudo ingeniū: sic firmam prædico mentē:
 Suspicio mores sic Iacobe tuos.
 Nam quo fida tibi spirat constantius aura:
 Sūmissum hoc cunctis te magis usq̃ geris.
 Publica non solum reſeratur ianua cuiq̃:
 Sed domus interior: ipsaq̃ mensa patet:
 Non locus aut tempus secludit adire uolentes:
 Non uitium magnæ turba superba domus:
 Quisq̃ sibi attentas pro uotis inuenit aures
 Et quot quot cupiat dicere uerba licet:
 Nec respondendo mora fit: nisi forte periculo
 Aut rerum uideas te grauitate premi:
 Non hominū sed causarum discrimina pensas:
 Nec potius diues q̃ bene sperat inops:
 Non auro sed iustitiæ confidat oportet
 Præsidium qui uult promeruisse tuum.
 Humanum te sentit egens: locuplesq̃ seuerum:
 Clementem lapsus: turba proterua grauem.
 Quondam igitur merito Borsi te iura tuentem
 Sūmoram uidit curia pontificum.

Nunc ducis Alcidae iussis: quo non fuit alter
 Fortior: aut uera religione prior:
 Postq̃ opibus Troctos: auro te ornauit equestri:
 Et statuit fidei præmia ferre tuæ.
 Imperii secreta tenes: populumq; gubernas:
 Arbitrio & regitur publica cura tuo.
 Iura: magistratus: census: annona: tributum:
 Moenia: plebs: musæ: principis utilitas.
 Vtrius lentus dux ut requiescat in aurem
 Omnia iudiciis sunt bene tuta tuis.

¶ Ad Platinum militem
 & poetam.

n On lima aut nr̃is sũt pr̃elia digna lituris
 Quæ canis Aonia culte Platine tuba.
 Sed memori cedro: aut leui seruanda cupresso:
 Aut ære: aut parijs censeo marmoribus.
 Estensi felix Alcides sanguine natus
 Cui meret in castris docta Thalia duci.
 Cum Ferdinando felix regina parente
 Et clari Alphonsus nomine dignus aui
 Quorum uirtutes clari uaga fama poetæ
 A tarda faciet posteritate legi.
 Perge bonis auibus: coeprum nec desere carmẽ
 Si dare uis Calabrum munera grata duci.

i ii

Ipse quoque id facerem: nisi me fortuna maligno
 Calcarum premeret sauior usque pede.
 Hinc magno curae uenientes agmine: paruas
 Ingenii uires diripuerunt mei.

¶ Ad Plinium

eundem.

a Ccipe Pannonii relegenda poemata uatis:
 In quis sensa: sonos: lucida uerba notes.
 Ne sic naturam prisco languescere fortis
 Credas: ut nequeat nunc quoque ferre bonos.
 Rustica Baptistae cecinit quae Musa Guarini
 Accipe non doctis auribus apta legi:
 Sed ne tranquillis abeant tibi segnia rebus
 Ocia: Gorgonei fama Platine lacus.
 Nec minus horrifera bellorum cognite diuis
 Martia cum posita suscipis arma lyra:
 Nam pulchrum magni morem sectatus Achillis
 Pieriis refoues pectora fessa modis.
 Sic tecum dempta mulcetur casside Mauors:
 Sic audit saeuas docta Camena tubas.
 Infestum sic te recta qui fugerit hasta
 Laudat festinae tinnula plectra manus.
 Haec lege pacato uates fortissime uultu:
 Inde tuis posces comoda temporibus:

Nam tibi crede meos cōmunes esse libellos:

Siue cupis ueteres noscere: siue nouos.

¶ Ad Bigum Pictorium
ægotantem.

¶ Ollicito incipiens lustrare sedilia uisu

Te numero sensi prorsus abesse meo.

Ac ueluti pastor gregibus solet ire relictis

Amisam ut toto pectore quærat ouem

Sic percunctabar: uates Pictorius hic est?

An statuit Xysti præsulis esse domo?

Te dudum morbo referunt cubuisse grauatum

Vt tua post paulo nuntia Musa fuit.

Et dolui & lacrymas compescere Bige nequiu:

Corripiat feruens q̃ tua membra sitis:

Non secus ac si te Diplas calcata lacestat:

Aut tua Nefseus torreat ossa cruor:

Aonidū increpui coetus: phœbūq; parentem

Quod cito te medica non releuasset ope.

Sed deus hanc sacro fudit de pectore uocem:

Qua pulsus coepit noster abire dolor.

Mox tuus exurget morbo Pictorius isto

Et ludo incipiet sospes adesse tuo.

Castellus uestri notus podalirius æui

Febribus efficiam cogat ut esse modum:

i iii

At quęcunq; dedit mēbris amor improbus æstū:
Tollet Acidalio fonte benigna Venus.

Quicquid langoris musarum induxerit ardor:
Castaliis Erato sedula uincet aquis.

¶ Ad Marcum hominem doctum &
nouum sponsum.

f Elix Marce cui tā gratos cōiugis ignes
Adiūxere pari fata secunda iugo:

Vt modo non renuas iunctis hærere lacertis

Et terere alternis ocia longa iocis:

Nunc iuuet in dulci meditari carmina nexu:

Carmina deficiens qualia cantat holor.

Illinc Castalia q̄ si te immerferis unda

Plenior ingenii currere uena solet:

Illic stant Charites: illic Tegeaticus ales:

Illic pegasei numina fontis habes.

Nec minus illa tuo sapiens se iactat amore:

Et gaudet tanto sola decore frui:

Nec fugit amplexus: nec denegat oscula mille:

Quin ubi largita est millia: mille rapit.

Nec magis ipsa tibi se se putat esse petendam

Quam tu sis: auide quem petat ipsa sibi:

Non illi Endymion minus es: uel pulcher Ado

Cynthia q̄ tibi sit: q̄ ue sit illa Venus. nis:

Viuite felices:& compare uiuite sorte:
 Mutuus in uestro pectore duret amor.
 Inuida nil mutet uestris de uultibus ætas:
 Sitq; immortalis munere forma deum.
 Dulcis ab optatis detur congressibus infans:
 Quem credat natum Cypria diua sibi:
 Hūc arcu & facibus decoret leuibusq; pharetris
 Misceat & teneris illa cupidinibus.
 Viuite felices iterum salibusq; iocisq;
 Nexaq; perpetua corda tenete fide.
 Sed non hi lusus: sed non me iudice tales
 Conueniunt albo deliciæ capiti:
 Non est apta mihi uanis erroribus ætas
 Ut possit cauto nomine culpa tegi:
 Quare per uestros ignes geniumq; fidemq;
 Orati ad patrios me sinite ire lares
 Est mihi doctrinæ cupidus perdiscere calles
 Filius:& diuas noscere pieridas:
 Cui mea(ceu nosti)magno est absentia damno:
 Nil mage q̃ tempus perdere Marce nocet.
 Cara etiam coniunx ipsas quę computat horas
 Iam queritur longa me procul esse mora.
 Et me forte sequi non congrua facta senectæ:
 Turpiter & cana credit amare coma.

i iiii

¶ In Maledicum.

d Ei pereas faciāt: saxe quacūq; nouerca
 Priuignos cupiunt morte perire suos:
 Q d pater Hippolyto rediēs Acherōte precatus:
 Spreta quod optauit Phasias Aesonidæ:
 Deniq; quod uoluit quisq; ferus hostibus esse:
 In caput hoc uertant numina cuncta tuum.
 Te rota: te saxum: uultur: litis: urna fatiget:
 Eumenis intentet dipladas atq; faces:
 Terreat horrifono latratu Cerberus umbram.
 Pandat & indomita guttura trina fame.
 Quicqd laruarum est usq; lemurum ue malorū
 Offerat in stygio limine Mercurius:
 Obductum spinis tua degrauet ossa sepulcrum:
 Vrnaq; sit nigris anguibus hospitium.
 Interea dum uita manet: te torrida febris
 Vrgeat: & uomica: tussis & assidua:
 Et capitis: laterisq; dolor: turpesq; podagræ
 Cogant supremum sæpe uocare diem.
 Coniugis & uideas natorū & funus acerbum:
 Nullaq; sit misero grata quies animo.
 Lingua capax scelerum: qua nō immanior ulla
 Nata est post ueteres Deucalionis aquas.

Cuius supplicio: nec erunt satis æra Perilli: Perillus
Carnitices Thracis nec Diomedis equi:
Tu potes unanimes uerbis abiungere fratres:
Cūq; suo natis bella ciere patre:
Per te Parroclus carum spreuisset Achillem:
Spreuisset socium Thesea Perithous.
Per te iniecta foret discordia Pythagoreis:
Alternis leti qui subiere minas.
Per te neglectum Pylades liquisset Orestem:
Per te Ledæis esset ademptus amor.
Quin & Abydæos per te uitasset amores
Spumifero nantes Sesta puella mari.
Odisset per te coniunx dilecta maritum:
Et fieret natis dira nouerca suis.
Per te desereret catulos Gangetica tigris:
Desereret patrem candida ueris auis.
Prouida te monuit genitrix natura silere
Quæ linguā sepsit dentibus & labiis:
Nil æque facile est q̄ frenum imponere linguæ:
Sæpe loqui piguit: nec tacuisse nocet.
Exemplo quantum dolitura est prodiga lingua
Mutatus corui debuit esse color: Corui co
lor
Debuit & senior: mediis qui siccus in undis
Aestuat: & refugis luditur arboribus.

- Q uod si te nequeunt aliorum fata monere:
 Fortunæq; meæ rumperis inuidia:
 Q uod mandata ducis Borſi legatus obui
 Q ua ſecat Andegauum cerulus arua liger:
 Renatus Hic ubi me arctoo celeberrimus orbe Renatus
 rex Conſiliis regni ſanxit adelle ſui:
 Q uod me ſecretas uoluit prænoſſe tabellas
 Alphoſus Alphonſus ſoboles Hercule digna patre
 Eſtenſis Ingenio præſtans Alphonſus & indole rara:
 Cui natura patens optima quæq; dedit:
 Q uod mea pura fides: pietasq; & cura: pudorq;
 Pingua ab Eſtenſi rura tulere domo.
 Tartarus Hic ubi Tartareis Mellaria fertilis undis:
 flu. Et phaethonteo clauditur Eridano:
 Sanctus Et prope pontificis Bellini templa nouales
 Bellinus Q ui formidatas numine ſanat aquas:
 Aut ſi te cruciat: noſtro q; plurima ductu
 Aonidum pubes dulcia ſigna colit:
 Q d mihi Muſa dedit uario pede iūgere uerſus
 Et lingua numeris liberiore loqui:
 Perge precor: longum ut ualeas ſentire dolorem
 Viuendo phrygii ſæcula uince ſenis.
 Sic mihi ſurdeſcent dictis crudelibus aures
 Ioniis ut quæ ſaxa petuntur aquis.

Nam bene si iusto pendas examine uerum
Crimina uirtutem laedere nulla queunt.

¶ Ad Hieronymū Castellū medicum
ducum Borsii & Herculis.

q Vi deploratos sanas hieronyme morbos
Te rogo maturam sedulus affer opem.

Hac mihi nocte grauis fauces āgina premebat:
Vix poterat clausa spiritus ire uia.

Q uid mihi tunc animi censes Castelle fuisse?
Nempe quod est agnæ quā tenet ore lupus.

Nec mihi flaua Ceres aderat mitis ue Lyæus:
Improba nam tales non fugit illa deos.

Affuit oranti Phoebus: doctæq; sorores:

Q uæ tibi dū scribam distinuere malum.
At si mors celerans medicas præuenerit artes:

Hoc animi poscit gratia nota mei:
Vt paruo cures mea condere membra sepulcro

Hic ubi laureti silua perenne uiret,
Ne ue sitos unq; lædat turba inscia Manes

Ossa notata breui carmine monstret humus:

Hic Baptista iacet: patris qui exempla secutus Epitaph.
Pieria docuit scandere in astra uia. Baptistæ

Q uisq; amat Musas & Bacchū & Apollinis ar Guarini
Hic dicat uatis molliter umbra cubet. tes

Hoc mihi si dederis ualeat tuba funeris index

Cūq; suis ualeant coetibus exequiæ:

Nullaq; ferali sternatur purpura lecto:

Nænia.

Moesta nec insignes Nænia canter auos:

Tunc mihi uilis erit moles operosa sepulcri:

Vilis & altorum gloria pyramidum.

Sat mihi si stygiis sine nomine nō uehar undis:

Et sit ubi memorem uindictæ urna locum.

Si qua malus dempsit uiuo præconia liuor

Postuma

Restituet cineri postuma fama meo.

fama.

¶ Ad Ludouicum Carrū medicum

ducis Herculis.

c Arre ego te nr̄is medicis præferre solebā:

Q d bonus & doctus magnanimusq; fo

Nec te ad curā dū traheret spes improba lucri: res:

Sed simplex ueræ fructus amicitia:

Medici

Quod nosse uarios caute deprēdere morbos:

laus.

Et causas acri pendere iudicio.

Mitior q; blandis adhiberes pharmaca uerbis:

Quod fieres ægris tristior ipse tuis.

Nunc uero est aliud quo te præponere cunctis

Nil dubitant trutinæ pondera iusta meæ.

Non modo depositis animā: lucemq; reducis:

Quos stygia senior traiciebat aqua:

Sed facis æterno uiuant ut uersibus æuo:
 Quos iurem Musas concinuisse tibi.
 Dux certe Aonidū & medicinae inuētor Apollo
 Infudit gemina se tibi largus ope.
 ¶ Patriā rebus omnibus præferendā esse.
 Trimeterum Iambicū: e Solone.
 n On mens satis cuiuspiam nosci potest
 Animique uirtus ulla: uel sensus prius
 Quam legibus se se ac magistratu indicet.
 Nam quisquis urbis totius statum regens
 Consilia refugit ciuibus salubria:
 Suamque linguam præ metu clausam tenet:
 Mihi uidetur nunc & ante pessimus.
 Patriæque amicum quisquis antefert suæ
 Nullius illum iudico pretij uirum.
 Nam testis esto Iupiter magnus mihi
 Qui cuncta cernit: quem nihil rerum latet:
 Nunquā tacerem ciuibus malum meis
 Quod esse quisque credat ut bonum sibi:
 Neque hunc amicum qui sit hostis patriæ
 Mihi pararem: prorsus hoc enim scio
 Hanc esse: quæ nos continens saluos uehit:
 Qua stante recta: uela si uento damus.
 Omnes amicos rite comparabimus.

¶ Liber Quartus: in quo Epigrammata.

¶ Ad ducē Herculē.

N te uno Alcide iubeor dux
i magne salutem
Ponere: & a te uno poscere
diuitias:

Te sequar ergo unum: soli tibi carmina mittam:
Tu mihi Mæcenas: tu mihi Cæsar eris.

¶ Ad Antoniū Thebaldæū.

Non pædicones: non Thebaldæ cinædos:
Non canit infames nostra camena iocos:
Me cupio rigidiq; senes: duriq; Catones:
Matronaq; legant: ingenuusq; puer:
Tu quoq; nostra uelim pcurrere carmina possis
Cui nec uerba quidem foeda placere solent.
Ex aliis quæret risus lasciuia iuuentus:
Turpiaq; obscenis dicta petet salibus:
Ipse feram casto sanctos in carmine mores
Vatibus ipse probis annumerandus ero.

¶ Ad ducē Boršiū.

Si Borši dux rura petis: stant nubila cælo.
Ceruleus densa funditur imber aqua.
Moenia si repetis rutilantia cernimus astra:
Sol nitidum roseo spargit ab ore iubar:

147
Hoc igitur Phoebus quod te plebs cuncta precat:

Vt uisas populi saepius ora tui.

¶ Statua ducis Bor sii inaurata.

a Vrea quae nostris condit noua saecula terris

Aurea nos docuit cernere signa ducis:

Vt referat solio Bor si residentis imago:

Quale suo fundit Bor sius ore iubar:

Quanta tuae nobis princeps sit cura salutis

Indicio est statuæ forma nouata tuæ:

Inuida iam uultus foedauerat imbribus ætas:

Sed longo populi tempore creuit amor:

Hunc tibi non rebus magnis inimica uetustas:

Non rapient sæui tela corusca Iouis:

Quin ubi flamma tuos funesta resolverit artus

Tum quoque te memori gens tua mæte colet.

Optabitque tui similes Ferraria reges:

In quo nil potuit carpere liuor edax.

Et quauis solum noscetur imagine corpus:

Nec referent animū fulua metalla tuum.

Esse tamen sumæ uirtutis signa putabunt

Quod dedimus uiuo præmia tanta tibi.

¶ Mons ducis Bor sii.

Aerias fateor magnum est incidere rupes:

Et per montanas pandere uela uias:

At cellum in media montem struxisse palude
 Nemo est qui tanto grandius esse neget:
 Humana quanto diuina potentia maior:
 Et q̄ destruere est condere maius opus:
 Arrogat id tumidi celebrata opulentia Xerxis:
 Hoc fecit Borsii splendida cura ducis.

¶ Canis ducis Borsii nomine Leo.

q̄ Vāuis acceleres gradum uiator
 Attenta rogo mente ne graueris

Canes

Paucos accipere auribusq; uersus.
 Non qui Dardanio duci petitas
 Arcas subsidio dedit cateruas:
 Sic fidos comites gradus herilis:
 Non sic Telemachus canes habebat
 Custodes lateris: Siphax ue poenus:
 Non sic Cecropides amator auræ est
 Fretus munere coniugis pudicæ:
 Non sic Erigonæ canis placebat
 Patrem quo duce repperit sepultum:
 Vt me Borsius: integer: benignus:
 Iustus: magnanimus: ducumq; princeps:
 Et splendor latæ decusq; gentis
 Gaudebat comite ambulans fideli.
 Me uexare feras hibera tellus

143
Instruxit genitrix:& efferatos
Tauros sternere mordicus tenentem.
Siluis asper eram:domiq; blandus:
Hinc me dicere uocibus leonem
Assuerant merito sequente nomen:
Me non longior abstulit senectus
Nec læsit scabies pigrum uetusta:
Taurus non domitus:ferox:agrestis:
Dextra Theseos Herculis ue dignus:
Ipsam dum traho dente pertinaci:
Obliquo nimium paratus ictu
Me leto in uiridi dedit iuuenta.
Non uictor tamen incruentus illo
Nec gaudens sibi prælio refugit.
Sed tergo lacer auribusq; truncus
Possum ut credere concidit peremptus.
Nec quâuis stygias cito sub undas
Raptus conqueror:aut honestiore:
Aut grato magis interire fato
Certe non potui. Vale uiator.

¶ Dux Borſius a Turcis & Indis ſolus
Italiæ rex haberi dicebatur.
Cum teneant alii Borſi dux clare potentes
Et te maiores Itala ſceptra duces

k

149
Te tamen Ausoniae solum gens Indica regem
Turcorumq; omnis Barbara turba uocat.
Et merito: quoniam regem non aurea massa:
Non latum imperium: non diadema facit.
Sed facie: donis: animo: pietate: fideq;
Inflexaq; alios uincere iustitia:
Non solum Italiae regem te iure uocari:
Verum etiam superis hoc facit esse parem.

¶ In urnam Thaddæi & Bartholdi
Estensium.

Bartholdum Estensem: Thaddæiq; ossa parētis:
Ductores uenetum: bello quos inclyta uirtus
Isthmiacis illum: Gallis hunc abstulit aruis:
Compositos texit princeps hac Borsius urna.

¶ Ad ducem Borsium tempore conci-
lii Mantuani.

Borli magnorum rex o celeberrime regū
O decus o gentis spesq; salusq; tuæ:
Nec tu optare soles natalibus aurea festis
Nec mea pauperies munera ferre potest.
Sed tua quod poscit uirtus: quod fama meretur
Dent precor id uotis fata secunda meis:
Concordem Italiam ductor ditione gubernes
Pro Christi q; geras Martia bella fide.

Victor agas Turco rediens ex hoste triumphos:

Et populis renoues sæcla beata tuis.

Tunc uiridis canos cingat tibi laurea crines:

Exornetq; tuas querna corona fores.

¶ Ad ducem Borliū.

Miraris cur pauca ferā tibi carmina princeps?

Aequa decet mitti munera diuitiis.

Vergilium donec paupertas moesta premebat

Descripsit modicis omnia carminibus:

Aut culicē: aut diras: citin ue: herbas ue moreti

Aut ætnam: aut uariis picta roseta modis:

Ast ubi Thuscus eques reddi curauit agellos:

Pastorum tenues tunc modulatus opes:

Tunc lætas segetes cantauit: & arma uirumq;

Aequauitq; datis carmina diuitiis.

Sic mihi cū dederis regalia munera princeps

Et paupertatem iusseris ire procul:

Borlia me facient clarum patrimonia uatem:

Uersibus innumeris tunc tua gesta canam.

¶ Ad eundem.

Scire cupis quātū poscāt mea carmina munus:

Non petit immensum nostra Thalia modū.

Tot mihi si dederis nūmos: quot carmina mittā

Exiguo princeps tempore diues ero.

k ii

¶ Epitaphiū in ducē Borsiu.

Quē nec magno animo: nec iusti munere scep
Fama fuit ducibus cedere Roma tuis: tri

Qui totum claris replebat laudibus orbem
Quam brevis heu Borsi contegit ossa lapis:
Hunc satius fuerat nullo recubare sepulcro:
Vt credi posset uiuus adisse deos.

¶ Leporariū ducis Herculis.

Tam cito miraris clausa hæc leporaria muro?
Herculeum spectas nempe uiator opus.

¶ De eodem.

Thebanum superat noster Tirynthius: ille
Tractat femineas post fera monstra colos:
Noster ubi exiguam concedunt regna quietem
Circūdat muro quæ fera monstra domet.

¶ De eodem.

Herculeos referens animos & nomina princeps
Hæc cinxit uariis claustra tenenda feris.
Sic solet egregio uirtus miscere labori
Ocia magnanimis non renuenda uiris.

¶ Latro ab duce Hercule donatus uita
in hora mortis.

Sæuarum cingis subito cum septa ferarum:
Inuicti nobis Herculis acta refers:

147
Cum miseris uitam donas: poenāq; relaxas
Te mitem in terris credimus esse deum.
Desinat Hippolytum cantu iactare loquaci
Græcia mendaces fingere docta iocos:
Defunctum & uiuum momento uidimus horæ
Mortuus Herculea latro reuixit ope.
¶ De clemētia ducis Herculis qui librū:
in quo rei a delatore describebāt: cōbussit.
Cum famulis ædes & prædia multa dedisset
Hoc dux Alcides censuit esse parum:
Mox etiam captis uitam dedit hostibus ultro:
Nec tamen hoc ratus est laudis habere satis:
Sed delatoris donauit crimina flāmis:
Nec causas odii cernere sustinuit:
Hæc sunt inuictum quæ regem facta decere:
Quæ digna Herculeo robore dona putat.
Quod si diuinos benefacta merentur honores
Quis deus est uitam cui tribuisse parū est?
¶ Ad ducem Herculem de bello
reuersum.
Sanguineas hominū cædes pecorumq; rapinas
Atq; alias clades tristia bella ferunt:
Credidimus tamen hoc iam pridē durius esse
Quod non Alcidae uidimus ora ducis:

k iii

Gloria discedat: ualeat spes magna triumphis:

Dum liceat nobis Hercule rege frui.

¶ In statuā ducis Herculis.

Qui fora: uirgineamq; ædem: qui regibus aulā

Extruxit: populo moenia: claustra feris:

Quiq; duas magnis absoluit sumptibus arces

Hic expressa uides Herculis ora ducis.

¶ Ludi Scenici ducis Herculis in qbus

Plauti fabula Menæchmi acta fuit.

p Lautini Manes: numeri: gaudete salesq;

Cū simili exulta fratre Menæchme tuo.

Quæ fuerat Latiis olim celebrata Theatris

Herculea uobis Scena reuixit ope:

Gestibus expressa est Comoedia uestra iocosis

Omnis ubi mimus Roscius arte fuit.

Et remis puppim & uelo sine fluctibus actam

Vidimus in portus nare Epidamne tuos.

Vidimus effictam cellis cum moenibus urbē:

Structaq; per latas tecta superba uias.

Ardua creuerunt gradibus spectacula multis:

Velaruntq; omnes stragula picta foros.

Græcia uix tales habuit uel Roma paratus

Dum regerent longis finibus imperium.

Venit & ad magnos populosa Bononia ludos:

Et cū finitimis Mātua principibus.

149
Euganeis iunctæ properarunt collibus urbes
Quiq; bibunt lymphas Arne uadose tuas.
Hinc plebs: hinc eqtes: plauferunt: inde senatus:
Hinc cum uirgineo nupta caterua choro:
Cūq; diu madidis latuisset nubibus æther:
Fulserunt illo clara serena die.
Scilicet hæc aliis regalia munera diuis
Ostendit nitidi phoebus ab arce poli.
Grata fuit moris facies renouata uetusti:
Fabula desuetis iuuat & acta modis:
Cerberon Alcides priscus detraxit Auerno:
Vatibus at noster sæcula restituit:
Dulcius o quantum est uates q̄ monstra uidere.
I nunc & Musas Herculis esse nega.
¶ De Apro rabioso interfecto.
Dum rabiosus aper uicos percurreret urbis:
Ilia uelocis fulmine rupit equi.
Noxia sed miseris fera ne mortalibus esset:
Configi Alcides Ilia iussit apri:
Non Erymanthei canitur nunc fabula montis:
Digna sed Herculeo est nomine uera salus.
¶ Ad ducē Herculē.
Finitimas belli magnus timor occupat urbes:
Cuncta fere gallos contremitt Italia.

k iiii

Tu solus populos tranquilla pace gubernas
 Oblectas Scenis: nauibus: Hippodromo:
 Cælitibus ponis noua templa: uetusta reponis:
 Urbem auges spatiis: ædibus aucta reple:
 Aleo: blasphemus: leno: grassator: adulter:
 Edicto fugiunt dira:q; monstra tuo.
 Nec minus exemplo renouas q̃ legibus urbem:
 Quodq; iubes sanctis moribus ipse facis.
 Laudibus herculeos uincis dux magne labores
 Ocia q; belli turbine solus habes.
 Diligeris cunctis: & cunctos diligis: inde
 Et rex & patriæ nosceris esse pater.
 ¶ Ad ducē Herculē de eius statua.
 Alcide memini poteram tua gesta duobus
 Quattuor aut sūmū claudere carminibus:
 Nunc ita creuerunt: ut si comprehendere uersu
 Cuncta uelim: non sit pagina tota satis.
 Aemula Bilbilei nō scribā Epigrāmata Marci:
 An satis hoc statuæ distichon esse potest?
 Herculis ut uultus: ita si lapis acta referret
 Clarior haud usq; uiueret effigies.
 ¶ Epitaphium in illustrissimā Marga
 ritam inclyti Federici Marchionis
 Mantuæ

Margarita tui princeps Federicus amoris:
 Ingenii:formæ:iustitiæq; memor
 Singultu:lacrymis:squallore & uestibus atris
 Ediderat moesti pectoris indicia.
 Verum ea parua putans socialis præmia lecti
 Cum sex fauisset Iuno puerperis:
 Hanc gratus molem tumuli tibi struxit aheni
 Quærens te uariis posse animare modis.
 Nec tamē hos claris sumptus uirtutibus æquat
 Ipsam animam (sinerent si modo iura) daret.

¶ In eandem.

Matronale decus:probitas non ficta: pudorq;
 Et grauitas:pietas:gratia:forma:fides.
 Margarita iacent tecum hac tumulata sub urna
 Bauariæq; simul nobilitatis honos.
 Hoc sibi lenimen princeps Federicus acerbi
 Luctus:& uidui quærit habere tori.
 ¶ De Athesi Veronæ cōgelato.
 Italiæ lateant ueterum miracula rerum
 Quicquid & in Graia scribitur historia.
 Nāq; Athesis rapido montana cacumina lapsu
 Qui terit:& salvas flumine lenit aquas
 Qui neq; dignatur cōstructos marmore pōtes:
 Crustatus subito sistitur ecce gelu:

152
Nec tantum pedites audent transmittere cursu:
Sed uelut in sicco puluere transit eques:
Quaę rates patulę sūmo discrimine nabant
Hic puer astrictis ludere certat aquis.
Qua Verona graues meruebat fluminis ictus:
Hac teritur querulis orbita densa rotis:
Non aliter q̄ cum bruma spirante gelatas
Danubii plaustris accola findit aquas:
Aut freta quę curuis sulcauerat ante carinis.
Stantia bellaci Sarmata currit equo.
Siue parum ^{at} rerum leges natura nouare
Siue hoc Saturni frigida stella facit.
Non hęc me credant mentitum facta nepotes:
Sed fieri a diuis omnia posse putent.
¶ Ad Paulum futura ex astris
sciscitantem.

Astra tibi tantę cur sunt Babylonia curę?
Ab grege Chaldęo quid tibi cuncta petis?
An nescis animam toti præcellere cælo?
Menteq; formatum dignius esse nihil?
Cur igitur Sphæris subicis cælestibus illam
Quę tenet ingenii sub ditione polos?
Velle tuum de te pendeat certius ipso
Quam de stellarū motibus & numeris.

Defectum hi Lunæ dicent: Solisq; labores:
 Quo noua: quo fiat Cynthia plena die:
 Verum hinc nec uitam speres nec discere fata
 Arbitrii uoluit quæ deus esse sui:
 Viue igitur quotcūq; tibi det Iupiter annos
 Define & extremos quærere Paule dies.

¶ Ad principem Ioānem Picum
 Mirandulensem.

Est animæ fateor Bigus pars maxima nostræ:
 Est credo requies pectoris ille tui:
 Sed tibi qđ placeat: nobis placet optime Pice
 Cum mea sint uotis dedita uota tuis.
 Nec cupio ut mecū sit mente: & corpore tecum:
 Nam sic præsentis falleret ille duos:
 Integer ut potius fiat cōmunis utriq;
 Curabo ad uestros tertius ire iocos.

¶ Ad eūdē quo mō uidua sit q̄ ē nupta.
 Quæ nupta est: uiduā quo possis dicere pacto
 Pice rogas? uidua est nupta puella seni.

¶ Ad Seuerū Scribā.

An ueniam: an uenias: lis est hæc nostra Seuere:
 Is ueniat: breuius cui tribuetur iter.
 Me feret enitens aduerso flumine lembus
 Te prono currens deuehet. Ergo ueni.

De pontifice sūmo Alexandro
Sexto.

Multa quidē restant celebris monumēta ruinæ:

Quæ qualis fuerit Roma uetusta docent.

Sed mihi nil maius uisū est q̄ numina Sexti

Oraq; Alexandri cernere pontificis.

Cuius & eloquium: & pietas: doctrina: fidesq;

Et uigor ingenii: mira; sedulitas:

Celsum animi robōr: rerum prudentia: & usus

Et facies magnis æmula Cæsaribus.

Plus te nobilitant q̄ grandes Roma Colossi:

Aera uel antiquo sculpta magisterio.

Quaq; arces septem: aut uestigia clara theatri:

Quam lymphę ductus: fana ue prisca deū:

Quam ueteres arcus: fastigiaq; alta obelisci:

Aut thermæ: aut latix marmora luxuriæ:

Dignus hic est sanctum Christi q̄ pastor ouile

Cælestisq; regat iura uerenda seræ.

Qui magis emendet uita q̄ legibus orbem:

Veraq; diuini forma sit imperii.

Hoc ubi uirtutis columen spectare ualemus

Virbis me sūmum credo uidere decus.

In Charidemū colentem agrum ubi
maiorū sepulcrum fuerat.

Vendiderat tumulos paup Charidemus auitos:
Et nudum saxi coepit arare locum.

Quis neget huic summae laudem pietatis inesse?
Maiorum pius est qui monumenta colit.

¶ In duos qui singulari certamine de
pugnarunt pro Galero.

Inter uos hominum est: non est certamen equorum:

Sæpe tibi tamen est ense petitus equus.

Et quasi sis hominis uictor: tibi præmia quaris:

Cur hominem poscis quod tibi debet equus?

Iudice me dubius tribuetur utrique Galerus

Vt possit tecta fronte latere pudor.

¶ Aristippi philosophi dictum.

Vidit Aristippum blandæ meretricis in antro

Deiecitque rubens lumina discipulus:

Tunc ille haud inquit scelus huc intrare putandum est:

Sed non inde citum posse referre pedem.

¶ Ad Ludouicum filium.

Nunc nos: ante alii uixerunt: mox erit ætas

Quam fili nobis cernere non liceat:

Tu non esse mori pulchrum: neque uiuere credas,

Sed bene si possis hæc duo perficere.

¶ De puero qui dominum & famulum interemit:

ut pecuniam furaretur.

Conseruū & dominū puer una nocte peremit
 Dum sibi furtiuas sperat auarus opes:
 Miraris facinus tantum in puerilibus annis?
 Auri sæua fames talia monstra parit.
 Inunc diuitias magno tibi quære labore
 Vt referet stygias aurea uirga fores.

¶ Ad Ludouicum filium.

Vtere quæsitis ceu mors cita uellicet aurem:
 Sed uelut æternus nate tuere bona.
 Omnibus hic merito cautus prudensq; uocatur
 Parcere qui pariter nouerit atq; frui.

¶ De Mula.

Omnia nata ferunt simulata parentibus esse:
 Scroffa sues generat: sic lupa sæua lupos:
 Nec rabida uideas leporem de tigride nasci:
 Nec timidos damas torua læna parit.

Cur mulam sonipes gignit permixtus asellæ
 Quam matri nequeas: nec simulare patri?

¶ Cōpatio studiorū iuris & poetices.

Laudo pieridas: nec sperno ænigmata legum.

Causa placet magnis utraq; iudicibus.

Qui tamen & mulas & iura tuerur Apollo:

Carmina q̄ paraphos sæpius ille canit.

Et tamen auratis uti solet ille pharetris

Plectraq; diuina tractat eburna manu.

157

¶ Cur Italia præstâtes habeat fructus.
Eximios fructus quare ferat Itala tellus
Carminibus quæris Gargiliane tuis.
Clarorum Ausonia est mater foecunda uitorū:
Hos igitur simili fruge decebat ali.
¶ Ad postumū affectantē munera.
Quæris cur nolim fieri tibi postume carus?
Quod nimio caram uendis amicitiam.
¶ In Carolū tonsorē diuitē.
Assuetus barbam iuueni tondere sonantem
Aurato recubat Carolus in thalamo.
Quani Musas qui me docuere parentes
Scireq; quid uatum carmina ficta uelint.
Quid mihi purgatæ fuerint q̄ proetides herba?
Aut qua sanatus Telephus arte fuit?
Quid cupiam ueterum cognoscere gesta uiroꝝ
Si dare diuitias tam cito mucro ualet?
¶ Eodē die æstas & hyems mēse Septēbris.
Quā cito mutasti formosam Iupiter æthram?
Aestum hyememq; uno sensimus esse die.
Mane uideretur cum sol exurere terras
Aduexit getico uesper ab axe nives:
Iam September habet iusta ratione dolorem
Quod teneant mensem frigora dura suum.

¶ In poetam repentinum.

Hesiodus Musa laurum tradente momordit
 Dum uagus erraret uallibus Ascre tuis.
 Ennius in somnis animā suscepit Homeri:
 Sic uatem hunc morsus: hunc dedit alta qes:
 Sōnia quid mirer tantū aut potuisse camenas?
 Accidit in nostris hoc quoq; temporibus.
 Carminis Euphorion leges dictante Guarino:
 Euasit quarto nempe poeta die.

¶ Ad Peregrinū adolescentē.

Iam Peregrine alios poscunt hæc tēpora mores:
 Iam sibi uult partem docta Minerva dari:
 Sat rus: sat uolucres: sat tempora læta tulerunt:
 Et partes habuit dulcis amica suas.
 Pristina nunc redeat Musarū in corda uoluptas
 Et uigeat studii pectore cura tuo.
 Nāq; uelut fessas instaurant ocia mentes:
 Sic solet exiguus dedecori esse labor.

¶ Dolet amās nō posse amicā cernere
 nisi transeunte funere.

Si tua cernendi nobis datur ora facultas:
 Effertur quotiens mortuus ante fores:
 Sæpius hoc dabitur: cum per te Lydia crebro
 Ante tuum exanimis limen amator eat.

¶ In Oratorē recitantē e libello.

Quinq; opus est ut sint pfecto in rhetore ptes
 Vera docet magni si Ciceronis opus.
 At qui nec gestu: uaria nec uoce libellum
 Perlegit incuruus tres putat esse satis.

¶ In Petrum Bonum citharistam
 rarissimum.

Non qui Diræos struxit testudine muros
 Dulcibus æquauit te Bone Petre modis.
 Nec qui ceruleas curuo Delphine per undas
 Fugit ab attonitis carmine remigibus.
 Nec te qui siluas traxit Rhodopeius heros:
 Ipse nec arguta uincet Apollo lyra.
 Siue refers claro lætos modulamine cantus:
 Siue refers humili carmina moesta sono:
 Exprimis humanas festino pollice uoces
 Et subigis blandam fundere uerba chelym.
 Tu potes aerias deducere montibus ornos
 Et sæuas querula uoce mouere feras.
 Flumina tu sistes placido torpentia cantu:
 Et silicem coges fila canora sequi.
 Quid moror? imites poteris tu flectere manes:
 Duræq; flexanimis rumpere fata modis.

¶ Ad Cyllenium.

Cylleni haud frustra dedit omine parca benigno
 Ingenio nomen Mercuriale tuo.
 Tu sumis imisque uiris: tu regibus atque
 Pauperibus dulci gratus es eloquio.
 Tu mulcere feras & sistere sidera cantu:
 Tu potes Aonia saxa mouere lyra:
 Tu diros homines stygium detrudis ad amnē:
 Tu facis æterna uiuere laude pios.
 Et mihi carmen erit laudari testis amoris
 Quo facis ut uita posteriore fruatur.
 Nā quis erit celebri quae me haud digne honore
 Cum sciet ingenio me placuisse tuo?
 Nō omnis magno laudatio pondere digna est:
 Quæ uenit a docto laus ea certa uiro.

¶ Ad Faustinum de die
 Confessionis.

Hæc Faustine dies uitæ male conscia facta
 Usque retro arcana promere uoce iubet.
 Audiet insidias & dulcia furta sacerdos
 Mixtaque lasciuis noxia uerba iocis.
 Quicquid & hortatur tenebris audere Cupido:
 Illecebras: risus: oscula: blanditias.
 Atque inter caros conuiuia larga sodales:
 Haustaque de medio nigra falerna die.

167
Et quæcūq; malam pepererunt ocia mentem
Et quicquid sanæ nil rationis habet
Delebit ueteris maculas & crimina uitæ
Viuendiq; alium lux dabit una modum.

¶ Ad Bartholomæū Fontiū Florentinū
pro Apollonio poeta.

Fonti laurigeræ decus cateruæ
Hetruscæ locuples Alumne gentis
Arni quam rigat unda post fluentis:
Optata mihi dulcior quiete:
Ne quæso graue sit tibi libellum
Ad me mittere: qui petisse uellus
Auratum celebres noua carina
Græco carmine narrat Argonautas:
Quem carus cecinit nouem Camenis
Nactus nomen Apollinis poeta:
Quo gaudet Rhodos & Pharos poeta.

¶ Ad Bigū Pictoriū.

Mitto Bige tibi tuum libellum
Cedri tegmine:regiisq; chartis
Dignum:& pieridum choro dicandum.
Quem uatum in numero locare possis
Quos olim didicit latina pubes:
Iam fac ne lateat nigris tenebris:

1 ii

Sed sicca bene pumice expolitus
 Et cultus ligulis & umbilicis
 Doctorum manibus uolet uirorum.
 Ut cunctis pateat Bonos poetas
 In nostro quoque floruisse saeclo:
 Et tu funeris ante luctuosi
 Pompamque & cineres nouendiales
 Gaudere incipias uirente fama:
 Pallentesque ederæ: atque amata Phoebus
 Laurus Bige comas tuas coronet.

¶ Ad Danielē Finiū.

Quod cupis in nostro Daniel clarescere libro:
 Non opus est: scriptis clarus es ipse tuis:
 Sed memorare tamen uolui tua nomina uersu
 Sit liber ut nostræ testis amicitiae.

¶ In Atlantē Scelestū cognomine Claudū.
 Rectus es: & recte incedis: sed te obuia claudū
 Turba uocat: mēte es nō pede claudus Atla.

¶ Ad Veronā p̄ emēdato Catulli poemate.
 Accipe facundi genitrix Verona Catulli
 Iam bene correctos quos tueare locos:
 Nam seu mendosos habuerunt ante libellos.
 Seu fuit in causa dicere quod uereor
 Haecenus in multis errarunt uersibus illi
 Qui se opponendos omnibus esse putāt.

Quippe iocos alii non percepere disertos:
 Carminis ast alii non tenuere pedes.
 Cūq; uocent doctum priscorū scripta Catullum
 Quod docte norat lucida sensa loqui
 Barbarico ritu quidam fecere locutum
 Tantæ illorum animis obstiterant tenebre.
 Nunc uero exhibit tersus nitidusq; Catullus:
 Hæc tibi dant ciues munera grata tui.

¶ In obrectatorem Matronarum
 Ferrariensium.

Immeritas carpis uates insane puellas
 Si uitam aut faciem non amat ulla tuam.
 Carmine cum laceres castas heroidas urbis
 Nunc has præcipue noscimus esse probas:
 Si qua tibi placuit: si qua est te teste pudica
 Hanc tua nos turpem credere uita facit.

¶ Ad Petrū Sacratū de perdice.

Quid tam nocturna uellet sibi nuntius hora
 Dum quateret nostras ferrea lingua fores:
 Petre ego mirabar: cum perdix poste recluso
 Tarda fui dixit: q; pede trunca fui.

Lingua
 ferrea.

¶ In sūptuosas ædes Ruffi.

Quas tibi tam multis struxisti sūptibus ædes
 Non uere domus est ista: sed hospitium.

l iii

Ast ubi mansuro requiescent membra sepulcro
 Illa est certa tibi Ruffe putanda domus.

¶ De cæco gestate truncatū pedibus.
 Truncatum pedibus gestabat cæcus utrisq;
 Usurum plantis:usus & ipse oculis.

Ouis ingenii:quod eis natura negarat
 Ars illi gressus repperit:huic aciem:
 Quosq; duos uterus formarat origine mancos
 Integrum fecit callida mens hominem.

¶ Ad Quirinum.

Non ego te dicam uulgi de more Quirinum

Qui sic coepisti rebus adesse meis
 Sed te appellabo iuncta mihi uoce Guarinum
 Ut tibi gentili nomine concilier

Nam qui Baptistæ certas prodesse Guarino

Hinc Guarinus eris:ante Quirinus eras.

Nec tu indigneris mutari nomine nomen.

Nullam hic iacturam dulcis amice facis.

Moenia constituit pastoribus alta Quirinus:

Guarini Musas totus at orbis amat.

¶ Ad Iacobum Trotum equitem
 pro baptismo filiae.

Natorum uocitat patrem te turba meorum

Quod uidet hoc factis te meruisse tuis.

165

Nunc igitur quæso baptismi fonte lauandæ
Ne renuas gnatae compater esse meæ.
Hoc uir clare tuo nomen respondet amori:
Postulat hoc fidei gratia nota meæ:
Nā iubet ut nosti Christus bis pignora nasci
Primus Iordanis fonte renatus aquæ.
Me fecit partu coniunx foecunda parentem:
Te facient natae flumina sacra patrem.
Nil aliud possum maius tibi ferre Iacobe
Quam cōmune tibi nomen habere patris.
¶ Ad eundem diuidentē in .xii. mēses
salaria profitentium.
Romulus extractæ cum tempora poneret urbi:
Contulit in menses annua iura decem.
Scilicet ut citius caperet sua præmia miles:
Marte satus studiis Martis amicus erat.
Huic æquum statuere suis doctoribus annum
Olim Gorgonei numina sancta lacus.
Nam cum mentis opus maius q̄ corporis esset:
Dixerunt: breuior cura laboris erit.
Musarum cum sis & plane habearis amicus
Optima cur longi temporis acta moues?
Si bene clara tuæ spectes cognomina gentis
Non Trotis lenta conuenit ire mora.

l iiii

¶ Ad Ludouicū Carrū medicū: munus olei.
 Carre uenafranae non sunt hæc munera bacæ
 Sed Polycellanus quæ mihi reddit ager.
 Non his ungentur nitida tua membra palæstræ
 Sed stomacho fiet gratior æsca tuo.
 Seu piscem malis: seu tu perfundere caules
 Palladius dices me iuuat iste liquor.
 Hinc tibi non odio uenient ieiunia: nec quos
 Indicunt sacros tempora uerna dies.
 Sic tibi natorum sit garrula turba superstes:
 Paruula non tristi munera fronte cape.

¶ Ad Hercule Strozâ adolescentē.
 Vera Titi proles: quæ te tam sera moratur
 Vergilii ut fugias carmina segnities?
 Quæ uis te cogit Musarum absistere portu:
 Quem tua iam didicit nō procul esse ratis?
 Perge precor Zephyris tua pādere uela secūdis
 Vtilis optatum qua uia monstrat iter.

¶ Signū Veneris Cupidinē uerberātis.
 Quid sibi suspensio uult Cypria diua flagello?
 Tristia cur meruit uerbera nudus amor?
 An punit q̄ sit laqueis deprensa mariti?
 An q̄ sit blando lentus in officio?
 An pueri curas plagis docet illa domari?
 An solitos ficto contegit ore dolos?

Quicquid id est timeo diuæ Sybaritidos irā
 Et quāuis cæsus me tamen urit amor.
 Pyrgotelis Veneri signum: neq; Cous Apelles
 Nec uincet clari dextera Praxitelis
 Egrediens pelago celebres dea reddidit illos: Venus
egrediēs
 Iste flagellanti notus erit Venere
 ¶ Ad Cæcilianū cur iudæi ferāt litterā. O.
 Cur ferat hebræus uocalē in pectore quartam
 A multis quæri Cæciliane solet.
 Addictum æternis ut se cruciatibus esse
 Cogitet: hæc secum signa doloris habet.
 Aut quia pro nihilo numeris apponimus illam
 Inter mortales se sciat esse nihil.
 Aut q; iudæis augentur foenore nūmi:
 Maior ab hac numerus nam solet esse nota.
 ¶ In accipitrē Sismundi.
 Iam fluuiialis anas lætetur: & improbus anser:
 Aeriæq; canant lata per arua grues.
 Iam lepus atq; cohors uolucrum secura uagetur
 Quæq; colūt stipulas: flumina quæq; colūt:
 Nam pede qui miseris cladem rostroq; ferebat
 Obrutus est altis fluctibus accipiter.
 Dum prædam curuo supra fert ungue paludes.
 In medias cecidit pondere fessus aquas.

Deseruitq; animam prius hic q̄ liquerit hostem:
 Sismundus quāuis sæpe uocaret herus:
 Hauferat Illyrico tantum de uertice robur:
 Auxerat hoc nutrix Herculis aula ducis.
 ¶ In canē noīe Volucrē: Nicolai Corrigiæ eq̄tis.
 Nicoleo uolucer: siluarū maximus horror
 Conditur hic: cursu: dentibus: arte: ferox.
 Non fuga tutata est ceruos: non ira leones:
 Non præacuta boues cornua: fulmen apros:
 Sed breuiore loco tauri dum mordicus aurem
 Detinet: infestis calcibus occubuit.
 Sic par Cadmeæ rapuit uictoria pugna:
 Victorem & uictum sors dedit una neci.
 ¶ In Lucretiū Guarini obtrectatorē.
 Quem colit: extollit: uenerat: amatq; Guarinū
 Italia: ut numen cunctus & orbis habet:
 Hunc tu insectari: lacerare hunc morsibus audes
 Edita Lernæis bellua gurgitibus?
 Lingua auctūnales dignissima lambere merdas
 Lubrica cum turpi podice musta fluunt.
 Quid tibi cum docto Lucreti ignare Guarino?
 Quid tibi monstrum cū probitate scelus?
 Fugisti patriam foedæ sub crimine culpæ
 Nunc sedes uitæ Styx erit apta tuæ.

Epitaphiū Guarini patris.

Hæc est illa senis uenerabilis urna Guarini:
 Cuius doctrinam cantat uterq; polus.
 Cui non eloquio præfert Verona Catullum:
 Cai gens uix habuit moribus ulla parem.
 Hic latio graioq; simul sermone disertus
 Dictauit lustris scripta uetusta decem
 Hoc duce prima colit doctas Ferraria Musas:
 Omnis & ex huius fontibus ora bibit.
 Alter Triptolemus toto quod spargeret orbe
 Vsq; propontiaca semen ab urbe tulit.
 Magna uiri uirtus aliorum ut corda iuuaret
 Tantum æquor: tantas transiluisse uias.

In eundem.

Socrate q̄ magno doctæ lætantur Athenæ:
 Quam cecinit septem Græcia prisca uiros:
 Tam iucunda suum iactat Verona Guarinum
 Itala tam regio quem ueneretur habet.

In eundem.

Quæ per te uixit Musarum cura Guarine
 Græca: latina simul te moriente dolet.
 Quam superis tua casta fides moresq; placeret
 Lustra tibi uitæ nona bis acta probant.
 Qd Verona dedit rapuit mors inuida corpus:
 Quod uirtus pepit restat in orbe decus.

Quæcūq; Oceani concluditur æquore tellus
Doctrinæ accepit germina clara tuæ.

¶ In Nicolaum Guarinū illustris Caroli
Gōzagæ ductoris scribā Taurisii sepultū.
Hic Veronæi proles non falsa Guarini
Nicoleos lingua doctus utraq; iacet.

Quem dum Gōzagæ præclara negocia tractat
Principis: hac ardens sustulit urbe lues.

Carolus hunc fleuit dux: & Taurisia pubes:
Et cum pierio turba diserta grege.

Ossa sed hoc posuit frater Baptista sepulchro:
Tanta sub ignaro ne cubet umbra loco.

¶ In Paulā Guarinā filiā.
Ingenii specimen: pietas: lumenq; pudoris
Et clarus puræ uirginitatis honor:
Palladiæq; artes: & raræ gratia formæ
Hoc sita sunt tecum Paula Guarina loco.

¶ In eandem.
Hic erepta iacet primo sub flore iuuentæ
Exemplar ueteris Paula pudicitia.
Quondam læta fui: tristis nunc cura parentis:
Elleanoræi fama dolorq; chori:
Extinctū plangent Charitesq; Venusq; decorē:
Lugeat artifices docta Minerva manus:

Iacturæ admonitus lacrymis ne parce uiator:
 Quas cum plebe gemens Elleanora dedit.
 Si foecunda fores esses miserata puellam
 Inuida laudatis Atropos ingeniis.

¶ In Ludouicū Caselliū.

Hic te geris Borli requies Ludouice Caselli
 Et tecum pietas: & pudor: atq; fides:
 Cuius cum magno celebrarunt funera luctu
 Curia: dux: populus: castalidumq; chorus.

¶ In Angelū Vigriū demersum.

Crudeles parcas: crudelia fata: lare: & pectora
 De duro ferre adamante puto.
 Nāq; iuuentutis decus & noua gloria nostræ
 Vnica & afflicti spesq; salusq; patris
 Dum natat Eridano: fallaci Vigrius unda
 Angelus & rapido uortice merus obit.
 Ille bis octonos uixdum compleuerat annos:
 Cur celeris meruit sic reus esse necis?
 Naiades hunc formæ nimio rapuistis amore
 Herculis ut pulchrum præcipitastis hylan?
 Inuidus an uoluit Neptunus habere ministrum
 Quem cōferre Iouis cū Ganymede queat?

¶ In Priscianū equitem.

Ille suis meritis auro decoratus equestri
 Priscianus: fisci quem celebrauit honos:

Consilio: grauitate: fide: spectatus & usu
 Estensum arcanis suctus adesse ducum
 Clarus auis: factisq; breui requiescit in urna
 Postq̃ bis senas uixit olympiadas.

¶ In Ianū Pannoniū poetā.

Pannoniæ decus: & nostri lux maxima sæcli
 Hic situs es cunctis Iane gemende bonis.
 Te nemus Aonium: laceris te Musa capillis:
 Te posita moestus fleuit Apollo lyra.

¶ In Angelū Politianū: & Ioānē Picū Mirādu
 lensē: & Georgiū Merulā Alexādrinū: & Her
 molaū Barbarū Venetū q̃ oēs itra ānū obieit.
 Angelus: & Picus: Merula: Hermoleosq; caden
 Duxerūt tristes ad styga Pieridas. tes:

Obicibus ruptis uereor gens Itala: ne se
 Misceat eloquio Barbara turba tuo.
 Cladibus hic tantis ater signabitur annus
 Quas uix multa queant sæcula corrigere.

¶ In Dianā Caratiā Parthenopeā.

Moribus & forma longum uixisse Diana
 Et clari meruit laudibus ingenii.
 Elleanoreæ non gratia defuit aulæ:
 Non consortis amor: nobilitasq; domus
 Cuncta sed hæc trinæ parui fecere sorores
 Omnia quas citius perdere sūma iuuat.

CIn Paulū Antoniū Trottum.

Interitum deflent & dux & regia proles:

Externi:& ciues:aulaq; Paule tuum.

Dulcibus hic uerbis:alius probitate mouetur:

Hic bene pro meritis:ille patrocínio.

Consilium Alcides: studiūq; in rebus agendis

Amistamq; dolet cum pietate fidem.

Virtuti fortuna tuæ se larga dicat

Et dederat plenas nobilitatis opes.

Q uid q̄rimur?recubas humanis rebus adēptus

Cum dare non possent plus tibi fata boni.

CIn Elleanorā Aragoniā ducis Herculis.

Q uid quasi defunctā luctu decoratis inani?

Non obiit cuius gloria tanta manet.

Viuit forma decens animo coniūcta pudico:

Viuit Aragoniæ nobilitatis honor.

Viuit clara fides:probitas:clemensq; potestas:

Et comis grauitas:ingeniiq; uigor:

Inq; deum pietas:& castus coniugis ardor:

Paupertatis amor:munificæq; manus:

Deniq; dum patriæ matrem bona fama loquet̃

Viuet apud populos Elleanora suos.

Exigit hoc sanctæ celebris constantia uitæ

Q ua meruit coniunx Herculis esse ducis.

¶ Inscriptio tormēti muralis quæ
Bombarda uulgo dicitur.

Non fulmen: non terra dabit concussa ruinam:
Non pelagi ruptis montibus unda parem.

¶ De eodem.

Ignea uis nostro iaculata foramine saxum
Cyclopum sternet moenia facta manu.

¶ Ad Ducē Herculē.

Si uerum Herculei poscis tibi nominis usum
Pelle meam inuictō robore pauperiem

Hac nihil asperius: nihil est crudelius usq̃

Quod uinci claua debeat Herculea.

Per mare pauperies fugitur: per saxa: per ignes:

Atq; huius nemo non timet ora feræ.

Quā contra nil tela ualent: nil agmina possūt:

Omnia cum sæua conterat arma manu.

Hæc animos curis: & corpora sordibus implet.

Nec finit optato membra sopore frui.

¶ Ad Ludouicū Carrū medicū.

Esse bonum dicunt omnes me Carre poetam:

Tu quoq; mirari carmina nostra soles:

Ast ego me solum credo male condere uersus:

Arguit hoc: merces q̃ mihi nulla datur.

¶ Finis Quarti Libri.

175

Baptistæ Guarini Bucolicum carmen.
Collocutores Eclogæ Corydon &
Tyrus pastores.

Co. Yre beate tuas pascis uelut
 ante capellas
 Et carmen tenui calamo me
 ditaris amicæ.

Vnde hæc tanta tuis præstant se se ocia rebus
Cum passim turbetur agris? en deuius ipse
Ad nemus ignotū pecudes uix pellere possum.
Et succum gregibus fessis intercipit æstas.

Ty. O Corydon: hæc tanta mihi Pan ocia fecit.
Nam mihi dū fugerē: molli Pan uisus in herba
(Nebride cui pectus præcincta & cornua pinu)
Mulcebat liquidum septenis æra cannis.
Isq; ubi me trepidum uiridi prospexit ab antro
Siste fugam: nec te nostris ait eripe siluis.
Nāq; tuus pater ipse mihi notissimus olim
Vel thura assiduus uel florea ferta ferebat.
Sæpe etiam dura quæ legerat ilice mella.
Ille & hamadryadas & cætera numina ruris
Ipsū etiam Phoebum dulci alliciebat auena.
Hac poteris mecum patula residere sub ulmo.

m

Herba tuo non est pecori foecundior usq̃.
 Et tibi seu placidos cupias producere somnos
 Seu libeat si forte sitim releuare sub æstu
 Fons tenui labens præstabit utruq̃ susurro:
 Hic agiles ducet nympharum turba choreas:
 Hic sub fronde tuos lentus cantabis amores:
 Te satyri pariter deus & Siluanus amabunt.
 Interea tutis errabunt uallibus hædi:
 Non lupo aut magni lædent armenta leones.
 Nec timeas ullos stabulis me præside fures.
 Multaq̃ præterea quæ non meminisse ualebam
 Addidit. hæc sūma est: dixit mihi pascere capellas.

Co. Ergo tibi uideo prius ut fortuna manebit.
 Ad tua consueti iungentur aratra iuuenti:
 Plena ferent lactis felix pecus ubera capræ:
 Maturasq̃ tibi præcidet messor aristas.
 Spes etiam melior si te Pan diliget iste
 Incipiet tibi cum sero canescere barba.
 Nos patriam & dulces cogemur relinquere fines
 Atq̃ alia ex aliis ignota in pascua foetas
 Propellemus oues: nec ab ubere caseus unq̃
 Exhibit: nunq̃ manus ære grauabitur ullo.
 Protinus ast alii gelidum ueniemus ad axem
 Caucasasq̃ procul moesti potabimus undas:

Desertas alii Libyæ fugiemus ad oras.

En unq̄ multas cernam post Anthida messes?

Cuius amore pari curas solabar acerbis?

Cui demptos rediēs portabam ex arbore nidos?

Fortunate tibi tribuet deus omnia præsens.

Ty. Nostra igitur Panos resonabit fistula nomen

Semper: & illius noster cadet hædus ad aram.

Illi lac niueum: latices libabimus illi:

Prima reponentur non tacta ex arbore poma:

Nec magis ubera amāt teneri sub matribus agni

Quā memor illius semper mihi cura manebit.

Ante igitur lauri nascuntur ab arbore glandes

Ante cadent teretes æstiuo e sole pruinae

Et pressanda caper palmis dabit ubera mulctræ

Quam ualeat nostro deleri pectore numen.

Nec dubito uentura deum si nouerit ætas

Omnis eum pastor uenerans pineta sacrabit

Panaq; cantando nemus omne sonare docebit.

Primitias illi frugum & mulctraria lactis

Plena dabit: nulliq; magis rata uota ferentur.

Sed me cogere oues abiens sol urget: & ingens

Est iter ad stabulum: pecudes procedite: latrat

En rabidos testata lupos clamore Lycisca

Tu si quando licet pro me quoq; Pana rogato.

m ii

176
Ty. Ergo uale Corydon:quādo hic requiescere mecū
Nec placent:& teneri prohibent in ouilibus agni:
Si quando dabitur pro te quoq; Pana rogabo.

Æcloga Secunda. Collocutores Tra-
gilus & Tityrus.

Tra. q Vo te tā celeres pducūt Tityre gressus?
Nescio quē magni pferes mihi signa do

Ti. Fragile q̄ tūda feruet mihi pectus ab ira. Ioris
Nāq; hic formosæ sector dū Phyllidis ignes
Dūq; ea me sermone suo delectat amantem
Taurus ab armento latis errauit in agris.
Sic male concipiat quæ bos illum edidit aluo
Vt me nunc Phyllis fuerat factura beatum.
Quod nisi crudelis timuissem foeda nouercæ
Verbera: neglectus taurus foret atq; capellæ.
Huc uiso si forte domum Corydonis abisset:
Quo sæpe immemorē perduxit bucula pasci.
Iniciam pingui si stuppea uincula collo
Ter matutino sudabunt gramina rore
Ante ter occiduo se proferet hesperus orbe
Quam uaccas ullas queat aut armenta uidere.
Tra. Tityre ne quæras: saluus tibi taurus apud me:
Verum hodie nunq; abduces nisi carmina dicas

Quæ nobis audita ferens laudauit Amyntas
 Dum caneres nuper nondū perfecta casellæ.
 Hæc mihi si cantes taurus te sponte sequetur.
 Vallibus in nostris nemo contendere tecum
 Ausit: & ægophylax concedet & arcades ipsi:
 Ecce tegit densis antrum labrusca racemis:
 Seu magis umbra placet patula q̄ fūdit ulmo.
Ti. Tragile cantandi fuerat mihi nulla cupido:
 Sed postq̄ tanto cogis me pignore dicam.
 Tu modo qcq̄ habes prior incipe. nā tibi cedat
 Pan calamos cera primus qui iunxit agrestes.
 Interea nostri requiescet anhelitus oris.
 Firmior umbra cauo(reor ut) præstabitur antro.
 Huc succede. pecus puer hic seruabit Amelgus
 Depulsoq̄ domi claudet tibi Theslylis agnos.
Tra. Dilectum quondam nymphis cantabo Leontē
 Interitum cuius fontes & flumina ualles
 Et pecus & tigres libyci & fleuere leones.
 Pastores illo cecinerunt tempore nulli
 Quo nati corpus refouens Ferraria mater
 Tristia flebilibus cōmouit saxa querelis.
 Cantantē hunc pecudes olim sunt spōte secutæ:
 Herbarum immemores ipsi stupuere iuueni.
 Nunc arbuta putes atq̄ has mutescere siluas.

m iii

156
Pan illum & Phoebus sæpe illū Musa uocauit
Alma negat fructum tellus: postq̃ aspera fata
Te rapuere: pales nostros iam negligit agros
Nec uiolas usq̃ nec cerno roseta Leonte.
Carduus & spinę passim & mala pullulat arbor.
Pro farte aut lolium aut steriles reddunt̃ auenæ.
Proq̃ uuis densas emittit uinea frondes.
Purpureos nymphę calathis huc spargite flores.
Inducant umbras ederæ & laureta sepulcro.
Marmoreūq̃ breui signetur carmine saxum.
Pastor eram cunctis melior cantare Leontes
Pinguius armentum paut quo nemo gregesq̃.
Ti. Sic mea sardonios uitent examina rores.
Vbera sic referant Cythiso distenta capellæ
Vt magis oblectant nostros tua carmina sensus
Quam pluuius dudum sitientes Iupiter agros.
Quam fessum longis messorē ardoribus aura.
Sed quæ digna parem tanto pro carmine dona?
Oenophorū dabimus quo nos donauit Alexis
Non pretiū: sed certa animi monumēta benigni.
Parte ab utraq̃ faber cælauit signa Toreutes.
Hinc decus eximium nostri stat Borlius æui
Præsides quo tutos errant armenta per agros.
Præsides quo scelerum uestigia nulla uidemus.

147

Hinc alter: cuius fugiunt me nomina semper
 Stellantem argolico scripsit qui carmine mūdū
 Quaiiacūq; tibi dicemus nostra uicissim.
 Nos quoq; laudari dignum referemus eundem.
 Lucida conscendit fulgens super astra Leontes
 Agricolasq; suos totum & iam despicit orbem.
 Atq; ideo nostri gaudent per rura coloni:
 Pastores tenui meditantur arundine Musam.
 Deposita reddit tellus: & uitis iachum.
 Vernat humus uiolas passim uaccinia nigra
 Purpureiq; hyacinthi & candida lilia surgunt.
 Non armenta lupos metuunt: non retia pisces:
 Non laqueū uolucres: regnat sincera uoluptas:
 Quam peperit nobis scādens sup astra Leōtes.
 Respice nos felix: geminos ab ouilibus agnos
 Semper uere tibi dabimus: duo cymbia lactis.
 Cum Cereri & Baccho faciemus sacra quot ānis
 Tertius accipies cumulata altaria donis.
 Tunc Titus Arcadia uersus cantabit Avena:
 Tunc & pannonius dicet mihi carmina Ianus.
 Rustica lasciuas celebrabit turba choreas.
 Alma Ceres campū: colles dū Bacchus amabit.
 Gramine dum pascuntur oues: dū capra salicto
 Semper uota tibi & meriti reddentur honores.

m iiii

Argutiq; ferent cælo tua nomina cygni:

Tra. Quale solet nox esse duos quæ iūgit amantes:
 Quale torus molli structus de gramine fessis:
 Tale tibi Aonides tribuerunt Tityre carmen.
 Vera fuit quæ te vulgarat fama poetam.
 Spem gregis hos donare tibi decreuimus agnos
 Quos sæpe a nobis frustra Galatea petiuit.
 Accipe quod poscit uirtus tua pignus amoris.

Ecloga Tertia. Collocutores Battus
 & Mænalus.

Mæ. n I mea me fallūt spectantē lumina Batte
 Taurus hic & Ruffi sūt hęc armēta Mico

Bat. Vera uides: abiēs nup me pascere iussit. nis:

Mæ. Sed quo foenisecis herbam tondentibus ille?

Bat. Urbem adiit: sibi dicebat cum Thyrside: Musæ
 Cras fore certamen Crocylo sub iudice magnū.
 Abduxit pignus certaminis ipse iuuenecam
 Qua non errauit siluis formosior ullis
 Nec talem in pratis anno iam uidimus uno.
 Illa dedit uitulis sæpe ubera plena duobus
 Cum tamē haud paruo premeretur caseus orbe.
 Qd quotiēs memini lacrymæ uolunt abortire.
 Mæ. Quis furor? & quæ tanta illū dementia cepit?

Certatum ille? fuit cui nunq̃ fistula dispar
 Nec nisi stridenti in triuiis cantauit auena:
 Vocibus argutos iam prouocet anser holores
 Raucae lusciniis contendant uoce cicadae.
 O pecus infelix: sequitur dum rusticus urbem
 Nil reliquū est miseris nisi pellis & ossa iuuenicis.

Bat. Hoc desiderio reor euenisse Miconis
 Nā modo ad Eridani uirides ago Mænale ripas
 Pingua nunc pascunt albentis prata canalis.
 Arbustiꝑ petunt cum sol altissimus umbras.
 Verū age nunc aliud bobus tractemus omissis.
 Ecquid te ueteres urunt Amaryllidis ignes?

Mæ. Vera eq̃dē (mihi sic uiuat pecus omne) fatebor.
 Nāq; ubi me mater spem pascere sensit inanem
 Si me dixit amas Amaryllida linque proteruā.
 Ipsa tibi iungā uicini Leucida nostri:
 Sed uirgo nunq̃ placuit mihi natis adunca.
 Et licet experiat frustra despectus amorem
 Possidet hūc aīum formosæ Amaryllidis ardor.
 Ac prius e dura florebant lilia quercu
 Despectæq; ferent uaccinia nigra myricæ
 Quā nouus in nobis Amaryllida deletat ignis.
 Purpureis quantum malux cedunt hyacinthis
 Quantum narcisso cedit salianca rubenti

2. 145
Iudice me tantum reliquas Amaryllidis ora
Vincunt formosas & lactea colla puellas.
Muneribus cantuq; iterum tentare superbam
Constitui: en capreae foetus atq; aurea mala
Serpyllumq; fero: & olentis gramen anethi.
Si potero duram mulcebo hoc carmine mentē.
O formosa Amarylli qd hūc cōtemnis amanti?
Sic fugit agna lupum: toruos sic capra leones:
Sic leuis accipitrem pēnis pauitantibus ales:
Sic lepus instantis trepidus fugit ora laconis.
O formosa Amarylli qd hūc cōtemnis amanti?
Non ego morte tua: cordi gratissima nostro
Læter: ne noceat quisq; tibi: ponere uitam
Non fugiam sit cura tibi modo mutua nostri.
Oscula si dederis paribus sumenda labellis
Nil ultra quæram: magnū hoc dā munus amanti.
O formosa Amarylli qd hūc cōtemnis amanti?
Sunt mihi quinq; greges ouiu: centūq; capellæ
Sunt mihi depulsi tercentum in ouilibus agni
Caseus hinc nobis toto non deficit anno
Lac bibimus tepidū mediæ sub tēpore brumæ:
O formosa Amarylli qd hūc cōtemnis amanti?
Non mihi dependet promissa in pectora barba:
Non humeris extat gibbus: non humor ocellis

755
Stillat: non uultu patet aspernanda cicatrix.
O formosa Amarylli qd hūc cōtemnis amante?
Formosum sic blanda Venus dilexit Adonim
Nollet ut extinctum pressis dimittere ab ulnis.
Luna quoq; æterno clausit tua lumina somno
Endymion: mala hippomenis Atalāta secuta ē
Coniugio ut posset pulchri gaudere mariti.
O formosa Amarylli tuum nisi spernis amante
Ipse tuum phagi describam in cortice nomen
Subscribāq; meū: post multas nomina menses
Miscebit cortex: & erit mihi testis amoris.
Hæc dicam. sed si frustra cecinisse uidebor
Certum est aut laqueo uitæ finire laborem
Aut scopulo corpus subiectas mittere in undas.
Hæc sit de nobis crudeli optata uoluptas.

Bat. Mænale sperandū est: melior fors altera curret.
Spes inter uiuos: solis spes nulla sepultis.
Ipse quoq; effuso plorat modo Iupiter imbri:
Lucidus interdum ridet: solemq; reducit.
Vestibus illa tuis nisi tota adamantina cedit.

Mæ. Nescis qd sit amor: hic lāguine gaudet amanti
Corda q; de dura gestat sæuissima caute:
Montibus in solis genito dedit ubera tigris:
Nō ne aderas nuper cū Daphnis amore petiret?

Cui non præsenti lacrymas exciuerat ille?
 Flebant desertæ per pascua moesta iuencæ:
 Flebant & tigres & uerso flumina cursu:
 Solus amor sicco spectauit lumine daphnim.
 Vitibus interea nigram depelle iuencam
 Frondentēq; pirum morfu caue uulneret unco.

Bat. Quo ruis? hinc abeas: non audis? cede Melæna
 Ecce iterum rediit: nihil hæc mea iurgia curat.
 Hei cur dextra pedo non est armata saligno.
 Per solem hunc iuro: si preдам cornibus attris
 Efficiam posthac ne pomos dente laceßas.
 Hei mihi: cum tota peat male bucula prole.
 Spina infixa pedi est: & calcem pungit acuta.
 Extrahe care precor. sæuā num Mænale cernis?

Mæ. Vnguibus hanc lūmis tango. en aspice paruā.

Bat. Quantula cogebat tantum me plaga dolere.

Mæ. Posthac ne pedibus tendas in pascua nudis:
 Hic dumī: hic uepres: hic carduus: & paliurus.

ΤΕΛΟΣ.

Deo Gratias.

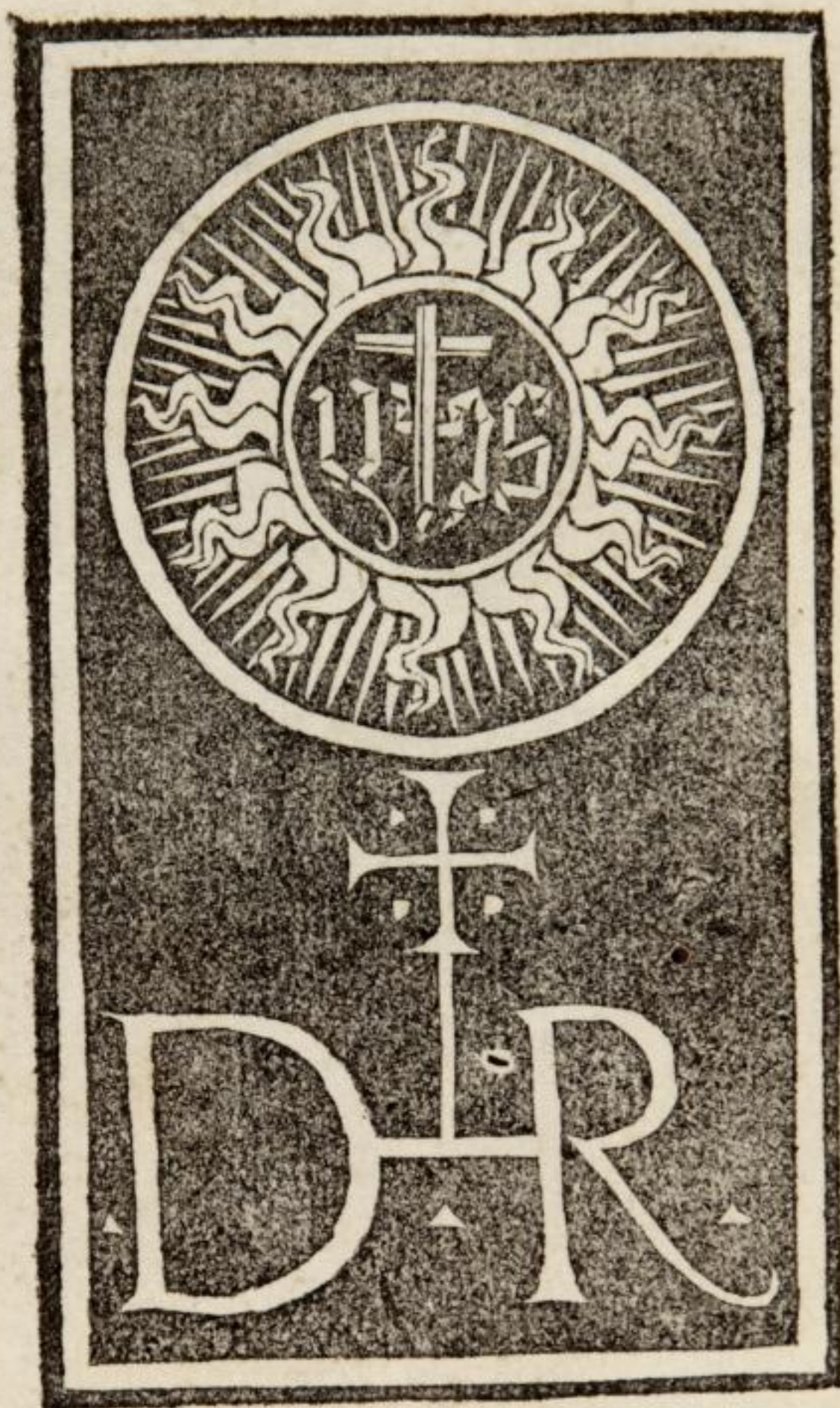
Habes candide lector Baptiste Guarini diuinum
 poema & Bucolicum carmen pulcherrimis cha-
 racteribus Mutinæ impressa a diligentissimo
 calchographorū. M. Dominico Rocciolo āno
 dñi. M. cccc. lxxxxyi. decimoq̃tto kalē. Octobris.

147
Francisci Rococioli Mutinensis
Ad lectorem Epigrāma.

Castalios latices pleno qui gutture sumpsit:
Et qui Gorgoneas sæpe natauit aquas:
Quem proprium quærit Ferraria dicere uatem:
Cum Verona tamen prædicet esse suum:
Hoc tibi largitur lector studiose poema:
Cuius flagraſti ſcripta uidere diu.
Accipe iam nullo peritura poemata ſæclo:
Et quos non lædent tempora longa pedes.
Hic Veneris caſto celebrantur carmine lusus:
Et magnos memorant ſeria plura uiros.
Quæ ſi forte leges placidus liuoris & expers:
Sordelcent ueterum ſcripta priora tibi.

B.E.

B.E

cc. 96

A. LXVI. C. JS.

Ny. XIII. F. 14.

α. Qu. 2, 28 (1-3)